ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 25ης Ιουνίου 2010 *

Στην υπόθεση Τ-66/01,

**Imperial Chemical Industries Ltd,** πρώην Imperial Chemical Industries plc, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους D. Vaughan, D. Anderson, QC, τις S. Lee, barrister, S. Turner, S. Berwick και R. Coles, solicitors, στη συνέχεια, από τους M. Vaughan, Lee, Berwick και S. Ford, barrister,

προσφεύγουσα,

κατά

**Ευρωπαϊκής Επιτροπής,** εκπροσωπούμενης από τους J. Currall και P. Oliver, επικουρούμενους από τους J. Flynn, QC, και C. West, barrister,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

με αντικείμενο, κυρίως, αίτημα περί ακυρώσεως της αποφάσεως 2003/7/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 82 [ΕΚ] (Υπόθεση COMP/33.133 — D: Soda-ash — ICI) (ΕΕ 2003, L 10, σ. 33) και, επικουρικώς, αίτημα περί ακυρώσεως ή μειώσεως του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. W. H. Meij, πρόεδρο, V. Vadapalas (εισηγητή) και A. Dittrich, δικαστές,

γραμματέας: K. Pocheć, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Ιουνίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

**Απόφαση**

**Το ιστορικό της διαφοράς**

1 Η προσφεύγουσα, Imperial Chemical Industries Ltd, πρώην Imperial Chemical Industries plc, είναι εταιρία βρετανικού δικαίου που δραστηριοποιείται στον τομέα των χημικών προϊόντων. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών παρασκεύαζε, μεταξύ άλλων, ανθρακικό νάτριο.

2 Το ανθρακικό νάτριο είτε βρίσκεται στη φύση υπό μορφή αποθεμάτων trona (φυσικό ανθρακικό νάτριο) είτε παράγεται με χημικές διεργασίες (συνθετική σόδα). Το φυσικό ανθρακικό νάτριο παράγεται από τη σύνθλιψη, τον καθαρισμό και την αποτέφρωση των αποθεμάτων trona. Η συνθετική σόδα σχηματίζεται από την αντίδραση του κοινού άλατος και του ασβεστόλιθου με τη μέθοδο «αμμωνία-σόδα», που αναπτύχθηκε από τους αδελφούς Solvay το 1863.

3 Τον Απρίλιο του 1989, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διενήργησε ελέγχους σε διάφορους παραγωγούς ανθρακικού νατρίου της Κοινότητας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών.

4 Στις 19 Ιουνίου 1989, η Επιτροπή απηύθυνε στην προσφεύγουσα, δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, αίτηση παροχής πληροφοριών, στην οποία η προσφεύγουσα απάντησε στις 14 Σεπτεμβρίου 1989.

5 Στις 19 Φεβρουαρίου 1990, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει αυτεπαγγέλτως διαδικασία κατά της προσφεύγουσας, της Solvay και της Chemische Fabrik Kalk (στο εξής: CFK), δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

6 Στις 13 Μαρτίου 1990, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση αιτιάσεων στην προσφεύγουσα, στη Solvay και στη CFK. Εκάστη των εταιριών αυτών έλαβε αποκλειστικά το μέρος ή τα μέρη της ανακοινώσεως των αιτιάσεων σχετικά με τις παραβάσεις που την αφορούσαν, όπου επισυνάπτονταν τα σχετικά επιβαρυντικά αποδεικτικά στοιχεία.

7 Η Επιτροπή δημιούργησε ένα μόνο φάκελο για το σύνολο των παραβάσεων τις οποίες αφορούσε η ανακοίνωση αιτιάσεων.

8 Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή κατέληξε, στο τμήμα της ανακοινώσεως αιτιάσεων υπό τον τίτλο V, ότι η προσφεύγουσα είχε εκμεταλλευτεί καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση την οποία κατείχε στην αγορά του ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο.

9 Στις 31 Μαΐου 1990, η προσφεύγουσα υπέβαλε τις γραπτές παρατηρήσεις της απαντώντας στις αιτιάσεις της Επιτροπής. Η ακρόαση της προσφεύγουσας από την Επιτροπή πραγματοποιήθηκε στις 26 και 27 Ιουνίου 1990.

10 Στις 19 Δεκεμβρίου 1990, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 91/300/ΕΟΚ, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [82 ΕΚ] (IV/33.133 — Δ: Ανθρακικό νάτριο — ICI) (ΕΕ 1991, L 152, σ. 40). Στην απόφαση αυτή, η οποία κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 1ης Μαρτίου 1991, διαπίστωσε ότι «[η προσφεύγουσα

είχε παραβεί] το άρθρο [82 ΕΚ], από το 1983 περίπου [και] μέχρι σήμερα, με μια τακτική που αποσκοπεί στον αποκλεισμό ή στον σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και η οποία συνίσταται [...] στη χορήγηση προς τους πελάτες ουσιωδών εκπτώσεων και άλλων οικονομικών κινήτρων αναφερόμενων στις οριακές ποσότητες, έτσι ώστε να εξασφαλίζει την εκ μέρους τους κάλυψη όλων ή των περισσότερων αναγκών τους με αγορές [από αυτή], στην εξασφάλιση της δέσμευσης των πελατών για την κάλυψη όλων ή σχεδόν όλων των αναγκών τους με αγορές [από αυτήν] ή/και για τον περιορισμό των αγορών τους από ανταγωνιστές σε συγκεκριμένες ποσότητες [και] στη χορήγηση, σε μία τουλάχιστον περίπτωση, εκπτώσεων και άλλων οικονομικών ωφελημάτων συναρτώμενων με την εκ μέρους του πελάτη δέσμευση για κάλυψη όλων των αναγκών του με αγορές [από αυτήν]».

11 Κατά το άρθρο 3 της αποφάσεως 91/300, «επιβάλλεται [στην προσφεύγουσα] πρόστιμο ύψους [δέκα] εκατομμυρίων ECU για την [διαπιστωθείσα] παράβαση».

12 Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης την απόφαση 91/297/ΕΟΚ, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/33.133 — A: Ανθρακικό νάτριο — Solvay, ICI) (ΕΕ 1991, L 152, σ. 1), με την οποία διαπίστωσε ότι «η Solvay και [η προσφεύγουσα] [είχαν παραβεί] το άρθρο [81 ΕΚ] επειδή, από 1ης Ιανουαρίου 1973 [και] μέχρι τουλάχιστον την έναρξη της παρούσας διαδικασίας, συμμετείχαν σε συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική με την οποία περιόρισαν τις πωλήσεις τους ανθρακικού νατρίου στην Κοινότητα στις αντίστοιχες εγχώριες αγορές τους, δηλαδή η μεν Solvay στην ηπειρωτική-δυτική Ευρώπη η δε [προσφεύγουσα] στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία». Στη Solvay και στην προσφεύγουσα επιβλήθηκε αντιστοίχως πρόστιμο επτά εκατομμυρίων ECU.

13 Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε, περαιτέρω, την απόφαση 91/298/ΕΟΚ, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/33.133 — B: Soda Ash — Solvay, CFK) (ΕΕ 1991, L 152, σ. 16), στην οποία διαπίστωσε ότι «η Solvay και η CFK [είχαν παραβεί] το άρθρο [81 ΕΚ] επειδή πήραν μέρος, περίπου από το 1987 [και] μέχρι σήμερα, σε συμφωνία κατανομής της αγοράς, με την οποία η Solvay εγγυήθηκε στη CFK κατώτατο όριο ετησίων πωλήσεων σε τόνους ανθρακικού νατρίου στη Γερμανία το οποίο υπολόγισε με βάση τις πωλήσεις που πραγματοποίησε η CFK το

1986, και αντιστάθμιζε κάθε έλλειμμα της CFK αγοράζοντας από αυτήν τους τόνους που απαιτούνταν για να φθάσουν οι πωλήσεις το εγγυημένο κατώτατο όριο». Στη Solvay και στη CFK επιβλήθηκε αντιστοίχως πρόστιμο τριών εκατομμυρίων ECU και ενός εκατομμυρίου ECU.

14 Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε, επιπλέον, την απόφαση 91/299/ΕΟΚ, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [82 ΕΚ] (IV/33.133 — Γ: Ανθρακικό νάτριο — Solvay) (ΕΕ 1991, L 152, σ. 21), με την οποία διαπίστωσε ότι «η Solvay [είχε παραβεί] το άρθρο [82 ΕΚ] από το 1983 [και] περίπου μέχρι σήμερα, ακολουθώντας μια συμπεριφορά η οποία αποσκοπούσε στον αποκλεισμό ή τον σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και συνίστατο [...] στη σύναψη συμφωνιών με πελάτες οι οποίες τους υποχρεώνουν να καλύπτουν το σύνολο ή ένα πολύ μεγάλο μέρος των αναγκών τους σε ανθρακικό νάτριο από τη Solvay για αόριστο ή υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα[, στην] παροχή σημαντικών εκπτώσεων και άλλων οικονομικών κινήτρων αναφορικά με οριακή ποσότητα που υπερβαίνει τη βασική συμβατική ποσότητα του πελάτη, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι θα καλύπτουν από τη Solvay το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών τους, [και] στην εξάρτηση της παροχής εκπτώσεων από τον όρο ότι ο πελάτης δέχεται να καλύπτει το σύνολο των αναγκών του από τη Solvay». Στη Solvay επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 20 εκατομμυρίων ECU.

15 Στις 2 Μαΐου 1991, η Solvay ζήτησε την ακύρωση των αποφάσεων 91/297, 91/298 και 91/299. Στις 14 Μαΐου 1991, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγές ενώπιον του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως των αποφάσεων 91/297 και 91/300.

16 Με την απόφαση της 29ης Ιουνίου 1995, T-37/91, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1901, στο εξής: απόφαση ICI II), το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο λόγος που αντλούνταν από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο έπρεπε να απορριφθεί στο σύνολό του πριν από την ακύρωση της αποφάσεως 91/300, με το σκεπτικό ότι η κύρωση της εν λόγω αποφάσεως είχε πραγματοποιηθεί μετά την κοινοποίησή της, πράγμα που συνιστούσε παράβαση ουσιώδους τύπου κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ.

17 Την ίδια ημέρα, το Πρωτοδικείο ακύρωσε επίσης την απόφαση 91/297 (δικαστικές αποφάσεις Τ-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1775, στο εξής: απόφαση Solvay I, και Τ-36/91, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1847, στο εξής: απόφαση ICI I), κατά το μέτρο που αφορά τις προσφεύγουσες στις δύο αυτές υποθέσεις, λόγω προσβολής του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο. Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση 91/298 (δικαστική απόφαση Τ-31/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1821, στο εξής: απόφαση Solvay II), κατά το μέτρο που αφορά τη Solvay, καθώς και την απόφαση 91/299 (δικαστική απόφαση Τ-32/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1825, στο εξής: απόφαση Solvay III), λόγω της παράτυπης κύρωσης των προσβαλλομένων αποφάσεων.

18 Με δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Αυγούστου 1995, η Επιτροπή άσκησε αναιρέσεις κατά των αποφάσεων ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, Solvay II και Solvay III, σκέψη 17 ανωτέρω.

19 Με αποφάσεις της 6ης Απριλίου 2000, C-286/95 P, Επιτροπή κατά ICI (Συλλογή 2000, σ. I-2341), και C-287/95 P και C-288/95 P, Επιτροπή κατά Solvay (Συλλογή 1995, σ. I-2391), το Δικαστήριο απέρριψε τις αναιρέσεις κατά των αποφάσεων ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, Solvay II, και Solvay III, σκέψη 17 ανωτέρω.

20 Στις 12 Δεκεμβρίου 2000, ημέρα Τρίτη, ένα ειδησεογραφικό πρακτορείο δημοσίευσε ανακοινωθέν Τύπου με την ακόλουθη διατύπωση:

«Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επιβάλει πρόστιμο στις εταιρίες της βιομηχανίας χημικών προϊόντων Solvay SA και Imperial Chemical Industries plc [...] την Τετάρτη για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δήλωσε ένας εκπρόσωπος Τύπου σήμερα Τρίτη.

Τα πρόστιμα για την προβαλλόμενη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά του ανθρακικού νατρίου είχαν αρχικώς επιβληθεί προ δεκαετίας, αλλά ακυρώθηκαν από το ανώτατο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τυπικούς λόγους.

Η Επιτροπή θα εκδώσει εκ νέου την ίδια απόφαση την Τετάρτη, αλλά υπό ορθή μορφή, δήλωσε ο εκπρόσωπος Τύπου.

Η ουσία της αποφάσεως ουδέποτε αμφισβητήθηκε από τις εταιρίες. Θα εκδώσουμε εκ νέου την ίδια την απόφαση, όπως δήλωσε.»

21 Στις 13 Δεκεμβρίου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2003/7/ΕΚ, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 82 [ΕΚ] (COMP/33.133 — D: Soda-ash — ICI) (ΕΕ 2003, L 10, σ. 33, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

22 Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης τις αποφάσεις 2003/5/ΕΚ, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 81 [ΕΚ] (COMP/33.133 — B: Carbonate de soude — Solvay, CFK) (ΕΕ 2003, L 10, σ. 1), και 2003/6/ΕΚ, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 82 [ΕΚ] (COMP/33.133 — C: Ανθρακικό νάτριο — Solvay) (ΕΕ 2003, L 10, σ. 10).

23 Η προσβαλλόμενη απόφαση έχει το ακόλουθο διατακτικό:

«*Άρθρο 1*

Η [προσφεύγουσα] παραβίασε το άρθρο [82 ΕΚ] από το 1983 περίπου μέχρι τα τέλη τουλάχιστον του 1989, με μια τακτική που αποσκοπούσε στον αποκλεισμό ή το σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού και η οποία συνίστατο:

α) στη χορήγηση προς τους πελάτες ουσιωδών εκπτώσεων και άλλων οικονομικών κινήτρων αναφερόμενων στις οριακές ποσότητες, έτσι ώστε να εξασφαλίζει την εκ μέρους τους κάλυψη όλων ή των περισσότερων αναγκών τους με αγορές από την [προσφεύγουσα],

β) στην εξασφάλιση της δέσμευσης των πελατών για την κάλυψη του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών τους με αγορές από [αυτή] ή/και για τον περιορισμό των αγορών τους από ανταγωνιστές [αυτής] σε συγκεκριμένες ποσότητες,

γ) στη χορήγηση, σε μία τουλάχιστον περίπτωση, εκπτώσεων και άλλων οικονομικών ωφελημάτων τα οποία συναρτώνται με την εκ μέρους του πελάτη δέσμευση για κάλυψη όλων των αναγκών του με αγορές [από αυτήν].

*Άρθρο 2*

Επιβάλλεται στην [προσφεύγουσα] πρόστιμο ύψους [δέκα] εκατομμυρίων ευρώ, λόγω της παράβασης η οποία προσδιορίζεται στο άρθρο 1.

[…]»

24 Η προσβαλλόμενη απόφαση έχει κατ' ουσίαν την ίδια διατύπωση με την απόφαση 91/300. Η Επιτροπή επέφερε μόνο μερικές τροποποιήσεις στη σύνταξη του κειμένου

και προσέθεσε ένα νέο τμήμα με τίτλο «Διαδικασίες ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου».

25 Σε αυτό το νέο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, παραπέμποντας στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, Τ-305/94 έως Τ-307/94, Τ-313/94 έως Τ-316/94, Τ-318/94, Τ-325/94, Τ-328/94, Τ-329/94 και Τ-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-931, στο εξής: απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου), εκτίμησε ότι είχε «το δικαίωμα να επανεκδώσει απόφαση που ακυρώθηκε για καθαρά διαδικαστικά ελαττώματα […] χωρίς νέα διοικητική διαδικασία» και ότι «δεν υποχρεο[ύνταν] να προβεί σε νέα προφορική ακρόαση εάν το κείμενο της νέας απόφασης δεν [περιείχε] άλλες αντιρρήσεις εκτός από εκείνες της αρχικής απόφασης» (αιτιολογική σκέψη 164).

26 Η Επιτροπή διευκρίνισε επίσης στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι στον χρόνο παραγραφής έπρεπε να προστεθεί η περίοδος κατά την οποία η προσφυγή κατά της αποφάσεως 91/300 αποτελούσε αντικείμενο διαδικασίας εκκρεμούς ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241) (αιτιολογικές σκέψεις 169 και 170). Έτσι, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων, η Επιτροπή εκτίμησε ότι είχε τη δυνατότητα μέχρι τα τέλη του 2003 να εκδώσει νέα απόφαση (αιτιολογική σκέψη 172). Ανέφερε, επιπλέον, ότι δεν προσβάλλονταν τα δικαιώματα άμυνας αν η νέα απόφαση εκδιδόταν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (αιτιολογική σκέψη 164).

27 Όσον αφορά την παράβαση καθεαυτήν, η Επιτροπή ανέφερε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι «η παραγωγική και γεωγραφική περιοχή στην οποία [ενδεικνυόταν] να αναφερθεί η εκτίμηση της οικονομικής ισχύος της ICI [ήταν] η αγορά ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο» (αιτιολογική σκέψη 125).

28 Για την εκτίμηση της ανταγωνιστικής ισχύος της προσφεύγουσας, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, η Επιτροπή σημείωσε ότι το παραδοσιακό μερίδιό της στην αγορά για ολόκληρη την περίοδο αναφοράς υπερέβαινε το 90 %, πράγμα που αποτελούσε από μόνο του ισχυρή ένδειξη σημαντικής ισχύος στην αγορά (αιτιολογική σκέψη 127). Ακολούθως, εξέτασε τους σχετικούς οικονομικούς παράγοντες και κατέληξε στο συμπέρασμα, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι σε κάθε κρίσιμη στιγμή η προσφεύγουσα κατείχε δεσπόζουσα θέση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 128 έως 136).

29 Όσον αφορά την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, η Επιτροπή ανέφερε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι η προσφεύγουσα είχε εφαρμόσει την πρακτική «δέσμευσης» των πελατών της μέσω ορισμένων τεχνασμάτων, που όλα αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών (αιτιολογική σκέψη 138). Συναφώς, εξέθεσε, στην αιτιολογική σκέψη 139 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό του πραγματικού ανταγωνισμού μέσω:

— της παρότρυνσης των πελατών να αγοράζουν από την προσφεύγουσα τις οριακές ποσότητες, τις οποίες διαφορετικά θα μπορούσαν να αγοράσουν από κάποιο δευτερεύοντα προμηθευτή,

— της ελαχιστοποίησης ή και της εξουδετέρωσης του ανταγωνισμού της General Chemical, με τον περιορισμό της παρουσίας της στην αγορά, από την άποψη των τιμών, των ποσοτήτων και των πελατών, σε όρια που να εξασφαλίζουν τη συνέχιση του ουσιαστικού μονοπωλίου της προσφεύγουσας,

— του εξοστρακισμού της Brenntag από την αγορά, ή τουλάχιστον της ελαχιστοποίησης του ανταγωνισμού της,

— της ελαχιστοποίησης του κινδύνου στροφής των πελατών σε εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού, θυγατρικές επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας ή άλλους κοινοτικούς παραγωγούς,

— της διατήρησης και της ενίσχυσης του ουσιαστικού μονοπωλίου που διαθέτει η προσφεύγουσα στην αγορά του ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο.

30 Επιπλέον, στην αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι «οι συμφωνίες [της προσφεύγουσας] με αυτούς τους σημαντικούς πελάτες οδηγού[σα]ν στο συμπέρασμα ότι αυτοί δεσμεύονταν απέναντι στην [προσφεύγουσα] για το μεγαλύτερο μέρος των παραγγελιών τους (και σε μία τουλάχιστον περίπτωση, για όλες τις παραγγελίες τους), ενώ ελαχιστοποιείτο ο ανταγωνισμός εκ μέρους των άλλων προμηθευτών».

31 Η Επιτροπή διευκρίνισε, επίσης, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι άλλα οικονομικά κίνητρα σταθεροποιούσαν τη δεσπόζουσα θέση της προσφεύγουσας, κατά τρόπο ασυμβίβαστο με την έννοια του ανταγωνισμού που ενυπάρχει στο άρθρο 82 ΕΚ (αιτιολογική σκέψη 149).

32 Όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, η Επιτροπή ανέφερε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι, καίτοι τα μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα για να εξασφαλίσει τη διατήρηση της δεσπόζουσας θέσης της και του ουσιαστικού μονοπωλίου της στο Ηνωμένο Βασίλειο αποσκοπούσαν στην εξουδετέρωση κατά κύριο λόγο των εκτός Κοινότητας ανταγωνιστών της (από τις ΗΠΑ και την Πολωνία) παρά των άλλων κοινοτικών παραγωγών, εντούτοις οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες και τα άλλα μέτρα αποκλεισμού έπρεπε να εξετασθούν μέσα στο συνολικό πλαίσιο του σαφούς διαχωρισμού των εθνικών αγορών στην Κοινότητα. Συναφώς, εξέθεσε ότι η προσφεύγουσα επιθυμούσε έντονα να παραμείνει η General Chemical στη σχετική αγορά ως εναλλακτικός προμηθευτής και ότι, εάν η εταιρία αυτή επρόκειτο να εγκαταλείψει τελείως την αγορά αυτή, οι πελάτες θα παρακινούνταν ενδεχομένως να αναζητήσουν εναλλακτικές, και πιθανόν φθηνότερες, πηγές εφοδιασμού στην υπόλοιπη ηπειρωτική δυτική Ευρώπη. Επιπλέον, τόνισε ότι η διατήρηση και η ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης της προσφεύγουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο επηρέαζαν ολόκληρη τη δομή του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά και εξασφάλιζαν τη διατήρηση της επικρατούσας κατάστασης διαχωρισμού των αγορών (αιτιολογικές σκέψεις 151 έως 154).

33 Η Επιτροπή διευκρίνισε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι οι διαπραχθείσες παραβάσεις ήταν ιδιαίτερα σοβαρές, καθόσον «εντάσσονταν σε μια ηθελημένη πολιτική, η οποία αποσκοπούσε στη σταθεροποίηση του ελέγχου της προσφεύγουσας επί της [αγοράς ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο], κατά τρόπο που είναι ουσιωδώς αντίθετος με τους βασικούς στόχους της Συνθήκης» και «απέβλεπαν ειδικά στον περιορισμό ή και στη ζημία των δραστηριοτήτων συγκεκριμένων ανταγωνιστών» (αιτιολογική σκέψη 156).

34 Η Επιτροπή ανέφερε επιπλέον στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι η παράβαση άρχισε το 1983 περίπου και συνεχίστηκε τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1989. Τέλος, διευκρίνισε ότι έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, από την 1η Ιανουαρίου 1990, η προσφεύγουσα είχε εγκαταλείψει το σύστημα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες (αιτιολογικές σκέψεις 160 και 161).

35 Με έγγραφα της 18ης Ιανουαρίου, της 26ης Ιανουαρίου και της 8ης Φεβρουαρίου 2001, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση προσβάσεως στον φάκελο της Επιτροπής. Με έγγραφο της 14ης Φεβρουαρίου 2001, η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αυτή.

**Διαδικασία**

36 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Μαρτίου 2001, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

37 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η προσφεύγουσα ζήτησε, μεταξύ άλλων, από το Πρωτοδικείο να απευθύνει στην Επιτροπή διαταγή περί προσκομίσεως των εγγράφων που περιλαμβάνονταν στον φάκελό της στην υπόθεση COMP/33.133.

38 Στις 4 Μαΐου 2001, η υπόθεση ανατέθηκε στο τέταρτο τμήμα του Πρωτοδικείου και ορίστηκε εισηγητής δικαστής.

39 Κατόπιν αδείας του Πρωτοδικείου, η προσφεύγουσα και η Επιτροπή κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους, αντιστοίχως στις 18 και στις 23 Δεκεμβρίου 2002, όσον αφορά τις συνέπειες που πρέπει να αντληθούν στην υπό κρίση υπόθεση από την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8375, στο εξής: απόφαση PVC II του Δικαστηρίου). Με τις παρατηρήσεις της, η προσφεύγουσα πληροφόρησε το Πρωτοδικείο ότι παραιτείτο από την αιτίαση που αντλείται από την παραβίαση της αρχής non bis in idem.

40 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Πρωτοδικείου μεταβλήθηκε από 1ης Οκτωβρίου 2003, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο πρώτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση στις 8 Οκτωβρίου 2003.

41 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Πρωτοδικείου στις 13 Σεπτεμβρίου 2004, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο τέταρτο τμήμα υπό τη νέα του σύνθεση, στο οποίο ανατέθηκε, ως εκ τούτου, η υπό κρίση υπόθεση στις 19 Οκτωβρίου 2004.

42 Στις 11 Ιανουαρίου 2005, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να καταθέσει στη Γραμματεία λεπτομερή αριθμητικό κατάλογο όλων των εγγράφων του διοικητικού φακέλου. Ο κατάλογος αυτός έπρεπε να περιέχει σύντομη ένδειξη από την οποία να προκύπτει ο συντάκτης, η φύση και το περιεχόμενο κάθε εγγράφου. Ζήτησε επίσης από την Επιτροπή να του αναφέρει σε ποια από τα έγγραφα αυτά είχε πρόσβαση η προσφεύγουσα, διευκρινίζοντας, ενδεχομένως, του λόγους που, κατ' αυτήν, απέκλειαν τη γνωστοποίησή τους.

43 Με έγγραφα της 28ης Ιανουαρίου 2005, η Επιτροπή κατέθεσε στη Γραμματεία τον αριθμητικό κατάλογο που ζήτησε το Πρωτοδικείο και ανέφερε ότι τα έγγραφα στα οποία η προσφεύγουσα είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία ήταν τα έγγραφα στα οποία είχε στηρίξει τις αιτιάσεις της και τα οποία είχαν συνεπώς επισυναφθεί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Ανέφερε επίσης ότι βρισκόταν «στη δυσάρεστη θέση να πρέπει να πληροφορήσει το Πρωτοδικείο ότι [λόγω της κατάστασης που είχε τότε προκύψει] μετά, προφανώς, από διάφορες μετακομίσεις κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών, της ήταν αδύνατο να ξαναβρεί ορισμένα έγγραφα» και ότι θεωρούσε ότι είχε καθήκον να πληροφορήσει αμελλητί το Πρωτοδικείο και την προσφεύγουσα ότι, «στον κατάλογο που επισυνάπτεται στις [...] παρατηρήσεις, μολονότι απαριθμείται το σύνολο των εγγράφων του φακέλου που [είχε] στην κατοχή της, δεν [περιλαμβάνονταν] τα ελλείποντα έγγραφα». Κατά την Επιτροπή, η διαδικασία που ακολουθήθηκε το 1990 τηρούσε τη νομολογία που εφαρμοζόταν τότε στο δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο. Προσέθεσε ότι από κανένα στοιχείο δεν προέκυπτε στο παρόν στάδιο ότι υπήρχαν, στον φάκελο, έγγραφα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν πραγματικά την έκβαση της αποφάσεως 91/300, έστω και αν λαμβανόταν υπόψη η εξέλιξη της νομολογίας από το 1990.

44 Με έγγραφο της 13ης Απριλίου 2005, το Πρωτοδικείο κάλεσε την προσφεύγουσα να υποδείξει τα έγγραφα που περιέχονταν στον αριθμητικό κατάλογο και τα οποία δεν της είχαν κοινοποιηθεί κατά τη διοικητική διαδικασία και, κατά τη γνώμη της, ενδέχεται να περιείχαν τυχόν χρήσιμα για την άμυνά της στοιχεία.

45 Με έγγραφο της 9ης Μαΐου 2005, η προσφεύγουσα τόνισε ότι ορισμένα από τα ελλείποντα έγγραφα θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την άμυνά της. Υπέδειξε επίσης, μεταξύ των περιληφθέντων στον κατάλογο εγγράφων, εκείνα που θεωρούσε χρήσιμα για την άμυνά της και τα οποία θα επιθυμούσε να συμβουλευθεί. Κατ' αυτήν, με βάση τα έγγραφα αυτά, θα μπορούσε να αναπτύξει την επιχειρηματολογία της όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσεως και τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.

46 Με έγγραφο της 7ης Ιουνίου 2005, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή να καταθέσει στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου τα έγγραφα που περιλαμβάνονταν στον διοικητικό φάκελο και περιέχονταν στους «υποφακέλους» 2 έως 38, 50 έως 59 και 60 έως 65, εξαιρουμένων των εσωτερικών εγγράφων. Η Επιτροπή κλήθηκε επίσης να καταθέσει μη εμπιστευτικές μορφές ή μη εμπιστευτικές συνόψεις, αντί για τα έγγραφα που περιείχαν επιχειρηματικά απόρρητα, όσον αφορά τις πληροφορίες που της είχαν κοινοποιηθεί κατά τη διοικητική διαδικασία, με την επιφύλαξη της τηρήσεως της εμπιστευτικότητας, ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες. Επιπλέον, η Επιτροπή κλήθηκε να προσκομίσει την πλήρη μορφή, περιλαμβανομένων των εμπιστευτικών στοιχείων, των προαναφερθέντων εγγράφων προκειμένου να εξακριβωθεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας τους.

47 Στις 21 Ιουνίου 2005, η Επιτροπή ζήτησε από το Πρωτοδικείο, λαμβανομένου υπόψη του μακροσκελούς των εγγράφων, να μπορέσει να καταθέσει ένα μόνον πρωτότυπο συνοδευόμενο από CD-ROM. Το αίτημα αυτό έγινε δεκτό στις 4 Ιουλίου 2005.

48 Με έγγραφο της 20ής Ιουλίου 2005, η Επιτροπή κατέθεσε στη Γραμματεία τα έγγραφα που ζήτησε το Πρωτοδικείο. Η Γραμματεία στη συνέχεια απέστειλε στην προσφεύγουσα τα CD-ROM που είχε καταθέσει η Επιτροπή.

49 Στις 13 Οκτωβρίου 2005, η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της όσον αφορά τη χρησιμότητα για την άμυνά της των εγγράφων που αποτελούσαν τον διοικητικό φάκελο. Η Επιτροπή απάντησε στις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας στις 26 Οκτωβρίου 2005.

50 Κατόπιν της λήξεως της θητείας του αρχικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρισε, με απόφαση της 22ας Ιουνίου 2006, νέο εισηγητή δικαστή.

51 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Πρωτοδικείου μεταβλήθηκε από 25ης Σεπτεμβρίου 2007, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, επομένως, η υπό κρίση υπόθεση στις 8 Νοεμβρίου 2007.

52 Στις 13 Φεβρουαρίου 2008, λόγω κωλύματος του δικαστή T. Tchipev, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 32, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τον δικαστή A. Dittrich προς συμπλήρωση του τμήματος.

53 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (έκτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, υπέβαλε εγγράφως ερωτήσεις στην προσφεύγουσα και στην Επιτροπή. Η προσφεύγουσα και η Επιτροπή απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

54 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης και της 27ης Ιουνίου 2008.

55 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Πρωτοδικείο επέτρεψε στην προσφεύγουσα να διατυπώσει παρατηρήσεις επί των γραπτών απαντήσεων της Επιτροπής της 16ης Ιουνίου 2008. Η προσφεύγουσα διατύπωσε τις παρατηρήσεις της στις 9 Ιουλίου 2008 και η Επιτροπή απάντησε σε αυτές στις 3 Σεπτεμβρίου 2008.

**Αιτήματα των διαδίκων**

56 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή·

— να κρίνει ότι, λόγω παρελεύσεως του χρόνου, η Επιτροπή δεν ήταν αρμόδια να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ή, επικουρικώς, δεν ήταν αρμόδια για να της επιβάλει πρόστιμο·

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε με το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως·

— να διατάξει την Επιτροπή να προσκομίσει όλα τα σχετικά με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως εσωτερικά της έγγραφα και, μεταξύ άλλων, τα πρακτικά της συνεδριάσεως του σώματος των Επιτρόπων και όλα τα συνημμένα έγγραφα, καθώς και όλα τα έγγραφα που υποβλήθηκαν στο σώμα των Επιτρόπων σε αυτή την περίπτωση·

— να διατάξει την Επιτροπή να προσκομίσει τα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελό της στην υπόθεση COMP/33.133·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών, πλέον τόκων, για κάθε εγγύηση που η προσφεύγουσα παρέσχε σε σχέση με το πρόστιμο που της επιβλήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

57 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να απορρίψει το αίτημα περί προσβάσεως στον φάκελο που υπέβαλε η προσφεύγουσα·

— να κρίνει απαράδεκτο το αίτημα εκδόσεως ειδικής διατάξεως περί καταδίκης της στα έξοδα της προσφεύγουσας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων, πλέον τόκων, που προκλήθηκαν από τη σύσταση οποιασδήποτε εγγυήσεως που καταβλήθηκε για το πρόστιμο ή, εν πάση περιπτώσει, να απορρίψει το αίτημα αυτό ως αβάσιμο·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

**Σκεπτικό**

58 Με τα αιτήματά της, η προσφεύγουσα ζητεί, κυρίως, την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επικουρικώς, την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου το οποίο της επιβλήθηκε με την εν λόγω απόφαση.

1. *Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως*

59 Η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, έξι λόγους ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι λόγοι αυτοί αντλούνται, πρώτον, από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, δεύτερον, από παράβαση ουσιώδους τύπου, τρίτον, από εσφαλμένη εκτίμηση της σχετικής αγοράς, τέταρτον,

από την έλλειψη δεσπόζουσας θέσεως, πέμπτον, από την έλλειψη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της δεσπόζουσας θέσεως και, έκτον, από έλλειψη επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.

*Επί του πρώτου λόγου, ο οποίος αντλείται από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση*

60 Ο πρώτος λόγος περιλαμβάνει δύο σκέλη, που αντλούνται αντιστοίχως από εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων περί παραγραφής και από την παραβίαση της αρχής του ευλόγου χρόνου.

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων περί παραγραφής

— Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, έστω και αν ο χρόνος παραγραφής που προβλέπεται στον κανονισμό 2988/74 εφαρμόζεται μόνο στο τμήμα της αποφάσεως που αφορά την επιβολή του προστίμου, το τμήμα αυτό της αποφάσεως είναι πολύ σημαντικό.

62 Κατά την προσφεύγουσα, το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74 δεν έχει ως αποτέλεσμα την παράταση του χρόνου παραγραφής όσον αφορά ένδικη διαδικασία με αντικείμενο τελική απόφαση της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, η παραγραφή αναστέλλεται μόνο σε περίπτωση προσφυγής κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ήτοι κατά των μέτρων προκαταρκτικής έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της εκδόσεως ανακοινώσεως αιτιάσεων ή της λήψεως μέτρων δυνάμει των γενικών εξουσιών έρευνας που παρέχει ο κανονισμός 17. Η ερμηνεία την οποία ακολούθησε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση είναι αντίθετη προς το γράμμα του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74. Η Επιτροπή ερμήνευσε εσφαλμένα

την έκφραση «του δικαιώματος διώξεως» που περιέχεται στα άρθρα 1, 2 και 3 του κανονισμού 2988/74 και αγνόησε το γεγονός ότι η τελική απόφασή της έπρεπε να ληφθεί πριν από τη λήξη του χρόνου παραγραφής. Επιπλέον, η ερμηνεία της Επιτροπής καθιστά άνευ νοήματος το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 2988/74 και αποτελεί την απόδειξη εσφαλμένης κατανοήσεως της διαρθρώσεως του εν λόγω κανονισμού, καθόσον οι συνέπειες της παραγραφής του δικαιώματος διώξεως ρυθμίζονται στα άρθρα 4, 5 και 6 και όχι στα άρθρα 1, 2 και 3. Τέλος, μια τέτοια ερμηνεία είναι αντίθετη προς την αρχή κατά την οποία, προκειμένου να εξασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου, η Επιτροπή πρέπει να τερματίζει τις διώξεις της εντός ορισμένης προθεσμίας και να λαμβάνει την τελική της απόφαση εντός αυστηρής προθεσμίας δέκα ετών από της παύσεως της παραβάσεως, εκτός αν η Επιτροπή έχει εμποδισθεί να τερματίσει τις έρευνές της και τις διαδικασίες της λόγω ασκήσεως ενδίκων προσφυγών κατά των προκαταρκτικών αποφάσεων. Εν προκειμένω, όμως, η Επιτροπή δεν εμποδίστηκε να τερματίσει τις διώξεις της.

63 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε στην απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, είναι ασύμβατη προς την κρίση που περιέχεται στη σκέψη 1098 της εν λόγω αποφάσεως, κατά την οποία ο σκοπός του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74 είναι να επιτρέψει την αναστολή της παραγραφής όταν η Επιτροπή κωλύεται να ενεργήσει για έναν αντικειμενικό λόγο για τον οποίο δεν ευθύνεται. Συγκεκριμένα, προσφυγή κατά της τελικής αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο δεν κωλύει την Επιτροπή να ενεργήσει, καθόσον η εν λόγω τελική απόφαση είναι απολύτως εκτελεστή έως ότου η απόφαση αυτή ακυρωθεί ή κηρυχθεί ανυπόστατη από το Πρωτοδικείο.

64 Εν πάση περιπτώσει, η συλλογιστική ότι η Επιτροπή εμποδίστηκε να ενεργήσει δεν μπορεί, εν προκειμένω, να εφαρμοστεί στην αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ήταν απολύτως ελεύθερη να εκδώσει εκ νέου την απόφαση 91/300 αμέσως μετά την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως ICI II, σκέψη 18 ανωτέρω. Ο πρόσθετος χρόνος που προκύπτει από την αίτηση αναιρέσεως «οφείλεται» συνεπώς απολύτως στην Επιτροπή. Επιπλέον, η αίτηση αναιρέσεως αυτή είναι άνευ αντικειμένου βάσει της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-2555), και λαμβανομένης υπόψη της προθέσεως της Επιτροπής να εκδώσει εκ νέου την απόφαση 91/300. Έτσι, η Επιτροπή δεν μπορεί να επωφεληθεί

από το «δικό της διαδικαστικό σφάλμα» και από την καθυστέρηση πέντε ετών που οφείλεται σε αυτήν.

65 Εξάλλου, η ερμηνεία της Επιτροπής είναι αντίθετη προς το άρθρο 60 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, κατά το οποίο η αίτηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Κατά την προσφεύγουσα, ακόμα και αν η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου έπρεπε να ληφθεί υπόψη, ο χρόνος παραγραφής θα είχε ανασταλεί μόνο για περίοδο περίπου τεσσάρων ετών, ενός μηνός και δεκαπέντε ημερών. Η Επιτροπή θα έπρεπε, κατά συνέπεια, να εκδώσει εκ νέου την απόφαση 91/300 πριν από τον Απρίλιο 1999.

66 Επιπλέον, από το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74 προκύπτει ότι, σε περίπτωση αιτήσεως αναιρέσεως, αντικείμενο της διαδικασίας δεν αποτελεί η απόφαση της Επιτροπής, αλλά η απόφαση του Πρωτοδικείου.

67 Περαιτέρω, στην απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, δεν εξετάσθηκε ειδικώς το ζήτημα αν η αίτηση αναιρέσεως έπρεπε να ληφθεί υπόψη σε σχέση με την αναστολή της παραγραφής, στον βαθμό που, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η Επιτροπή έπρεπε μόνο να αποδείξει αν η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου ανέστελλε την παραγραφή. Έτσι, οι παρατηρήσεις του Πρωτοδικείου όσον αφορά το αποτέλεσμα της αιτήσεως αναιρέσεως επί της παραγραφής δεν αποτελούσαν παρά obiter dictum.

68 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι απόφαση εκδοθείσα από την Επιτροπή κατά παράβαση του δικού της εσωτερικού κανονισμού δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παράταση του χρόνου παραγραφής. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν κύρωσε ορθώς την απόφαση 91/300. Επομένως, η απόφαση αυτή δεν θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση της αρμοδιότητας της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμα και μετά την πάροδο του κανονικού χρόνου παραγραφής που καθορίζει ο κανονισμός 2988/74. Συγκεκριμένα, ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα ήταν αντίθετο προς την αρχή κατά την οποία ο διάδικος δεν μπορεί να αντλεί όφελος από το δικό του σφάλμα

και προς το φυσικό δίκαιο. Η καθυστέρηση οφείλεται όμως απολύτως στη δράση της Επιτροπής και αυτή δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να επιδιώξει να αντλήσει όφελος από το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74.

69 Τέλος, η ερμηνεία των άρθρων 2 και 3 του κανονισμού 2988/74 που έγινε δεκτή στην απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εκδίδει σειρά διαδοχικών αποφάσεων μέχρι και τα μέσα του 21ου αιώνα. Μια τέτοια ερμηνεία είναι συνεπώς παράνομη, στον βαθμό που είναι αντίθετη προς το δικαίωμα του δικάζεσθαι εντός ευλόγου χρόνου.

70 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

71 Εκ προοιμίου, πρέπει να τονιστεί ότι ο κανονισμός 2988/74 θέσπισε μια πλήρη ρύθμιση που διέπει λεπτομερώς τις προθεσμίες εντός των οποίων η Επιτροπή, χωρίς να προσβάλλει τη θεμελιώδη επιταγή της ασφάλειας δικαίου, έχει την εξουσία να επιβάλλει πρόστιμα στις επιχειρήσεις οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο διαδικασιών εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψη 324, και της 18ης Ιουνίου 2008, T-410/03, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-881, σκέψη 223).

72 Έτσι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφος 2, του κανονισμού 2988/74, καθώς και του άρθρου 2, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, η παραγραφή του δικαιώματος διώξεως επέρχεται οσάκις η Επιτροπή δεν

επιβάλλει πρόστιμο ή κύρωση εντός πέντε ετών από της ενάρξεως του χρόνου παραγραφής χωρίς, στο μεταξύ, να προκύψει πράξη διακόπτουσα την παραγραφή, ή, το αργότερο, εντός δέκα ετών μετά τον ίδιο χρόνο ενάρξεως αν μεσολάβησαν πράξεις διακόπτουσες την παραγραφή. Εντούτοις, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, ο κατ' αυτόν τον τρόπο οριζόμενος χρόνος παραγραφής παρατείνεται κατά την περίοδο για την οποία η παραγραφή αναστέλλεται σύμφωνα με το άρθρο του 3 (απόφαση του Δικαστηρίου PVC II, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 140).

73 Κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/1974, η παραγραφή του δικαιώματος διώξεως αναστέλλεται για όσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία προσβολής της αποφάσεως της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

74 Η αναφορά που κάνει το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74 στη «διαδικασία προσβολής της αποφάσεως της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» πρέπει να νοείται, από της ιδρύσεως του Πρωτοδικείου, ως σημαίνουσα πρωτίστως διαδικασία εκκρεμούσα ενώπιον αυτού, στον βαθμό που οι προσφυγές που αφορούν επιβολή κυρώσεων ή προστίμων στον τομέα του ανταγωνισμού εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του.

75 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι, υπό την επιφύλαξη του ζητήματος της αναστολής της παραγραφής δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74, η πενταετής περίοδος παραγραφής έληξε κατά τη διάρκεια του 1995.

76 Επομένως, πρέπει εξεταστεί μόνον αν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74, η Επιτροπή είχε δικαίωμα να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση στις 13 Δεκεμβρίου 2000.

77 Συναφώς, από τη σκέψη 157 της αποφάσεως PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, προκύπτει ότι, κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74, η παραγραφή αναστέλλεται καθ' όλο το χρόνο κατά τον οποίο η επίμαχη απόφαση αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας εκκρεμούσας «ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου». Κατά συνέπεια, η παραγραφή ανεστάλη εν προκειμένω καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου, καθώς και καθ' όλη τη διάρκεια της κατ' αναίρεση διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, χωρίς να χρειάζεται να υπάρξει απόφανση όσον αφορά την περίοδο από την έκδοση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου μέχρι την άσκηση της αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου.

78 Κατόπιν όμως της προσφυγής που άσκησε η προσφεύγουσα ενώπιον του Πρωτοδικείου, στις 14 Μαΐου 1991, και της δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε στις 29 Ιουνίου 1995, κατόπιν της αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Επιτροπή ενώπιον του Δικαστηρίου, στις 30 Αυγούστου 1995, και της δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε στις 6 Απριλίου 2000, η παραγραφή ανεστάλη για περίοδο κατ' ελάχιστον οκτώ ετών, οκτώ μηνών και είκοσι δύο ημερών, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 171 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

79 Κατά συνέπεια, κατόπιν αυτής της αναστολής της παραγραφής, ουδέν χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ετών παρήλθε, εν προκειμένω, από της παύσεως των επίμαχων παραβάσεων ή από οιασδήποτε διακοπής της παραγραφής μέχρι την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις 13 Δεκεμβρίου 2000.

80 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε τηρουμένων των περί παραγραφής κανόνων του κανονισμού 2988/74.

81 Κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την εκτίμηση αυτή.

82 Πρώτον, από τα άρθρα 2 και 3 του κανονισμού 2988/74 ουδόλως προκύπτει ότι «η απόφαση της Επιτροπής», που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3 και η οποία αποτελεί

αντικείμενο διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του κοινοτικού δικαστή και συνεπάγεται την αναστολή της παραγραφής των διώξεων, δεν μπορεί να είναι παρά μία από τις πράξεις που αναφέρει το άρθρο 2 ως πράξεις διακόπτουσες την παραγραφή αυτή, και των οποίων ο κατάλογος είναι περιοριστικός (απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 141). Συγκεκριμένα, το άρθρο 3 προστατεύει την Επιτροπή από τις συνέπειες της παραγραφής σε καταστάσεις στις οποίες αυτή πρέπει να αναμείνει την απόφαση του δικαστή, στο πλαίσιο διαδικασιών των οποίων δεν ελέγχει τη διεξαγωγή, προτού πληροφορηθεί αν η προσβαλλόμενη πράξη είναι ή όχι παράνομη. Το άρθρο 3 αφορά, επομένως, τις περιπτώσεις στις οποίες η αδράνεια του κοινοτικού οργάνου δεν είναι συνέπεια της ελλείψεως επιμέλειας. Τέτοιες όμως υποθετικές περιπτώσεις συμβαίνουν συγκεκριμένα τόσο σε περίπτωση προσφυγής κατά των πράξεων που διακόπτουν την παραγραφή και οι οποίες απαριθμούνται στο άρθρο 2 του κανονισμού 2988/74 και μπορούν να προσβληθούν όσο και σε περίπτωση προσφυγής κατά αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο ή κύρωση. Υπό τις συνθήκες αυτές, τόσο η διατύπωση του άρθρου 3 όσο και ο σκοπός του καλύπτουν συγχρόνως τις προσφυγές που ασκούνται κατά των πράξεων που αναφέρει το άρθρο 2 και οι οποίες δύνανται να προσβληθούν και τις προσφυγές που στρέφονται κατά της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, προσφυγή στρεφόμενη κατά της τελικής αποφάσεως με την οποία επιβάλλονται κυρώσεις αναστέλλει την παραγραφή των διώξεων έως ότου ο κοινοτικός δικαστής αποφανθεί οριστικά επί της εν λόγω προσφυγής. (απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψεις 144 έως 147).

83 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η άσκηση προσφυγής κατά αποφάσεως με την οποία επιβάλλονται πρόστιμα ουδόλως εμποδίζει την Επιτροπή να εκδώσει απόφαση αυτού του είδους. Ωστόσο, η ερμηνεία αυτή συνεπάγεται, αν γίνει δεκτή, ότι το κοινοτικό όργανο ανακαλεί την αμφισβητούμενη απόφαση για να την αντικαταστήσει με άλλη απόφαση που λαμβάνει υπόψη το περιεχόμενο της αμφισβητήσεως. Τούτο ισοδυναμεί με άρνηση του ίδιου του δικαιώματος που έχει η Επιτροπή να διαπιστώνει μέσω του κοινοτικού δικαστή, ενδεχομένως, τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 149).

84 Τρίτον, η προσφεύγουσα δεν μπορεί επίσης να αντλεί επιχείρημα από το ότι η απόφαση με την οποία επιβάλλονται πρόστιμα είναι πλήρως εκτελεστή έως ότου ακυρωθεί διά της δικαστικής οδού. Εξ ορισμού, οι πράξεις εκτελέσεως μιας αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται κύρωση δεν μπορούν να θεωρηθούν πράξεις που αφορούν την έρευνα της υποθέσεως ή τη δίωξη της παραβάσεως. Τέτοιες πράξεις, των οποίων η νομιμότητα εξαρτάται επιπροσθέτως από τη νομιμότητα της αποφάσεως που

αποτελεί αντικείμενο προσφυγής, δεν μπορούν επομένως να παραγάγουν κανένα αποτέλεσμα που να διακόπτει την παραγραφή των διώξεων σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως η οποία αμφισβητήθηκε δικαστικώς (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 150).

85 Τέταρτον, πρέπει να τονιστεί ότι το άρθρο 60 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74 έχουν διαφορετικό πεδίο εφαρμογής. Το ότι η αναίρεση δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν μπορεί να στερήσει από κάθε αποτέλεσμα το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74, το οποίο αφορά καταστάσεις στις οποίες η Επιτροπή πρέπει να αναμείνει την απόφαση του κοινοτικού δικαστή. Η θέση της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν έπρεπε να λάβει υπόψη την περίοδο κατά την οποία εκκρεμούσε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου δεν μπορεί συνεπώς να γίνει δεκτή, καθόσον θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει την απόφαση του Δικαστηρίου επί της αναιρέσεως άνευ αντικειμένου και άνευ αποτελεσμάτων.

86 Πέμπτον, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να διατείνεται ότι, κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300 λόγω ελλείψεως κυρώσεως, η Επιτροπή δεν μπορεί να επωφεληθεί από το δικό της πταίσμα επιβάλλοντας πρόστιμο μετά τη συμπλήρωση της πενταετούς παραγραφής που καθορίζει ο κανονισμός 2988/74. Συγκεκριμένα, κάθε ακύρωση πράξεως που έχει εκδώσει η Επιτροπή είναι αναγκαστικά καταλογιστέα σ' αυτήν, υπό την έννοια ότι υποδηλώνει ένα σφάλμα εκ μέρους της. Συνεπώς, το να αποκλειστεί η αναστολή της παραγραφής των διώξεων όταν η προσφυγή καταλήγει στην αναγνώριση σφάλματος καταλογιστέου στην Επιτροπή καθιστά άνευ αντικειμένου το άρθρο 3 του κανονισμού. Το γεγονός ότι μια προσφυγή εκκρεμεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ή του Δικαστηρίου είναι εκείνο που δικαιολογεί την αναστολή, και όχι τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν τα δικαιοδοτικά αυτά όργανα με την απόφασή τους (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 153).

87 Έκτον, η προσφυγή ακυρώσεως αποσκοπεί στην εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εξέταση της ενδεχομένης ελλείψεως νομιμότητας της προσβαλλομένης πράξεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 144).

88 Έβδομον, η ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού 2988/74 που πρότεινε η προσφεύγουσα συνεπάγεται σοβαρές πρακτικές δυσχέρειες. Συγκεκριμένα, αν η Επιτροπή πρέπει να εκδώσει νέα απόφαση κατόπιν της ακυρώσεως αποφάσεως από το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να αναμείνει την απόφαση του Δικαστηρίου, υπάρχει ο κίνδυνος συνυπάρξεως δύο αποφάσεων με το ίδιο αντικείμενο σε περίπτωση που το Δικαστήριο θα ακυρώσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου.

89 Όγδοον, έρχεται προφανώς σε αντίθεση προς τις επιταγές της οικονομίας της διοικητικής διαδικασίας το να επιβληθεί στην Επιτροπή, με μοναδικό σκοπό τη μη συμπλήρωση της παραγραφής, η έκδοση νέας αποφάσεως πριν πληροφορηθεί αν η αρχική απόφαση είναι ή όχι παράνομη.

90 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από παραβίαση της αρχής του ευλόγου χρόνου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

91 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ανεξάρτητα από τα ζητήματα παραγραφής, η παρέλευση του χρόνου μετά τις προβαλλόμενες παραβάσεις επηρεάζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής για την έκδοση του συνόλου της προσβαλλομένης αποφάσεως και όχι μόνον του τμήματος που αφορά τα πρόστιμα.

92 Αναφερόμενη στη σκέψη 121 της αποφάσεως PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, και στην αρχή του ευλόγου χρόνου, η προσφεύγουσα εκτιμά ότι απαιτείται να εξεταστεί αν η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση εντός ευλόγου χρόνου από της λήξεως των διοικητικών διαδικασιών που αφορούσαν τον ανταγωνισμό.

93 Κατά την προσφεύγουσα, μπορεί να τεκμαρθεί ότι η Επιτροπή έχει παραβιάσει την αρχή του ευλόγου χρόνου, όταν σε μια υπόθεση έχουν μεσολαβήσει πάνω από ένδεκα και μισό έτη από της ενάρξεως της έρευνας μέχρι την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

94 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και αυτή ενώπιον του Δικαστηρίου διήρκεσαν 105 μήνες συνολικά, η δε Επιτροπή χρειάστηκε 35 μήνες για την έκδοση της αποφάσεώς της, συμπεριλαμβανομένων των 9 μηνών που μεσολάβησαν μεταξύ της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, είναι δικαιολογημένη η συνεκτίμηση της διάρκειας της ένδικης διαδικασίας, ειδικότερα όταν η διαδικασία αυτή αφορά διαφορετική απόφαση και προηγείται της προσβαλλομένης αποφάσεως.

95 Κατά την προσφεύγουσα, η συνεκτίμηση της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου είναι απολύτως ανεπίτρεπτη. Κατόπιν των δικαστικών αποφάσεων ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, και Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 64 ανωτέρω, η Επιτροπή είχε επίγνωση του ότι η απόφαση 91/300 ήταν πλημμελής λόγω ελλείψεως κυρώσεως. Αν η Επιτροπή είχε την πρόθεση να εκδώσει εκ νέου την απόφασή της, θα έπρεπε να το πράξει στο στάδιο αυτό, αντί να ασκήσει αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου η οποία συνεπάγεται την καθυστέρηση της εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως κατά πέντε και μισό έτη.

96 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, αναφερόμενη στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Γαρυφάλλου ΑΕΒΕ κατά Ελλάδος, της 27ης Σεπτεμβρίου 1997 (*Recueil des arrêts et décisions,* 1997-V, σ. 1821), ότι απαιτείται να εξεταστεί η διαδικασία στο σύνολό της προκειμένου να εξακριβωθεί αν η υπόθεση εκδικάστηκε εντός ευλόγου χρόνου.

97 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η παρέλευση του χρόνου μετά τις προβαλλόμενες παραβάσεις την εμποδίζει να ασκήσει πλήρως τα δικαιώματά της άμυνας. Καταρχάς, ισχυρίζεται ότι πώλησε το τμήμα της «Ανθρακικό νάτριο» σε ανεξάρτητο αγοραστή, στις 6 Οκτωβρίου 1991, και ότι δεν δραστηριοποιείται πλέον στην αγορά του ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ακολούθως, υποστηρίζει ότι τα μέλη του προσωπικού της που χειρίζονταν την περίοδο εκείνη τον φάκελο έχουν αποχωρήσει από την επιχείρηση και δεν είναι πλέον διαθέσιμα για να της παράσχουν την αναγκαία βοήθεια. Επιπλέον, η παρέλευση του χρόνου μετά τις προβαλλόμενες παραβάσεις επιδεινώνει τη χρηματική της ζημία, αυξάνοντας για παράδειγμα το κόστος που καταβάλλει για την εγγύηση δαπανών ή/και τα αποτελέσματα των τόκων υπερημερίας. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, είναι αντίθετη προς τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά την οποία η προστασία του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Συμβάσεως για τη Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), δεν εξαρτάται από την απόδειξη ότι η καθυστέρηση προκάλεσε όντως ζημία στα συμφέροντα του προσφεύγοντος. Η παράβαση μιας θεμελιώδους υποχρεώσεως της ΕΣΔΑ μπορεί να έχει ως συνέπεια μόνον την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως και όχι απλώς την καταβολή αποζημιώσεως.

98 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

99 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η τήρηση της αρχής του ευλόγου χρόνου επιβάλλεται, στον τομέα του ανταγωνισμού, στις διοικητικές διαδικασίες που κινούνται κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 17 και ενδέχεται να καταλήξουν στην επιβολή των κυρώσεων που ο κανονισμός αυτός καθορίζει και στην ένδικη διαδικασία (απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 179).

100 Πρώτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, στο σύνολό της, δηλαδή μεταξύ της κινήσεως της έρευνας και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπερέβη τον εύλογο χρόνο.

101 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

102 Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εξετάσεως αιτιάσεως αντλουμένης από παραβίαση της αρχής του ευλόγου χρόνου, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της διοικητικής και της ένδικης διαδικασίας. Έτσι, η περίοδος κατά την οποία ο δικαστής εξέτασε τη νομιμότητα της αποφάσεως 91/300, καθώς και το κύρος της δικαστικής αποφάσεως ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψη 123).

103 Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικρίνει τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας μεταξύ της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

104 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η περίοδος αυτή άρχισε στις 6 Απριλίου 2000, ημερομηνία της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και έληξε στις 13 Δεκεμβρίου 2000 με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το στάδιο αυτό της διοικητικής διαδικασίας διήρκεσε κατά συνέπεια οκτώ μήνες και επτά ημέρες.

105 Κατά την περίοδο αυτή, η Επιτροπή επέφερε μόνον τυπικές τροποποιήσεις στην απόφαση 91/300, εισάγοντας, μεταξύ άλλων, ένα νέο χωρίο σχετικά με τις «διαδικασίες ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου», όσον αφορά την εκτίμηση της τηρήσεως του χρόνου παραγραφής. Περαιτέρω, της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προηγήθηκε καμία πρόσθετη έρευνα, καθόσον η Επιτροπή στηρίχθηκε στα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη προ δέκα ετών. Εντούτοις,

πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ακόμη και υπό τις συνθήκες αυτές, ορισμένοι έλεγχοι και ορισμένες διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της διοικήσεως μπορούν να αποδειχθούν απαραίτητες για να επέλθει ένα τέτοιο αποτέλεσμα.

106 Από τα ανωτέρω έπεται ότι δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν είναι εύλογος ο χρόνος των οκτώ μηνών και επτά ημερών που μεσολάβησε μεταξύ της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

107 Τρίτον, η προσφεύγουσα επικρίνει, κατ' ουσίαν, τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας η οποία οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως 91/300 (βλ. σκέψη 94 ανωτέρω).

108 Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας από της ανακοινώσεως των αιτιάσεων καθώς και η διάρκεια της διαδικασίας πριν από αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-105/04 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8725, σκέψη 51), πρέπει να τονιστεί ότι η διάρκεια αυτή δεν είναι υπερβολικά μακρά, λαμβανομένων υπόψη των ελέγχων που διενεργήθηκαν από τον Απρίλιο του 1989, των αιτήσεων παροχής πληροφοριών που υποβλήθηκαν στη συνέχεια και της αυτεπάγγελτης κινήσεως της διαδικασίας στις 19 Φεβρουαρίου 1990. Υπό τις συνθήκες αυτές, η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας η οποία οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως 91/300 δεν μπορεί να θεωρηθεί μη εύλογη.

109 Πρέπει να προστεθεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η παραβίαση της αρχής της τηρήσεως του εύλογου χρόνου δεν θα δικαιολογούσε την ακύρωση αποφάσεως ληφθείσας κατά το πέρας διοικητικής διαδικασίας στον τομέα του ανταγωνισμού παρά μόνον αν η απόφαση αυτή συνιστούσε επίσης προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της οικείας επιχειρήσεως. Πράγματι, όταν δεν αποδεικνύεται ότι η παρέλευση υπερβολικού χρόνου επηρέασε την ικανότητα των οικείων επιχειρήσεων να αμυνθούν αποτελεσματικά, η μη τήρηση της αρχής του εύλογου χρόνου δεν ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψη 122).

110 Συναφώς, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι της ήταν δυσχερής η άσκηση των δικαιωμάτων της άμυνας, καθόσον πώλησε το τμήμα της «Ανθρακικό νάτριο» σε ανεξάρτητο αγοραστή, στις 6 Οκτωβρίου 1991, δεν δραστηριοποιείται πλέον στην αγορά του ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο και δεν μπορεί να έλθει σε επαφή με τα μέλη του προσωπικού της που χειρίζονταν τότε τον φάκελο, καθόσον αυτά έχουν αποχωρήσει από την επιχείρηση, προκειμένου να της παράσχουν την αναγκαία βοήθεια.

111 Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε καμία πράξη έρευνας μεταξύ της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

112 Επομένως, σε σχέση με την πρώτη περίοδο που κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως 91/300 και η οποία δεν προκάλεσε κανένα πρόβλημα στην άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας, ουδέν νέο στοιχείο ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή που να καθιστά αναγκαία την άσκηση κάποιου δικαιώματος άμυνας.

113 Υπό τις περιστάσεις αυτές, τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας δεν προσεβλήθησαν.

114 Τέταρτον, όσον αφορά την ένδικη διαδικασία, πρέπει να υπομνησθεί ότι η γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα για δίκαιη δίκη, αρχή που θεσπίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, ιδίως δε για δίκη εντός ευλόγου χρόνου, έχει εφαρμογή στο πλαίσιο ένδικης προσφυγής κατ' αποφάσεως της Επιτροπής επιβάλλουσας σε επιχείρηση πρόστιμα λόγω παραβάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού. Ο εύλογος χαρακτήρας του χρόνου εκτιμάται με γνώμονα τις περιστάσεις που προσιδιάζουν σε κάθε υπόθεση και ειδικότερα τα διακυβευόμενα με τη δίκη συμφέροντα του διαδίκου, την περιπλοκότητα της υποθέσεως, καθώς και τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών. Ο κατάλογος των κριτηρίων αυτών δεν είναι εξαντλητικός και για την εκτίμηση του εύλογου χαρακτήρα του χρόνου δεν απαιτείται συστηματική εξέταση των περιστάσεων της υποθέσεως με βάση έκαστο κριτήριο όταν η διάρκεια της διαδικασίας φαίνεται να δικαιολογείται με βάση ένα και μόνον κριτήριο. Έτσι, η περιπλοκότητα της υποθέσεως μπορεί να ληφθεί υπόψη προς δικαιολόγηση ενός χρονικού διαστήματος το οποίο είναι εκ πρώτης όψεως υπερβολικά μεγάλο (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της

25ης Ιανουαρίου 2007, C-403/04 P και C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries και Nippon Steel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-729, σκέψεις 115 έως 117 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

115 Επιπλέον, στην απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-8417), αφού διαπίστωσε ότι το Πρωτοδικείο είχε παραβεί τις επιταγές περί τηρήσεως της αρχής του ευλόγου χρόνου, το Δικαστήριο, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας και προκειμένου να εξασφαλίσει την άμεση και αποτελεσματική αποκατάσταση μιας τέτοιας διαδικαστικής πλημμέλειας, έκρινε ότι ήταν βάσιμος ο λόγος αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που αντλούνταν από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και συνεπώς ότι έπρεπε η απόφαση αυτή να αναιρεθεί στον βαθμό που καθόριζε το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο στα 3 εκατομμύρια ECU. Ελλείψει κάθε ενδείξεως για το ότι η διάρκεια της διαδικασίας είχε επίπτωση στην επίλυση της διαφοράς, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο λόγος αυτός δεν μπορούσε να καταλήξει στην αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στο σύνολό της, αλλά ότι ένα ποσό 50 000 ECU αποτελούσε δίκαιη ικανοποίηση, λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας, μειώνοντας αντιστοίχως το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην οικεία επιχείρηση.

116 Κατά συνέπεια, ελλείψει κάθε ενδείξεως περί του ότι η διάρκεια της διαδικασίας επηρέασε την επίλυση της διαφοράς, ενδεχόμενη υπέρβαση του ευλόγου χρόνου από τον δικαστή εν προκειμένω, ακόμη και αν υποτεθεί αποδεδειγμένη, δεν θα είχε καμία επίπτωση στη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως (η λύση αυτή έγινε δεκτή στη σκέψη 140 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 2009, T-57/01, Solvay κατά Επιτροπής, που δεν δημοσιεύθηκε στη Συλλογή).

117 Πρέπει να προστεθεί ότι, στο δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα δεν διατύπωσε αίτημα περί αποζημιώσεως.

118 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, να απορριφθεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του.

*Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση ουσιώδους τύπου*

119 Ο δεύτερος λόγος περιλαμβάνει, κατ' ουσίαν, πέντε σκέλη, που αντλούνται, πρώτον, από τον παράνομο χαρακτήρα των προπαρασκευαστικών σταδίων της αποφάσεως 91/300, δεύτερον, από τον υπερβολικό χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ της διοικητικής διαδικασίας και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, τρίτον, από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως νέων διαδικαστικών ενεργειών, τέταρτον, από την προσβολή του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως και, πέμπτον, από την παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από τον παράνομο χαρακτήρα των προπαρασκευαστικών σταδίων της αποφάσεως 91/300

— Επιχειρήματα των διαδίκων

120 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι διαδικαστικές ενέργειες στις οποίες προβαίνει η Επιτροπή πριν από την έκδοση αποφάσεως συνιστούν απλώς προπαρασκευαστικά στάδια και δεν δύνανται, αυτές καθεαυτές, να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Από την παρακολουθηματική φύση των διαδικαστικών σταδίων που προηγούνται της εκδόσεως της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι, αντίθετα προς όσα διατυπώνονται στη σκέψη 189 της αποφάσεως PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, η ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως πρέπει επίσης να έχει ως συνέπεια την ακύρωση αυτών των προηγηθέντων διαδικαστικών σταδίων. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν μπορεί επομένως να επικαλείται τα εν λόγω προηγηθέντα της αποφάσεως 91/300 διαδικαστικά στάδια ως αποτελούντα τα αναγκαία διαδικαστικά στάδια για την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

121 Επιπλέον, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή κίνησε μία και μόνη διοικητική διαδικασία για τις τεκμαιρόμενες παραβάσεις των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ. Οι δύο υποθέσεις χωρίστηκαν μόνον στο στάδιο της εκδόσεως των αποφάσεων 91/297 και 91/300. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει επίσης ότι, στην απόφαση ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα δικαιώματα άμυνας είχαν προσβληθεί κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας. Η απόφαση αυτή όμως έχει συνέπειες επί της αποφάσεως 91/300, καθόσον η Επιτροπή ακολούθησε ακριβώς την ίδια διοικητική διαδικασία. Έτσι, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να καταλήξει, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, στην ακύρωση της αποφάσεως 91/300 λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

122 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο ήταν πολύ επικριτικό έναντι της εκ μέρους της Επιτροπής αναλύσεως της σχετικής αγοράς, που συνίστατο στον διαχωρισμό των αποδεικτικών στοιχείων που αφορούσαν τους ισχυρισμούς σχετικά με το άρθρο 81 ΕΚ, αφενός, και το άρθρο 82 ΕΚ, αφετέρου, και στη διεξαγωγή χωριστών διαδικασιών.

123 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

124 Πρέπει, εκ προοιμίου, να υπομνησθεί ότι η απόφαση 91/300 ακυρώθηκε για τυπικό ελάττωμα, ήτοι την έλλειψη κυρώσεως, που αφορούσε αποκλειστικά τη διαδικασία οριστικής εκδόσεως της αποφάσεως αυτής από την Επιτροπή.

125 Κατά πάγια όμως νομολογία, η ακύρωση κοινοτικής πράξεως δεν επηρεάζει αναγκαστικά τις προπαρασκευαστικές πράξεις, καθόσον η διαδικασία που αποβλέπει στην αντικατάσταση της πράξεως αυτής μπορεί καταρχήν να επαναλαμβάνεται από το

συγκεκριμένο σημείο κατά το οποίο τελέστηκε η παρανομία (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Νοεμβρίου 1998, C-415/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-6993, σκέψεις 31 και 32, και απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 73).

126 Εν προκειμένω, εφόσον το διαπιστωθέν διαδικαστικό ελάττωμα επήλθε στο τελευταίο στάδιο της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300, η ακύρωση δεν έθιξε το κύρος των προπαρασκευαστικών μέτρων της αποφάσεως αυτής, πριν από το στάδιο κατά το οποίο διαπιστώθηκε το ελάττωμα αυτό (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 75).

127 Περαιτέρω, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, στην απόφαση ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση 91/297 λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, από την οποία πήγασε η υπό κρίση υπόθεση, το Πρωτοδικείο εξέτασε επίσης λεπτομερώς τον λόγο που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και τον απέρριψε στο σύνολό του (βλ. σκέψη 73). Το Δικαστήριο στη συνέχεια απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως.

128 Επιπλέον, έστω και αν ο διοικητικός φάκελος είναι κοινός στις υποθέσεις COMP/33.133, οι αποφάσεις 91/297 και 91/300 αφορούν παραβάσεις διαφορετικής φύσεως, σε δύο διαφορετικές αγορές. Η προσβολή όμως των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα των ιδιαιτέρων περιστάσεων κάθε υποθέσεως, καθόσον εξαρτάται ουσιωδώς από τις αιτιάσεις που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να θεμελιώσει την παράβαση που προσάπτει στην οικεία επιχείρηση. (αποφάσεις ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω, σκέψη 70, και απόφαση ICI II, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψη 50· βλ., επίσης, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 127).

129 Επομένως, το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από τον υπερβολικό χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ της διοικητικής διαδικασίας και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

130 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι μεσολάβησε χρονικό διάστημα δέκα ετών μεταξύ των διαδικαστικών φάσεων που προηγήθηκαν της εκδόσεως των αποφάσεων 91/297 και 91/300, αφενός, και της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφετέρου, πράγμα που αποτελεί άρνηση προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας. Κατ' αυτήν, οι επιχειρήσεις πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν την άποψή τους και να υπερασπίζονται αποτελεσματικά τα συμφέροντά τους. Επομένως, η έκδοση αποφάσεων, ειδικότερα όταν επιβάλλουν πρόστιμα, είναι δυνατή μόνον εντός ευλόγου χρόνου αφότου οι επιχειρήσεις γνωστοποίησαν τις παρατηρήσεις τους, πράγμα το οποίο δεν συνέβη εν προκειμένω.

131 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

132 Πρώτον, όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, η παραγραφή που προβλέπεται από το άρθρο 3 του κανονισμού 2988/74 ανεστάλη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου κατόπιν της ασκήσεως της αναιρέσεως κατά της αποφάσεως ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Επομένως, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι ανέμεινε το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο να αποφανθούν προτού εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση. Συναφώς, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου δικαιολογείται από τον σεβασμό της ένδικης διαδικασίας και των μελλοντικών δικαστικών αποφάσεων.

133 Δεύτερον, όπως προκύπτει από την εξέταση του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, η Επιτροπή δεν παραβίασε την αρχή του ευλόγου χρόνου εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση στις 13 Δεκεμβρίου 2000.

134 Τρίτον, από την εξέταση του τρίτου σκέλους του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που πραγματοποιείται κατωτέρω (σκέψεις 151, 153, 168), προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη, εν προκειμένω, να προβεί σε νέες διαδικαστικές ενέργειες κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300, που επήλθε λόγω τυπικού ελαττώματος που αφορούσε αποκλειστικά τη διαδικασία οριστικής εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως.

135 Επομένως, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι δεν έδωσε στην προσφεύγουσα την ευκαιρία να προβάλει εκ νέου τα επιχειρήματά της κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300.

136 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από παράβαση της υποχρεώσεως πραγματοποιήσεως νέων διαδικαστικών ενεργειών

— Επιχειρήματα των διαδίκων

137 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε προβεί σε νέες διαδικαστικές ενέργειες πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

138 Πρώτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να της αποστείλει νέα ανακοίνωση αιτιάσεων. Κατ' αυτήν, οι ισχυρισμοί που περιέχονται στην ανακοίνωση αιτιάσεων που κοινοποιήθηκε το 1990 προβλήθηκαν στο πλαίσιο της «κατηγορίας ότι "η στεγανοποίηση των αγορών" μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της δυτικής ηπειρωτικής Ευρώπης, καθώς και η αρχή της "εγχώριας αγοράς" [αποτελούσαν] τη συνέπεια συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Solvay και [της προσφεύγουσας]». Η προσφεύγουσα όμως παρατηρεί ότι η απόφαση της Επιτροπής επί της συμπράξεως αυτής ακυρώθηκε από το Πρωτοδικείο και ότι δεν υπέστη πλέον διώξεις συναφώς. Επομένως, η προσφεύγουσα φρονεί ότι είχε το δικαίωμα να λάβει, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, μια ανακοίνωση αιτιάσεων που δεν θα επαναλάμβανε τον ισχυρισμό περί εναρμονισμένης δράσεως. Η ανακοίνωση αυτή των αιτιάσεων θα έπρεπε επίσης να εκθέτει τις αιτιάσεις της Επιτροπής υπό το φως της εξελίξεως του δικαίου μεταξύ 1990 και 2000, ιδίως όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς.

139 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να την καλέσει σε νέα ακρόαση και να της δώσει την ευκαιρία να αναπτύξει τα επιχειρήματά της. Φρονεί ότι το Πρωτοδικείο, στην απόφασή του PVC II, σκέψη 25 ανωτέρω, δεν μπορούσε να επικαλεστεί το γεγονός ότι δεν είχε διατυπωθεί καμία νέα αιτίαση. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να έχουν την ευκαιρία να υποβάλουν παρατηρήσεις επί όλων των αιτιάσεων που προβάλλονται κατ' αυτών, με βάση ιδίως τα νέα ζητήματα που θα μπορούσαν να είναι σημαντικά για την άμυνά τους.

140 Κατά την προσφεύγουσα, το δικαίωμα ακροάσεως αφορά όχι μόνον τα πραγματικά στοιχεία, αλλά και τα νομικά στοιχεία, όπως αναγνώρισε το Πρωτοδικείο με τις αποφάσεις ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω, και PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω. Επιπλέον, με τις αποφάσεις του της 3ης Οκτωβρίου 1991, C-261/89, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-4437), και της 4ης Φεβρουαρίου 1992, C-294/90, British Aerospace και Rover κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-493), το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι το δικαίωμα ακροάσεως έχει εφαρμογή πριν από την έκδοση δεύτερης αποφάσεως που είναι κατ' ουσίαν πανομοιότυπη με την πρώτη. Εν προκειμένω όμως, διάφορα στοιχεία, ήτοι το γεγονός ότι αποχώρησε από τη σχετική αγορά το 1991, η ακύρωση της αποφάσεως 91/297, καθώς και τα συμπεράσματα των αποφάσεων αντιντάμπινγκ τη δεκαετία του 90, επηρέασαν τον τρόπο κατά τον οποίο πρέπει να εξετάζονται οι αιτιάσεις.

141 Περαιτέρω, το δικαίωμα επί νέας ακροάσεως προκύπτει από τους κανόνες διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που το Δικαστήριο αναπέμψει υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το άρθρο 119, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας παρέχει στους διαδίκους το δικαίωμα να καταθέσουν υπομνήματα γραπτών παρατηρήσεων παρά το γεγονός ότι η έγγραφη διαδικασία θεωρείται κανονικά ότι έχει περατωθεί. Κατά τον ίδιο τρόπο, το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου αριθ. 7 της ΕΣΔΑ ορίζει ότι νέα απόφαση, εκδιδόμενη κατόπιν προηγουμένης τελικής αποφάσεως, μπορεί να εκδοθεί μόνον όταν η υπόθεση έχει κινηθεί εκ νέου σύμφωνα με το ποινικό δίκαιο και την ποινική διαδικασία του οικείου κράτους.

142 Η προσφεύγουσα συνάγει από τα ανωτέρω ότι το Πρωτοδικείο πλανήθηκε περί το δίκαιο κρίνοντας ότι τα δικαιώματά της άμυνας είχαν καταλλήλως προστατευθεί με την ευχέρεια που της είχε παρασχεθεί να διατυπώσει τις απόψεις της κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

143 Τρίτον, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει τον ουσιώδη ρόλο του συμβούλου ακροάσεων που μεριμνά ώστε, πριν από την έκδοση αποφάσεως, τα ενδιαφερόμενα μέρη να έχουν μπορέσει να ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους άμυνας και τα ουσιώδη νομικά η πραγματικά στοιχεία που έχουν προβάλει να έχουν κοινοποιηθεί στο γενικό διευθυντή του ανταγωνισμού, στα μέλη της Επιτροπής και στη συμβουλευτική επιτροπή. Υποστηρίζει επίσης ότι, δεδομένου ότι τα δικαιώματά της άμυνας συνεπάγονταν την ευχέρεια να ακουστεί εκ νέου πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, θα έπρεπε επίσης να τύχει του δικαιώματος της παρεμβάσεως του συμβούλου ακροάσεων, το οποίο στερήθηκε.

144 Τέταρτον, η προσφεύγουσα εκτιμά ότι, λαμβανομένου υπόψη του δικαιώματός της για εκ νέου ακρόαση πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θα έπρεπε επίσης να διαβουλευθεί εκ νέου με τη συμβουλευτική επιτροπή. Το Πρωτοδικείο, με την απόφασή του PVC II, σκέψη 25 ανωτέρω, κακώς αποφάσισε ότι η διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή ήταν αναγκαία μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες οι επιχειρήσεις έπρεπε να ακουστούν. Επιπλέον, από τον κανονισμό 17 προκύπτει ότι απαιτείται χωριστή διαβούλευση για κάθε χωριστή απόφαση, ανεξάρτητα από το αν οι επιχειρήσεις έχουν επίσης ακουστεί και από τον βαθμό της

ομοιότητας των αποφάσεων. Κατά συνέπεια, ακόμα και αν η προσβαλλόμενη απόφαση περιείχε μόνον τροποποιήσεις όσον αφορά τη σύνταξη του κειμένου της σε σχέση με την απόφαση 91/300, η Επιτροπή θα έπρεπε να διαβουλευθεί εκ νέου με τη συμβουλευτική επιτροπή πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, η σύνθεση της συμβουλευτικής επιτροπής είχε πιθανότατα μεταβληθεί σημαντικά και η γνώμη της το 2000 δεν θα συνέπιπτε οπωσδήποτε με τη γνώμη που εξέφρασε το 1990.

145 Πέμπτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, το σώμα των Επιτρόπων θα έπρεπε να έχει την ευκαιρία να εξετάσει όλα τα πραγματικά περιστατικά, τις περιστάσεις και τα νομικά ζητήματα που ήταν τότε κρίσιμα. Στερήθηκε όμως της δυνατότητας αυτής λόγω του ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε νέα ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, ούτε διαβουλεύθηκε εκ νέου με τη συμβουλευτική επιτροπή. Η προσφεύγουσα συνάγει από τα ανωτέρω ότι, αν το σώμα των Επιτρόπων γνώριζε όλα τα πραγματικά περιστατικά, δεν θα κατέληγε ενδεχομένως στην ίδια απόφαση.

146 Έκτον, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι ο εκπρόσωπος της Επιτροπής, του οποίου οι δηλώσεις περιλαμβάνονται στο ανακοινωθέν Τύπου του πρακτορείο Reuters της 12ης Δεκεμβρίου 2000, ανέφερε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα εκδιδόταν κατά τη συνεδρίαση του σώματος των Επιτρόπων στις 13 Δεκεμβρίου 2000. Από τις δηλώσεις αυτές προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ήδη εκδοθεί πριν από την εν λόγω συνεδρίαση, κατά παράβαση του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής και της αρχής της συλλογικότητας.

147 Τέλος, η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να διατάξει την προσκόμιση του φακέλου που υποβλήθηκε στο σώμα των Επιτρόπων και των πρακτικών της συνεδριάσεως με όλα τα συνημμένα έγγραφα.

148 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

149 Πρώτον, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα διατείνεται, κατ' ουσίαν, ότι θα έπρεπε να λάβει νέα ανακοίνωση αιτιάσεων το 2000, καθόσον οι ισχυρισμοί που περιέχονταν στην ανακοίνωση αιτιάσεων που της είχε κοινοποιηθεί το 1990 στηρίζονταν στην ύπαρξη στεγανοποίησης των αγορών, η οποία αποτελούσε συνέπεια συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ της Solvay και της προσφεύγουσας, συμφωνίας για την οποία επιβλήθηκε κύρωση με την απόφαση 91/297, η οποία ακυρώθηκε στη συνέχεια με τη δικαστική απόφαση ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω.

150 Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη σκέψη 126 ανωτέρω, η ακύρωση της αποφάσεως 91/300 δεν έθιξε το κύρος των προγενέστερων διαδικαστικών πράξεων και, ειδικότερα, της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

151 Η Επιτροπή δεν ήταν συνεπώς υποχρεωμένη, λόγω του γεγονότος και μόνον της ακυρώσεως αυτής, να αποστείλει νέα ανακοίνωση αιτιάσεων στην προσφεύγουσα.

152 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι, στο πλαίσιο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων που είχε κοινοποιηθεί στην προσφεύγουσα το 1990, η Επιτροπή είχε διατυπώσει πολλές μομφές και ότι οι αιτιάσεις που αντλούνται, αφενός, από την παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και, αφετέρου, από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ ήταν αυτοτελείς και στηρίζονταν σε διαφορετικά αποδεικτικά στοιχεία. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση 91/297 λόγω προσβολής του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τις αιτιάσεις ότι η προσφεύγουσα εκμεταλλεύθηκε καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της στη σχετική αγορά.

153 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να προβεί σε νέα ακρόασή της, πρέπει να υπομνησθεί ότι, οσάκις η Επιτροπή, μετά

την ακύρωση αποφάσεως επιβάλλουσας κυρώσεις σε επιχειρήσεις που έχουν παραβεί το άρθρο 82 ΕΚ, παράγραφος 1, ΕΚ, λόγω διαδικαστικής πλημμέλειας αφορώσας αποκλειστικά τους κανόνες της οριστικής εγκρίσεώς της από το σώμα των Επιτρόπων, εκδίδει νέα απόφαση, η οποία έχει κατ' ουσίαν πανομοιότυπο περιεχόμενο και στηρίζεται στις ίδιες αιτιάσεις, δεν υποχρεούται να προβαίνει σε νέα ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψεις 246 έως 253, που επικυρώθηκε με την απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψεις 83 έως 111).

154 Ως προς τα νομικά ζητήματα που είναι πιθανόν να τεθούν στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 233 ΕΚ, όπως τα σχετικά με την παρέλευση του χρόνου, τη δυνατότητα επαναλήψεως των διώξεων, την πρόσβαση στον φάκελο που είναι σύμφυτη με την επανάληψη της διαδικασίας, την παρέμβαση του συμβούλου ακροάσεων και της συμβουλευτικής επιτροπής, καθώς και τις ενδεχόμενες συνέπειες του άρθρου 20 του κανονισμού 17, ούτε τα ζητήματα αυτά επιβάλλουν νέες ακροάσεις, στο μέτρο που δεν μεταβάλλουν το περιεχόμενο των αιτιάσεων, υπόκεινται δε μόνον, ενδεχομένως, σε μεταγενέστερο δικαστικό έλεγχο (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 93).

155 Εν προκειμένω, η Επιτροπή επανέλαβε το σύνολο σχεδόν του περιεχομένου της αποφάσεως 91/300. Συμπλήρωσε μόνον την προσβαλλόμενη απόφαση με ένα χωρίο που αφορούσε τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου.

156 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση και η απόφαση 91/300 έχουν κατ' ουσίαν πανομοιότυπο περιεχόμενο και στηρίζονται στην ίδια αιτιολογία.

157 Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την παρατιθέμενη στις σκέψεις 153 και 154 ανωτέρω νομολογία, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προβεί σε νέα ακρόαση της προσφεύγουσας προτού εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

158 Τρίτον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι θα έπρεπε να τύχει της παρεμβάσεως του συμβούλου ακροάσεων πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή δημιούργησε τη θέση του συμβούλου ακροάσεων, με ισχύ από 1ης Σεπτεμβρίου 1982, σύμφωνα με την ανακοίνωση με τίτλο «Πληροφόρηση σχετικά με τις διαδικασίες εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού των Συνθηκών ΕΟΚ και ΕΚΑΧ (άρθρα [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ]· άρθρα 65 [ΑΧ] και 66 [ΑΧ])» (ΕΕ 1982, C 251, σ. 2).

159 Στην ανακοίνωση που μνημονεύθηκε στη σκέψη 158 ανωτέρω, η Επιτροπή προσδιόρισε τη λειτουργία του συμβούλου ακροάσεων ως ακολούθως:

«Ο σύμβουλος ακροάσεων έχει καθήκον να διασφαλίζει την καλή λειτουργία της ακροάσεως και έτσι να συμβάλλει στην αντικειμενικότητα τόσο της ακροάσεως, όσο και της ενδεχόμενης τελικής αποφάσεως. Επαγρυπνεί ιδίως ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά περιστατικά, τόσο τα ευνοϊκά όσο και τα δυσμενή προς τους ενδιαφερομένους, κατά την επεξεργασία των σχεδίων αποφάσεως της Επιτροπής στα θέματα του ανταγωνισμού.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, επαγρυπνεί για την τήρηση των δικαιωμάτων της υπερασπίσεως, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τους κανονισμούς που ισχύουν και τις γενικές αρχές που καθιέρωσε το Δικαστήριο.»

160 Τα καθήκοντα του συμβούλου ακροάσεων διευκρινίστηκαν με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1990, της οποίας το άρθρο 2 ήταν διατυπωμένο πανομοιότυπα με εκείνο του αρχικού ορισμού, ακολούθως δε με την απόφαση 94/810/ΕΚΑΧ, ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1994, περί των καθηκόντων που ανατίθενται στους

συμβούλους ακροάσεων στο πλαίσιο των ενώπιον της Επιτροπής διαδικασιών για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού (ΕΕ L 330, σ. 67). Η απόφαση αυτή, η οποία ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντικατέστησε και ακύρωσε τις δύο προηγούμενες αποφάσεις. Το άρθρο της 2 είχε παρόμοια διατύπωση με εκείνη του αρχικού ορισμού.

161 Κατά συνέπεια, από το περιεχόμενο της αποστολής που ανατέθηκε στον σύμβουλο ακροάσεων, ο οποίος παρενέβη στη διαδικασία που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι η εν λόγω παρέμβαση συνδεόταν οπωσδήποτε με την ακρόαση των επιχειρήσεων, στην προοπτική μιας ενδεχόμενης αποφάσεως.

162 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι, δεδομένου ότι νέα ακρόαση δεν ήταν αναγκαία εν προκειμένω μετά την ακύρωση της αποφάσεως 91/300, ομοίως δεν απαιτούνταν νέα παρέμβαση του συμβούλου ακροάσεων υπό τις προϋποθέσεις που προέβλεπε η απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1990, η οποία στο μεταξύ τέθηκε σε ισχύ (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 127).

163 Τέταρτον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι θα έπρεπε να είχε υπάρξει διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 10 του κανονισμού 17, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, προβλέπει τα εξής:

«3. Συμβουλευτική Επιτροπή επί Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων εκφέρει γνώμη προ της εκδόσεως αποφάσεως, η οποία, είτε εκδίδεται κατά την διαδικασία της παραγράφου 1, είτε αφορά ανανέωση, τροποποίηση ή ανάκληση αποφάσεως, η οποία εξεδόθη κατ' εφαρμογή του άρθρου [81], παράγραφος 3, [ΕΚ].

[…]

5. Η γνώμη διατυπώνεται κατά την διάρκεια κοινής συνεδριάσεως μετά από πρόσκληση της Επιτροπής και όχι ενωρίτερον των 14 ημερών μετά την αποστολή της προσκλήσεως. Η γνώμη συνοδεύεται από έκθεση των πραγματικών περιστατικών και αναφορά των σπουδαιοτέρων εγγράφων, καθώς και από προσχέδιο αποφάσεως για κάθε υπό εξέταση περίπτωση.»

164 Περαιτέρω, το άρθρο 1 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25) ορίζει τα εξής:

«Πριν ζητηθεί η γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής επί Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων, η Επιτροπή προβαίνει σε ακρόαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.»

165 Κατά πάγια νομολογία, από το άρθρο 1 του κανονισμού 99/63 προκύπτει ότι η ακρόαση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων και η διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή είναι αναγκαίες στις ίδιες περιπτώσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 46/87 και 227/88, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 2859, σκέψη 54, και απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 115).

166 Ο κανονισμός 99/63 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 2842/98 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τις ακροάσεις στο πλαίσιο ορισμένων διαδικασιών κατ' εφαρμογή των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ L 354, σ. 18), που ήταν σε ισχύ κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και του οποίου το άρθρο 2, παράγραφος 1, έχει διατύπωση παρόμοια με αυτή του άρθρου 1, του κανονισμού 99/63.

167 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, πριν από την απόφαση 91/300 ζητήθηκε η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής επί συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ούτε το υποστατό ούτε το σύννομο της διαβουλεύσεως αυτής.

168 Επομένως, στον βαθμό που η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει ουσιώδεις τροποποιήσεις σε σχέση με την απόφαση 91/300, η Επιτροπή, η οποία δεν ήταν υποχρεωμένη και προβεί σε νέα ακρόαση της προσφεύγουσας πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ομοίως δεν ήταν υποχρεωμένη να προβεί σε νέα διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 118).

169 Περαιτέρω, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 4, του κανονισμού 17, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών:

«Η Συμβουλευτική Επιτροπή αποτελείται από υπαλλήλους αρμοδίους επί συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων. Κάθε κράτος μέλος ορίζει έναν υπάλληλο, ο οποίος το εκπροσωπεί και ο οποίος δύναται να αντικατασταθεί σε περίπτωση κωλύματος από άλλον υπάλληλο.»

170 Κατά τη νομολογία, η μεταβολή της συνθέσεως ενός κοινοτικού οργάνου δεν επηρεάζει τη συνέχεια του ιδίου του οργάνου, του οποίου οι τελικές ή προπαρασκευαστικές πράξεις διατηρούν, κατ' αρχήν, όλα τους τα αποτελέσματα (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-331/88, Fedesa κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 36).

171 Επιπλέον, δεν υπάρχει καμία γενική αρχή του δικαίου επιβάλλουσα τη συνέχεια στη σύνθεση του διοικητικού οργάνου που επιλαμβάνεται διαδικασίας δυναμένης να καταλήξει σε επιβολή προστίμου (απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψεις 322 και 323).

172 Πέμπτον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, το σώμα των Επιτρόπων θα έπρεπε να είχε την ευκαιρία να εξετάσει όλα τα πραγματικά περιστατικά, τις περιστάσεις και τα νομικά ζητήματα που ήσαν κρίσιμα τότε, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή ουδόλως πλανήθηκε περί το δίκαιο μη προβαίνοντας, μετά την ακύρωση της αποφάσεως 91/300, σε νέα ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

173 Επιπλέον, όπως παρατηρήθηκε στις σκέψεις 162 και 167 ανωτέρω, ουδόλως επιβαλλόταν εν προκειμένω νέα παρέμβαση του συμβούλου ακροάσεων και νέα διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή.

174 Υπό τις συνθήκες αυτές, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ο φάκελος που υποβλήθηκε στο σώμα των Επιτρόπων δεν έπρεπε να περιέχει, ειδικότερα, νέα έκθεση του συμβούλου ακροάσεων και νέα πρακτικά της διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή. Κατά συνέπεια, η προκείμενη του συλλογισμού της προσφεύγουσας σχετικά με τη σύνθεση του φακέλου αυτού είναι εσφαλμένη, οπότε ο εν λόγω συλλογισμός είναι αβάσιμος (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψεις 130 έως 133).

175 Έκτον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε πριν από τη συνεδρίαση του σώματος των Επιτρόπων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της συλλογικότητας βασίζεται στην ισότητα των μελών της Επιτροπής κατά τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεως και συνεπάγεται, ιδίως, ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού και όλα τα μέλη του συλλογικού οργάνου ευθύνονται συλλογικώς, στο πολιτικό επίπεδο, για όλες τις λαμβανόμενες αποφάσεις (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1998, σ. I-5449, σκέψη 39, και της 13ης Δεκεμβρίου 2001, C-1/00, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2001, σ. I-9989, σκέψη 79).

176 Η τήρηση της αρχής της συλλογικότητας, ειδικά δε η ανάγκη λήψεως των αποφάσεων από κοινού από τα μέλη της Επιτροπής, ενδιαφέρει απαραιτήτως τα υποκείμενα δικαίου τα οποία αφορούν τα έννομα αποτελέσματα των αποφάσεων αυτών, υπό την έννοια ότι τα υποκείμενα δικαίου πρέπει να έχουν τη βεβαιότητα ότι οι αποφάσεις αυτές πράγματι ελήφθησαν από το σώμα και αντιστοιχούν επακριβώς στη βούλησή του. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά πράξεις ρητώς χαρακτηριζόμενες ως αποφάσεις, τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή κατά επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, προκειμένου να γίνονται σεβαστοί οι κανόνες του ανταγωνισμού, και με τις οποίες διαπιστώνονται οι παραβάσεις των κανόνων αυτών, απευθύνονται εντολές προς τις επιχειρήσεις και τους επιβάλλονται χρηματικές κυρώσεις (απόφαση Επιτροπή κατά BASF, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψεις 64 και 65).

177 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα επικαλείται το γεγονός ότι, σύμφωνα με ανακοινωθέν Τύπου του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters, της 12ης Δεκεμβρίου 2000, ο εκπρόσωπος Τύπου της Επιτροπής ανακοίνωσε ότι η Επιτροπή θα εξέδιδε εκ νέου την ίδια απόφαση στις 13 Δεκεμβρίου 2000.

178 Ωστόσο, ακόμα και αν υποτεθεί ότι ο εκπρόσωπος Τύπου της Επιτροπής όντως είπε αυτά στα οποία αναφέρεται η προσφεύγουσα, το γεγονός και μόνον ότι το ανακοινωθέν Τύπου ιδιωτικής εταιρίας μνημονεύει δήλωση που δεν έχει κανένα επίσημο χαρακτήρα δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της συλλογικότητας. Συγκεκριμένα, το σώμα των Επιτρόπων ουδόλως δεσμευόταν από τη δήλωση αυτή και συνεπώς, κατά τη συνεδρίαση της 13ης Δεκεμβρίου 2000, θα μπορούσε επίσης να αποφασίσει, μετά από κοινή διάσκεψη, να μην εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

179 Κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται να διαταχθεί η Επιτροπή να προσκομίσει όλα τα σχετικά με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως εσωτερικά έγγραφα και, μεταξύ άλλων, τα πρακτικά της συνεδριάσεως του σώματος των Επιτρόπων και όλα τα συνημμένα έγγραφα, καθώς και όλα τα έγγραφα που υποβλήθηκαν στο σώμα των Επιτρόπων σε αυτή την περίπτωση.

180 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τετάρτου σκέλους, που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

181 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, μετά τη λήψη της προσβαλλομένης αποφάσεως, ζήτησε την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως στις αρχές του έτους 2001, πράγμα που η Επιτροπή της αρνήθηκε. Το αίτημα για την πρόσβαση απορρίφθηκε επίσης το 1990.

182 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να της επιτρέψει την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως παρά το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είχε ήδη εκδοθεί, για διάφορους λόγους. Πρώτον, η Επιτροπή τη στέρησε από μια νέα ευκαιρία να ζητήσει την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να επαναλάβει τη διοικητική διαδικασία και χωρίς καν να της αναφέρει την πρόθεσή της. Δεύτερον, η Επιτροπή, που είχε αρνηθεί να επιτρέψει την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως το 1990, θα μπορούσε να επανορθώσει το σφάλμα αυτό κατά τον χρόνο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τρίτον, η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τους κανόνες εσωτερικής διαδικασίας για την εξέταση των αιτήσεων πρόσβασης στο φάκελο στις περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ], των άρθρων 65 [ΑΧ] και 66 [ΑΧ] και του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου (ΕΕ 1997, C 23, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση για την πρόσβαση στον φάκελο), καθόρισε ευνοϊκότερους κανόνες για τις επιχειρήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο. Η προσφεύγουσα φρονεί

συνεπώς ότι, όπως και κάθε άλλος αποδέκτης αποφάσεως εκδοθείσας το 2000, θα έπρεπε να τύχει της εφαρμογής των νέων αυτών κανόνων.

183 Η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι τα επιχειρήματά της σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο απορρίφθηκαν με την απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Ωστόσο, υποστηρίζει ότι τούτο δεν εμποδίζει το Πρωτοδικείο να διατυπώσει ευνοϊκή για αυτήν εκτίμηση στην υπό κρίση υπόθεση.

184 Κατά την προσφεύγουσα, ο φάκελος περιείχε ασφαλώς αλληλογραφία και έγγραφα προερχόμενα από τους πελάτες της στο Ηνωμένο Βασίλειο, κυρίως κατασκευαστές γυαλιού, τους ανταγωνιστές της στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και τους Αμερικανούς εισαγωγείς. Οι γραπτές απαντήσεις και τα έγγραφα που προέρχονταν από υαλοπαραγωγούς και πελάτες του Ηνωμένου Βασιλείου θα μπορούσαν να τη βοηθήσουν στην άμυνά της όσον αφορά τους ισχυρισμούς σχετικά με τη δεσπόζουσα θέση και την καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής. Ομοίως, πληροφορίες προερχόμενες από τους ανταγωνιστές της θα μπορούσαν να τη διαφωτίσουν όσον αφορά κάποια στοιχεία της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, τα έγγραφα που προέρχονται από τους παραγωγούς της δυτικής ηπειρωτικής Ευρώπης θα μπορούσαν να τη βοηθήσουν όσον αφορά την ανάλυση της σχετικής αγοράς και, ιδίως, το ζήτημα του σημαντικού επηρεασμού του ανταγωνισμού ή του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, κρίνοντας ότι δεν είχαν προσβληθεί τα δικαιώματά της άμυνας.

185 Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι έχει το δικαίωμα να προβάλει εκ νέου το ζήτημα της προσβάσεως στον φάκελο. Αφενός, όταν το Πρωτοδικείο εξέτασε το ζήτημα της προσβάσεως στον φάκελο στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, το έπραξε στη βάση του αριθμητικού καταλόγου που προσκόμισε η Επιτροπή. Ο κατάλογος αυτός όμως δεν προσδιόρισε όλα τα έγγραφα που περιέχονταν στον φάκελο. Αφετέρου, κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300, δεν είχε λόγο να δαπανήσει χρόνο και χρήμα για να ασκήσει αντίθετη αναίρεση επί του ζητήματος της προσβάσεως στον φάκελο, τοσούτω μάλλον που τότε θεωρούσε ότι η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, θα επιβεβαιωνόταν πιθανώς κατόπιν της ασκήσεως αναιρέσεως. Η προσφεύγουσα εκτιμά ότι, «αν η Επιτροπή είχε νικήσει, θα μπορούσε τότε

να ασκήσει αναίρεση επί [του ζητήματος αυτού], αφού θα είχε ακουστεί εκ νέου επί της ουσίας από [το Πρωτοδικείο]».

186 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το ζήτημα της προσβάσεως στον φάκελο δεν καταλαμβάνεται από το δεδικασμένο. Κατ' αυτήν, το ζήτημα αυτό δεν κρίθηκε πράγματι ή οπωσδήποτε με την απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Ισχυρίζεται ότι, έστω και αν είχε τη δυνατότητα να ασκήσει αντίθετη αναίρεση επί του ζητήματος αυτού, δεν μπορεί να της προσάπτεται ότι δεν το έπραξε, καθόσον η αντίθετη αυτή αναίρεση δεν ήταν αναγκαία λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως Επιτροπή κατά BASF, σκέψη 64 ανωτέρω. Επιπλέον, αναφερόμενη στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Μαρτίου 1994, C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf (Συλλογή 1994, σ. I-833), η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν ήταν προδήλως αναμφίβολο ή προφανές ότι η αντίθετη αναίρεση ήταν αναγκαία ή ότι είχε κάποια χρησιμότητα. Συναφώς, διευκρινίζει ότι, αν γινόταν δεκτή η θέση της Επιτροπής επί του ζητήματος του δεδικασμένου, τούτο θα ενθάρρυνε την άσκηση πληθώρας αντιθέτων αναιρέσεων και θα επιβάρυνε ασκόπως τον φόρτο εργασίας του Δικαστηρίου.

187 Περαιτέρω, η εκτίμηση του Πρωτοδικείου όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο είναι εσφαλμένη στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Κατά την προσφεύγουσα, αρκεί να αποδειχθεί ότι μη γνωστοποιηθέντα έγγραφα μπορούσαν να έχουν σημασία που δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί αμελητέα, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο στην απόφαση ICI I, σκέψη 17 ανωτέρω. Επιπλέον, αν το Γενικό Δικαστήριο χρειαζόταν να αποφανθεί σήμερα επί του ζητήματος της προσβάσεως στον φάκελο που είχε προβληθεί ενώπιόν του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, δεν θα ήταν καθόλου προφανές ότι θα κατέληγε στο ίδιο συμπέρασμα με αυτό στο οποίο κατέληξε στην απόφαση αυτή λόγω της εξελίξεως του δικαίου. Συναφώς, η προσφεύγουσα επικαλείται μεταξύ άλλων την ανακοίνωση για την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως.

188 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται επίσης ότι, κατόπιν του αποδεικτικού μέσου που διατάχθηκε από το Πρωτοδικείο και βάσει του οποίου απέκτησε πρόσβαση στον φάκελο, μπόρεσε να διαπιστώσει σημαντικές ελλείψεις στη διαχείριση των εγγράφων από την Επιτροπή, που είχαν πληθώρα συνεπειών.

189 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι είναι αδύνατο να εξέδωσε η Επιτροπή την απόφαση μετά από πλήρη και έντιμη εξέταση όλων των αποδεικτικών στοιχείων που είχε στη διάθεσή της.

190 Δεύτερον, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η Επιτροπή απώλεσε τουλάχιστον πέντε υποφακέλους. Κατ' αυτήν όμως, ενάμισης υποφάκελος περιείχε την αλληλογραφία που αντηλλάγη δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 μεταξύ αυτής και της Επιτροπής και τρεισήμισι υποφάκελοι περιείχαν την αλληλογραφία μεταξύ των πελατών της και των ανταγωνιστών της στο Ηνωμένο Βασίλειο και της Επιτροπής. Η απώλεια των φακέλων αυτών είχε ως συνέπεια να επιδεινώσει πολύ σοβαρά τη θέση της όσον αφορά την άμυνά της ενώπιον του Πρωτοδικείου. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, αν είχε πρόσβαση σε ανεξάρτητες πληροφορίες προερχόμενες από τους πελάτες της στο Ηνωμένο Βασίλειο, θα είχε στη διάθεσή της πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία για να ενισχύσει τη θέση της, οπότε η Επιτροπή θα είχε πιθανώς καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα, μεταξύ άλλων όσον αφορά το ζήτημα της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως, της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της δεσπόζουσας θέσεως, των συνεπειών επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και του προστίμου.

191 Τρίτον, η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι ορισμένα υφιστάμενα έγγραφα τα οποία συμβουλεύθηκε της παρέσχον επίσης τη δυνατότητα να ενισχύσει τη θέση της και να θέσει εν αμφιβόλω πολλά συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση.

192 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι «το δικαίωμα της προσβάσεως στον φάκελο αποτελεί ζήτημα που καταλαμβάνεται από το δεδικασμένο εις βάρος [της προσφεύγουσας ]». Κατ' αυτήν, κάθε αίτηση περί προσβάσεως στον φάκελο μετά την έκδοση αποφάσεως είναι άνευ αντικειμένου.

193 Όσον αφορά τις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας που διατυπώθηκαν κατόπιν της διεξαγωγής αποδείξεων που διέταξε το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το μέτρο αυτό κατέστησε δυνατή την επιβεβαίωση του ότι οι ισχυρισμοί που η προσφεύγουσα προέβαλε κατά τη διοικητική διαδικασία και με τις διαδικαστικές πράξεις της σχετικά με την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας ήσαν παντελώς αβάσιμοι. Αφού έλαβε γνώση ενός φακέλου περιέχοντος 25 000 έγγραφα περίπου, η προσφεύγουσα βρήκε μόνον 60 έγγραφα που στήριζαν την επιχειρηματολογία της. Ωστόσο,

κατά την Επιτροπή, κανένα από τα έγγραφα αυτά δεν είχε την παραμικρή χρησιμότητα για αυτήν.

194 Όσον αφορά την απώλεια των υποφακέλων, κατόπιν της διεξαγωγής αποδείξεων που διέταξε το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή φρονεί ότι η απώλεια αυτή δεν έχει κανένα αντίκτυπο στη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως και ότι δεν πρέπει να υπερεκτιμάται η σημασία του γεγονότος ότι 5 υποφάκελοι στους 71 απωλέσθηκαν. Κατ' αυτήν, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα λόγο βάσει του οποίου να μπορεί να υποτεθεί ότι οι υποφάκελοι αυτοί περιείχαν αποδεικτικά στοιχεία υπέρ αυτής, τα οποία δεν της παρουσιάστηκαν, αλλά τα οποία θα την είχαν βοηθήσει να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Η Επιτροπή προσθέτει ότι, ακόμη και αν οι απολεσθέντες υποφάκελοι περιείχαν αλληλογραφία με τους πελάτες και τους ανταγωνιστές της προσφεύγουσας, όπως υποστηρίζει η τελευταία αυτή, τούτο ουδόλως θα ήταν χρήσιμο στην προσφεύγουσα, διότι, στην περίπτωση αυτή, δε θα μπορούσε να πρόκειται παρά για στοιχεία τα οποία είτε δεν είχαν κανένα ενδιαφέρον και συνεπώς δεν χρησιμοποιήθηκαν είτε ήταν, στην καλλίτερη των υποθέσεων, παρόμοια με αυτά που είχε δει η προσφεύγουσα και από τα οποία δεν είχε μπορέσει να αντλήσει κανένα επιχείρημα.

195 Όσον αφορά την ανακολουθία στην αρίθμηση και την κακή διαχείριση των εγγράφων που επικαλείται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το κριτήριο για να προσδιοριστεί αν έγιναν σεβαστά τα δικαιώματα άμυνας είναι αν ένας διάδικος έχει δει το έγγραφο και, στην αντίθετη περίπτωση, αν το έγγραφο θα του είχε παράσχει τη δυνατότητα να προβάλει ένα επιχείρημα το οποίο δεν ήταν σε θέση να προβάλει προηγουμένως. Τούτο εξαρτάται αποκλειστικά από το αν ο διάδικος συμβουλεύθηκε το έγγραφο και όχι από τον φάκελο στον οποίο το τοποθέτησε η Επιτροπή, ούτε από τον τρόπο κατά τον οποίο αρίθμησε τους φακέλους της.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

196 Εκ προοιμίου, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο αναγνώρισε τη σημασία της αρχής του δεδικασμένου τόσο στην κοινοτική έννομη τάξη όσο και στις εθνικές έννομες τάξεις. Πράγματι, προς διασφάλιση τόσο της σταθερότητας του δικαίου και των

εννόμων σχέσεων όσο και της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης, επιβάλλεται να μην μπορεί να τεθεί ζήτημα κύρους των δικαστικών αποφάσεων οι οποίες έχουν καταστεί αμετάκλητες, μετά την εξάντληση των προβλεπομένων ενδίκων μέσων ή μετά την εκπνοή των προθεσμιών που τάσσονται για την άσκηση αυτών των ενδίκων μέσων (απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler, Συλλογή 2003, σ. I-10239, σκέψη 38, και της 16ης Μαρτίου 2006, C-234/04, Kapferer, Συλλογή 2003, σ. I-2585, σκέψη 20).

197 Κατά πάγια νομολογία, το δεδικασμένο το οποίο παράγει μια δικαστική απόφαση μπορεί να εμποδίσει το παραδεκτό προσφυγής αν η προσφυγή επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω δικαστική απόφαση αφορούσε τους ίδιους διαδίκους και το ίδιο αντικείμενο και στηρίχθηκε στους ίδιους λόγους (βλ., κατά την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, 172/83 και 226/83, Hoogovens Groep κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2831, σκέψη 9, και της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, 358/85 και 51/86, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 4821, σκέψη 12· απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Μαρτίου 1990, T-28/89, Maindiaux κ.λπ. κατά CES, Συλλογή 1990, σ. II-59, σκέψη 23), διευκρινιζομένου ότι οι προϋποθέσεις αυτές έχουν οπωσδήποτε σωρευτικό χαρακτήρα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Ιουνίου 1996, T-162/94, NMB France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-427, σκέψη 37).

198 Το δεδικασμένο καταλαμβάνει μόνον τα πραγματικά ή νομικά ζητήματα τα οποία πράγματι ή κατ' ανάγκη επιλύθηκαν με την οικεία δικαστική απόφαση (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Φεβρουαρίου 1991, C-281/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-347, σκέψη 14, και διάταξη του Δικαστηρίου της 28ης Νοεμβρίου 1996, C-277/95 P, Lenz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-6109, σκέψη 50).

199 Στην απόφαση ICI II, σκέψη 25 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο εξέτασε τον λόγο που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, η οποία προκύπτει από την άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει στην προσφεύγουσα την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως.

200 Για να εξετάσει το βάσιμο του λόγου αυτού, το Πρωτοδικείο διενήργησε, στην απόφαση ICI II, σκέψη 25 ανωτέρω, συνοπτική εξέταση των επί της ουσίας αιτιάσεων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και στην απόφαση 91/300.

201 Το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, αντλούνταν από τη μη κοινοποίηση στην προσφεύγουσα ενδεχομένως απαλλακτικών εγγράφων. Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι η άρνηση της Επιτροπής να επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα των παραγωγών μπορεί να επηρέασε την άμυνά της, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι διαπιστώσεις που περιέχονται στην απόφαση 91/300 όσον αφορά τη δεσπόζουσα θέση, την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως και τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών δεν μπορούσαν να τεθούν εν αμφιβόλω από τα μη κοινοποιηθέντα έγγραφα. Δεύτερον, όσον αφορά την άρνηση της προσβάσεως στους φακέλους που προέρχονταν από την ίδια την προσφεύγουσα, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η προσφεύγουσα μπορούσε να επικαλεστεί τα έγγραφα που προέρχονταν από τη δική της σφαίρα. Το Πρωτοδικείο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, ορθώς η Επιτροπή αρνήθηκε να επιτρέψει στην προσφεύγουσα την πρόσβαση στους φακέλους αυτούς και να της παράσχει κατάλογο των εκεί περιεχομένων εγγράφων.

202 Το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, αντλούνταν από τη μη κοινοποίηση στην προσφεύγουσα ορισμένων επιβαρυντικών εγγράφων. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, όσον αφορά τις διαπιστώσεις της Επιτροπής σχετικά με την ειδική έκπτωση που φέρεται ότι προσέφερε μια εταιρία στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο τρόπος ενέργειας της Επιτροπής δύσκολα μπορούσε να θεωρηθεί συνάδων προς τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, αλλά ότι η διαπιστωθείσα πλημμέλεια αυτή δεν είχε επηρεάσει εν προκειμένω την άσκηση από την προσφεύγουσα των δικαιωμάτων της άμυνας. Περαιτέρω, τα λοιπά επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα ενέπιπταν στην εξέταση της ουσίας της υποθέσεως και ήσαν άσχετα προς τον λόγο ακυρώσεως περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

203 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας στο σύνολό του.

204 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο εξέτασε τον λόγο ακυρώσεως που αντλείται από μη σύννομη κύρωση της αποφάσεως 91/300 και κατέληξε στην ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως.

205 Κατόπιν της απορρίψεως της αιτήσεως αναιρέσεως με τη δικαστική απόφαση Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, η δικαστική απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, κατέστη αμετάκλητη.

206 Σύμφωνα με την παρατεθείσα στη σκέψη 197 ανωτέρω νομολογία, για να προσδιοριστεί αν το ζήτημα της προσβάσεως στον φάκελο καταλαμβάνεται από το δεδικασμένο, πρέπει να εξεταστεί αν η προσφυγή επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, και η προσφυγή που ασκήθηκε στην υπό κρίση υπόθεση αφορούν τους ίδιους διαδίκους και το ίδιο αντικείμενο και στηρίζονται στην ίδια αιτία.

207 Όσον αφορά την προϋπόθεση περί ταυτότητας των διαδίκων στο πλαίσιο των δύό προσφυγών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, όπως και η προσφυγή επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, στην προσφυγή η οποία ασκήθηκε στην υπό κρίση υπόθεση αντίδικοι είναι η προσφεύγουσα και η Επιτροπή. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις σχετικά με την ταυτότητα του αντικειμένου και των λόγων, πρέπει να τονιστεί εκ προοιμίου ότι, τυπικώς, η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις, ήτοι την απόφαση 91/300 και την προσβαλλόμενη απόφαση. Ωστόσο, από τα προεκτεθέντα (βλ. μεταξύ άλλων, σκέψεις 24, 111, 112 και 156 ανωτέρω) προκύπτει ότι, αφενός, το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι πανομοιότυπο με αυτό της αποφάσεως 91/300, εξαιρουμένου ενός νέου τμήματος με τίτλο «Διαδικασίες ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου» και, αφετέρου, η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται στους ίδιους λόγους όπως και η απόφαση 91/300. Η Επιτροπή μπορούσε συνεπώς βασίμως να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση με το ίδιο περιεχόμενο με αυτό της αποφάσεως 91/300, χωρίς να υποχρεούται να προβεί σε νέες διαδικαστικές ενέργειες κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300, στον βαθμό που, αφενός, το τυπικό ελάττωμα αφορούσε αποκλειστικά τη διαδικασία της οριστικής εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως και, αφετέρου, η ακύρωση δεν επηρέασε το κύρος των προπαρασκευαστικών της αποφάσεως αυτής μέτρων.

208 Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε καμία πράξη έρευνας μεταξύ της δικαστικής αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι πανομοιότυπο με αυτό της αποφάσεως 91/300, εξαιρουμένου του αποσπάσματος που αντιστοιχεί στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και το Δικαστήριο, και ότι η προσφεύγουσα ζητεί εκ νέου την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διαφορά αφορά το ίδιο αντικείμενο και στηρίζεται στην ίδια αιτία.

209 Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις περί ταυτότητας των διαδίκων, του αντικειμένου και της αιτίας πληρούνται σωρευτικώς εν προκειμένω, σύμφωνα με την παρατεθείσα στη σκέψη 197 ανωτέρω νομολογία, πρέπει να θεωρηθεί ότι το νομικό ζήτημα που αφορά την πρόσβαση στον φάκελο στην υπόθεση COMP/33.133 — Δ: Ανθρακικό νάτριο — ICI επιλύθηκε πράγματι από τον δικαστή και ότι καταλαμβάνεται, συνεπώς, από το δεδικασμένο.

210 Το δεδικασμένο αυτό απαγορεύει την εκ νέου υποβολή και εξέταση του νομικού αυτού ζητήματος από το Πρωτοδικείο.

211 Ως εκ τούτου, το τέταρτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

212 Ωστόσο, πρέπει, πλεοναστικώς, να τονιστεί ότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι το σχετικό με την πρόσβαση στον φάκελο νομικό ζήτημα δεν καταλήφθηκε από το δεδικασμένο, οι παρατηρήσεις που υπέβαλε η προσφεύγουσα, στις 13 Οκτωβρίου 2005, κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, δεν μπορούν να θέσουν εν αμφιβόλω τα συμπεράσματα του Πρωτοδικείου που περιέχονται στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω.

213 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ορισμένα έγγραφα θα της είχαν παράσχει τη δυνατότητα να ενισχύσει τη θέση της και να θέσει εν αμφιβόλω διαφορά

συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η μη γνωστοποίηση αυτών των εγγράφων και πληροφοριών επηρέασε, εις βάρος της, την εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής όπως απαιτεί η νομολογία όσον αφορά τα επιβαρυντικά στοιχεία (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2008, Hoechst κατά Επιτροπής, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 146 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

214 Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι, αν είχε μπορέσει να επικαλεστεί τα έγγραφα που περιέχονταν στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία, θα είχε μπορέσει να προβάλει στοιχεία τα οποία δεν συμφωνούσαν με όσα συνήγαγε κατά το στάδιο αυτό η Επιτροπή, και ότι θα είχε μπορέσει, συνεπώς, να επηρεάσει, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τις εκτιμήσεις που θα διατύπωνε η Επιτροπή στην ενδεχόμενη απόφασή της, τουλάχιστον ως προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της συμπεριφοράς που της είχε προσαφθεί και, κατ' επέκταση, ως προς το ύψος του προστίμου.

215 Όσον αφορά την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, αν είχε πρόσβαση κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας σε ορισμένα έγγραφα των οποίων έλαβε γνώση κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, τούτο θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να αντικρούσει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι θα μπορούσε να επικαλεστεί, μεταξύ άλλων, έγγραφα προερχόμενα από τη Solvay, από Γερμανούς παραγωγούς και από τους πελάτες της στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αποδείξει τη σημασία των υποκατάστατων προϊόντων, όπως είναι η καυστική σόδα, το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί ή ο δολομίτης, και να καταδείξει την ανταγωνιστική πίεση που ασκούσαν οι εισαγωγές από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

216 Συναφώς, πρέπει καταρχάς να τονιστεί, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε ουσιαστικά στο μερίδιο αγοράς 90 % που κατέχει παραδοσιακά η προσφεύγουσα για να αποδείξει ότι η τελευταία αυτή κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά. Από καμία όμως ένδειξη δεν μπορεί να τεκμαρθεί ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε να ανακαλύψει

στους ελλείποντες «υποφακέλους» έγγραφα που να ανασκευάζουν τη διαπίστωση ότι κατείχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά του ανθρακικού νατρίου (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση ICI II, σκέψη 37 ανωτέρω, σκέψη 61). Επιπλέον, κατά την νομολογία, τα ιδιαιτέρως σημαντικά μερίδια αγοράς συνιστούν, αφ' εαυτών, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη περί υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 215, σκέψη 41, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 2003, T-65/98, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4653, σκέψη 154). Η προσφεύγουσα όμως δεν επικαλείται κανένα πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να συνιστά τέτοιες εξαιρετικές περιστάσεις. Τέλος, και αν ακόμα υποτεθεί ότι τέτοια πραγματικά περιστατικά υπήρχαν και είχαν αναφερθεί στα έγγραφα που περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να τα αγνοεί λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων, οπότε δεν προσεβλήθησαν συναφώς τα δικαιώματά της άμυνας.

217 Ακολούθως, όσον αφορά το σχετικό με τα υποκατάστατα προϊόντα επιχείρημα, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε ότι η καυστική σόδα και το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί μπορούν σε ορισμένο βαθμό να υποκαταστήσουν το ανθρακικό νάτριο, όπως τούτο προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 129 έως 134 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ωστόσο, θεώρησε ότι η περιορισμένη αυτή δυνατότητα υποκαταστάσεως δεν απέκλειε τη δεσπόζουσα θέση της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά. Επιπλέον, η προσφεύγουσα, δεδομένου ότι κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών ήταν ο μοναδικός παραγωγός ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, ήταν σε καλλίτερη θέση να γνωρίζει την κατάσταση στη σχετική αγορά και να παράσχει για την εκτίμηση της Επιτροπής τα αναγκαία στοιχεία όσον αφορά το ζήτημα της δυνατότητας υποκαταστάσεως του ανθρακικού νατρίου από την καυστική σόδα ή το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί. Επομένως, η προσφεύγουσα, σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται, ουδόλως είχε ανάγκη τα έγγραφα των παραγωγών της ηπειρωτικής Ευρώπης που αφορούσαν άλλες αγορές ούτε τα έγγραφα που προέρχονταν από τους πελάτες της στο Ηνωμένο Βασίλειο για να επιχειρήσει να αποδείξει ότι δεν κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά λόγω της μερικής δυνατότητας υποκαταστάσεως του ανθρακικού νατρίου από την καυστική σόδα και από το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί. Ως προς τη δυνατότητα υποκαταστάσεως του ανθρακικού νατρίου από τον δολομίτη, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα στηρίζεται σε ένα έγγραφο προερχόμενο από έναν ανταγωνιστή που αφορά μια επίσκεψη πραγματοποιηθείσα στο εργοστάσιό της. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί την ύπαρξη ενός τέτοιου εγγράφου ή, τουλάχιστον, τα στοιχεία που μπορούσε να περιέχει. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει ότι τα στοιχεία σχετικά με τη δυνατότητα υποκαταστάσεως από τον δολομίτη θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις εκτιμήσεις της Επιτροπής όσον αφορά τη δεσπόζουσα θέση της στη σχετική αγορά.

218 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα ότι από τα έγγραφα που προέρχονταν από τους πελάτες της του Ηνωμένου Βασιλείου ή από παραγωγούς της ηπειρωτικής Ευρώπης μπορούσε να συναχθεί η ανταγωνιστική πίεση που ασκούσαν οι Αμερικανοί παραγωγοί στη σχετική αγορά, πρέπει να τονιστεί ότι η επιρροή που ασκούσαν οι Αμερικανοί ανταγωνιστές αναλύεται λεπτομερώς από την Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, που λαμβάνει υπόψη τις εισαγωγές αυτές και εξηγεί ότι ο αμερικανικός ανταγωνισμός περιοριζόταν από μέτρα αντιντάμπινγκ (αιτιολογικές σκέψεις 51 έως 54 και 128). Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ήταν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ο μοναδικός παραγωγός ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, διέθετε οπωσδήποτε στοιχεία σχετικά με τη σχετική αγορά και τις συνέπειες των εισαγωγών από τις Ηνωμένες Πολιτείες στη αγορά προκειμένου να αμυνθεί κατά τη διοικητική διαδικασία.

219 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με τις παρατηρήσεις της της 13ης Οκτωβρίου 2005, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να αποδειχθεί ότι η μη γνωστοποίηση κατά τη διοικητική διαδικασία των εγγράφων που είχε συμβουλευθεί και των εγγράφων που κατά τους ισχυρισμούς της περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους» επηρέασε, εις βάρος της, την εξέλιξη της εν λόγω διαδικασίας και το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την ύπαρξη της δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά.

220 Όσον αφορά την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, αν είχε πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία σε ορισμένα έγγραφα των οποίων έλαβε γνώση κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας καθώς και στα ανεξάρτητα στοιχεία που προέρχονταν από πελάτες και ανταγωνιστές στο Ηνωμένο Βασίλειο που κατά τους ισχυρισμούς της περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», τούτο θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι οι εκπτώσεις της δεν προορίζονταν εκ φύσεως για τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών και ότι ήταν ουσιαστικά θεμιτός τρόπος ανταγωνισμού. Κατ' αυτήν, από διάφορα έγγραφα συνάγεται ότι η χορήγηση

εκπτώσεων συνιστούσε συνήθη πρακτική των παραγωγών της ηπειρωτικής Ευρώπης, πράγμα που ήταν σημαντικό στοιχείο για να καταδειχθεί ότι οι εκπτώσεις της ήταν απολύτως σύμφωνες με τις πρακτικές που ήσαν αποδεκτές στη βιομηχανία. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι κάποια έγγραφα, που προέρχονταν μεταξύ άλλων από την Akzo και έκαναν αναφορά στην πολιτική της διπλής πηγής ανεφοδιασμού ή του δεύτερου προμηθευτή, θα της ήσαν χρήσιμα για να αναλυθεί το ζήτημα αν οι εκπτώσεις της είχαν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών όπως ισχυριζόταν η Επιτροπή.

221 Συναφώς, πρέπει καταρχάς να τονιστεί ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες αποτελούν συνήθη πρακτική δεν μπορεί να αποδείξει ότι οι εκπτώσεις αυτές, όταν χορηγούνταν από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, ήταν σύμφωνες προς το άρθρο 82 ΕΚ. Επομένως, η εξέταση των εγγράφων από τα οποία συνάγεται η ύπαρξη μιας τέτοιας πρακτικής ουδόλως θα ήταν χρήσιμη για την προσφεύγουσα.

222 Ακολούθως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο αφορών τους πιστούς πελάτες χαρακτήρας του συστήματος εκπτώσεων που εφάρμοσε η προσφεύγουσα προκύπτει από άμεσες έγγραφες αποδείξεις. Στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που είναι αφιερωμένο στα «πραγματικά περιστατικά», η Επιτροπή παρέθεσε, στις αιτιολογικές σκέψεις 61 έως 82 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πληθώρα εγγράφων σχετικά με τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες από τα οποία προκύπτει ότι οι εκπτώσεις αυτές δεν αντανακλούσαν αυξήσεις αποτελεσματικότητας και οικονομίες κλίμακας και ότι, σε αντίθεση προς τις εκπτώσεις ανάλογα με την ποσότητα που συνδέονται αποκλειστικά με τον όγκο των αγορών, οι εκπτώσεις αυτές αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά. Σε μια περίπτωση όμως όπου, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή στηρίχθηκε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, αποκλειστικά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει τις διάφορες παραβάσεις, η προσφεύγουσα πρέπει να προσπαθήσει να αναφέρει κατά πόσο άλλα αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούσαν να θέσουν εν αμφιβόλω τον αφορώντα τους πιστούς πελάτες χαρακτήρα του εφαρμοσθέντος συστήματος εκπτώσεων ή, τουλάχιστον, πώς θα μπορούσαν να φωτιστούν διαφορετικά οι μη αμφισβητηθείσες άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

223 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα σχετικά με την πολιτική του δεύτερου προμηθευτή, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή γνώριζε το γεγονός αυτό και ουδέποτε το αμφισβήτησε, όπως τούτο προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 23 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, ακόμη και αν η προσφεύγουσα είχε λάβει γνώση των

εγγράφων από τα οποία συνάγεται η πολιτική αυτή, τα συμπεράσματα της Επιτροπής σχετικά με την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως δεν θα ήταν διαφορετικά για τον λόγο αυτόν.

224 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με τις παρατηρήσεις της της 13ης Οκτωβρίου 2005, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να αποδειχθεί ότι η μη γνωστοποίηση κατά τη διοικητική διαδικασία των εξετασθέντων εγγράφων και των εγγράφων που ισχυρίζεται ότι περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», μπόρεσε να επηρεάσει, εις βάρος αυτής, την εξέλιξη της εν λόγω διαδικασίας και το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την καταχρηστική εκμετάλλευση από την προσφεύγουσα της δεσπόζουσας θέσεώς της.

225 Όσον αφορά το αποτέλεσμα επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, αν είχε πρόσβαση κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας σε ορισμένα έγγραφα των οποίων έλαβε γνώση κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας καθώς και στις πληροφορίες που προέρχονταν από πελάτες στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι οποίες κατά τους ισχυρισμούς της περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», τούτο θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα να αντικρούσει την ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι διάφορα έγγραφα θα είχαν ενισχύσει τη θέση της ότι η στεγανοποίηση των εθνικών αγορών δεν οφειλόταν στην προβαλλόμενη συμπεριφορά της που αποσκοπούσε στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών, αλλά σε στοιχεία όπως η σημασία των μεταφορικών δαπανών, η διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και οι μονομερείς αποφάσεις των παραγωγών να μην εφοδιάσουν ορισμένες αγορές για να αποφύγουν τον κίνδυνο πωλήσεων δίκην αντιποίνων.

226 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών στηρίζεται μεταξύ άλλων σε έγγραφα προερχόμενα από την ίδια την προσφεύγουσα και, ειδικότερα, σε ένα σημείωμα στρατηγικής της τελευταίας αυτής της 28ης Ιουνίου 1985, που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 66 της προσβαλλομένης αποφάσεως και από το οποίο προκύπτει ότι η προσφεύγουσα αποσκοπούσε στο να εμποδίσει ή να εξαλείψει όλες τις εισαγωγές πυκνού ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, εξαιρουμένων των εισαγωγών της General Chemical (αιτιολογικές σκέψεις 66 έως 70 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Σε μια περίπτωση όμως όπου, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή στηρίχθηκε,

στην προσβαλλόμενη απόφαση, αποκλειστικά σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να αποδείξει τις διάφορες παραβάσεις, η προσφεύγουσα πρέπει να προσπαθήσει να καταδείξει κατά πόσο άλλα αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούσαν να θέσουν εν αμφιβόλω τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών ή, τουλάχιστον, πώς θα μπορούσαν να φωτιστούν διαφορετικά οι μη αμφισβητηθείσες άμεσες έγγραφες αποδείξεις.

227 Επιπλέον, όσον αφορά τη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα μπορούσε να αναπτύξει επιχειρήματα αντλούμενα από τη σημασία των μεταφορικών δαπανών, τη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και τις πωλήσεις δίκην αντιποίνων κατά τη διοικητική διαδικασία, με γνώμονα τη δική της εμπειρία στην αγορά, χωρίς να χρειάζεται να στηριχθεί σε έγγραφα προερχόμενα από άλλους παραγωγούς.

228 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με τις παρατηρήσεις της της 13ης Οκτωβρίου 2005, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να αποδειχθεί ότι η μη γνωστοποίηση κατά τη διοικητική διαδικασία των εξετασθέντων εγγράφων και των εγγράφων που ισχυρίζεται ότι περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», μπόρεσε να επηρεάσει, εις βάρος αυτής, την εξέλιξη της εν λόγω διαδικασίας και το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς της επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

229 Όσον αφορά το ύψος του προστίμου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ακόμα και αν τα στοιχεία που προέβαλε με τις παρατηρήσεις της δεν μπορούσαν να επηρεάσουν την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, όλα τα στοιχεία αυτά θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά το πρόστιμο. Υποστηρίζει ότι, αν είχε πρόσβαση κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας σε ορισμένα έγγραφα των οποίων έλαβε γνώση κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, καθώς και σε πληροφορίες προερχόμενες από πελάτες στο Ηνωμένο Βασίλειο που περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», τούτο θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα μεταξύ άλλων να επικαλεσθεί στοιχεία «από τα οποία θα μπορούσε να καταδειχθεί ότι, στην πράξη, κανένας ανταγωνιστής δεν στερήθηκε, σε σημαντικό βαθμό,

ευκαιριών πωλήσεως και ότι δε υπήρξαν αρνητικά αποτελέσματα επί του διακρατικού εμπορίου».

230 Συναφώς, αρκεί να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα αναφέρεται σε επιχειρήματα που προέβαλε όσον αφορά τις εκτιμήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την καταχρηστική εκμετάλλευση από την προσφεύγουσα της δεσπόζουσας θέσεώς της και τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία αναφέρθηκε στις σκέψεις 218 έως 226 ανωτέρω ότι η πρόσβαση στον φάκελο δεν θα είχε παράσχει τη δυνατότητα στην προσφεύγουσα να επικαλεσθεί στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορούσε να τεθούν εν αμφιβόλω οι εν λόγω εκτιμήσεις.

231 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με τις παρατηρήσεις της της 13ης Οκτωβρίου 2005, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να αποδειχθεί ότι η μη γνωστοποίηση κατά τη διοικητική διαδικασία των εξετασθέντων εγγράφων και των εγγράφων που ισχυρίζεται ότι περιέχονταν στους ελλείποντες «υποφακέλους», μπόρεσε να επηρεάσει, εις βάρος αυτής, την εξέλιξη της εν λόγω διαδικασίας και το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά το ύψος του προστίμου.

Επί του πέμπτου σκέλους, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ

— Επιχειρήματα των διαδίκων

232 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν είχε την υποχρέωση να εκδώσει νέα απόφαση κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι πολύ ασυνήθης, καθόσον η Επιτροπή δεν της απέστειλε νέα

ανακοίνωση αιτιάσεων ούτε οργάνωσε νέα ακρόαση και νέα διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η απουσία εξηγήσεων εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο ενέργειας συνιστά παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

233 Η Επιτροπή παρέβη επίσης τον εσωτερικό της κανονισμό (ΕΕ 2000, L 308, σ. 26) και παραβίασε την αρχή της χρηστής διοικήσεως παραλείποντας να αιτιολογήσει την προσβαλλόμενη απόφαση και «μη εκδίδοντας εκ νέου άλλες αποφάσεις που είχαν ακυρωθεί για λόγους [παρόμοιους με αυτούς της] της υποθέσεως του 1990». Συναφώς, ο κώδικας καλής διοικητικής συμπεριφοράς για το προσωπικό της Επιτροπής στις σχέσεις της με το κοινό, που προσαρτάται στον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής, προβλέπει ότι κάθε διαφορετική μεταχείριση σε παρόμοιες περιπτώσεις πρέπει να δικαιολογείται από την ιδιαίτερη φύση της κάθε περιπτώσεως και ότι κάθε εξαίρεση από την αρχή αυτή πρέπει να δικαιολογείται δεόντως. Επιπλέον, από την έλλειψη αιτιολογήσεως της αποφάσεως επί σημαντικών ζητημάτων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη νομική εκτίμηση και το πρόστιμο, αποδεικνύεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 253 ΕΚ.

234 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

235 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτίαση που προέβαλε η προσφεύγουσα είναι ανακριβής. Συγκεκριμένα, στις αιτιολογικές σκέψεις 162 έως 172 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αιτιολόγησε την επιλογή της να εκδώσει νέα απόφαση κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως 91/300.

236 Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέστειλε νέα ανακοίνωση αιτιάσεων στην προσφεύγουσα, δεν προέβη σε νέα ακρόασή της και δεν διαβουλεύθηκε εκ νέου με τη συμβουλευτική επιτροπή δεν μπορεί να συνιστά έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, τα επιχειρήματα αυτά που προέβαλε η προσφεύγουσα αποβλέπουν, κατ' ουσίαν, μόνο στην αμφισβήτηση του βασίμου της εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά τα διάφορα αυτά ζητήματα και πρέπει, επομένως, να απορριφθούν (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Πρωτοδικείου, σκέψη 25 ανωτέρω, σκέψη 389).

237 Ομοίως, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή, αποφασίζοντας να διαπιστώσει με νέα απόφαση, μετά την ακύρωση της αποφάσεως 91/300, τις διαλαμβανόμενες στην τελευταία αυτή απόφαση παραβάσεις, δεν απέστη από την πάγια πρακτική για τη λήψη αποφάσεων. Απλώς επιβεβαίωσε την αρχική επιλογή της να επιβάλει κυρώσεις για τις παραβάσεις αυτές, πράγμα που δεν αντιβαίνει προς το άρθρο 233 ΕΚ, το οποίο της επέβαλλε να λάβει τα μέτρα που συνεπαγόταν η εκτέλεση της αποφάσεως Επιτροπή κατά ICI, σκέψη 19 ανωτέρω, δηλαδή να θεραπεύσει τη μόνη διαπιστωθείσα με την απόφαση αυτή παρανομία (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση PVC II του Δικαστηρίου, σκέψη 39 ανωτέρω, σκέψη 451). Περαιτέρω, η προσφεύγουσα δεν παραπέμπει σε καμία άλλη υπόθεση, που να είναι παρόμοια με την υπό κρίση υπόθεση και να την έχει χειριστεί διαφορετικά η Επιτροπή.

238 Επομένως, το πέμπτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

*Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση της σχετικής αγοράς*

Επιχειρήματα των διαδίκων

239 Αναφερόμενη στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Μαρτίου 2000, T-125/97 και T-127/97, Coca-Cola κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-1733), η προσφεύγουσα

διευκρινίζει ότι, στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως κατά της αποφάσεως 91/300, δεν αμφισβήτησε το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η σχετική «γεωγραφική αγορά» ήταν αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου, ούτε ότι η σχετική «αγορά του προϊόντος» ήταν αυτή του πυκνού και ελαφρού ανθρακικού νατρίου. Ωστόσο, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν μπορούσε να περιοριστεί στην αναπαραγωγή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, συμπερασμάτων αναφορικά με τα σχετικά προϊόντα και τις σχετικές γεωγραφικές αγορές βάσει αναλύσεως πραγματοποιηθείσας προ δεκαετίας. Η Επιτροπή θα έπρεπε να εξετάσει αν τα συμπεράσματα εξακολουθούσαν να είναι έγκυρα υπό το φως της εξελίξεως του δικαίου και της πρακτικής κατά τη διάρκεια της περιόδου που μεσολάβησε μεταξύ των δύο αποφάσεων. Η προβαλλόμενη απόφαση είναι συνεπώς πλημμελής λόγω πλάνης περί τα πραγματικά περιστατικά και ελλιπούς αιτιολογίας. Περαιτέρω, από κανένα στοιχείο της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή διενήργησε, το 2000, μία από τις έρευνες που μνημονεύονται ρητώς στην ανακοίνωσή της όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (ΕΕ 1997, C 372, σ. 5).

240 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

241 Πρώτον, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι, στο πλαίσιο της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300, η Επιτροπή ανέλυσε τη διάρθρωση της αγοράς και τον ανταγωνισμό. Ομοίως, δεν υποστηρίζει ότι, στο πλαίσιο της εν λόγω αποφάσεως, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη ορίζοντας τη γεωγραφική αγορά και την αγορά των προϊόντων.

242 Η προσφεύγουσα αναφέρει αποκλειστικά ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να εξετάσει αν τα συμπεράσματά της εξακολουθούσαν να είναι έγκυρα υπό το φως της εξελίξεως του δικαίου και της πρακτικής κατά τη διάρκεια της περιόδου που μεσολάβησε μεταξύ της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300 και αυτής της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αναφέρεται στη δικαστική απόφαση Coca-Cola κατά Επιτροπής, σκέψη 239 ανωτέρω, με την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε μεταξύ άλλων ότι η εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως προκύπτει από την ανάλυση της διαρθρώσεως της σχετικής αγοράς και του υφιστάμενου ανταγωνισμού κατά τον χρόνο της εκδόσεως από την τελευταία αυτή εκάστης αποφάσεως (σκέψη 81).

243 Ωστόσο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, ακυρωθείσα πράξη δεν υποχρεώνει το κοινοτικό όργανο που την εξέδωσε παρά μόνον εντός των ορίων αυτού που είναι αναγκαίο προκειμένου να διασφαλιστεί η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως, η δε διαδικασία αντικαταστάσεως της πράξεως αυτής μπορεί, επομένως, να συνεχιστεί από το συγκεκριμένο σημείο κατά το οποίο τελέστηκε η παρανομία (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Νοεμβρίου 2007, C-417/06 P, Ιταλία κατά Επιτροπής, η οποία δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω, όμως, η απόφαση 91/300 ακυρώθηκε από το Πρωτοδικείο με το σκεπτικό ότι η κύρωση της εν λόγω αποφάσεως είχε πραγματοποιηθεί μετά την κοινοποίησή της, πράγμα που συνιστούσε παράβαση ουσιώδους τύπου κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ.

244 Η Επιτροπή μπορούσε συνεπώς να συνεχίσει την ανάλυσή της στο στάδιο της κυρώσεως, χωρίς να χρειάζεται να εξετάσει αν τα συμπεράσματά της όσον αφορά τη σχετική αγορά που είχε συναγάγει κατά την έκδοση της αποφάσεως 91/300 εξακολουθούσαν να είναι έγκυρα υπό το φως των πραγματικών και νομικών περιστάσεων που υφίσταντο κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

245 Το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από τη σκέψη 81 της αποφάσεως Coca-Cola κατά Επιτροπής, σκέψη 239 ανωτέρω, δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω το συμπέρασμα αυτό. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση ότι η εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως απορρέει από την ανάλυση της διαρθρώσεως της σχετικής αγοράς και του υφιστάμενου ανταγωνισμού κατά τον χρόνο της εκδόσεως εκάστης αποφάσεως από την Επιτροπή δεν συνεπάγεται ότι η Επιτροπή πρέπει να προβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις σε νέα ανάλυση της σχετικής αγοράς κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν προκειμένω, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προβεί σε τέτοια ανάλυση, καθόσον τούτο δεν ήταν αναγκαίο για να διασφαλιστεί η εκτέλεση της αποφάσεως ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Επομένως, τα αντλούμενα από πλάνη περί τα πράγματα και από ελλιπή αιτιολογία επιχειρήματα της προσφεύγουσας που παρατέθηκαν στη σκέψη 239 ανωτέρω στηρίζονται σε ανακριβή παραδοχή και πρέπει επίσης να απορριφθούν.

246 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

*Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από έλλειψη δεσπόζουσας θέσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

247 Κατά την προσφεύγουσα, γίνεται δεκτό ότι μια επιχείρηση που κατέχει άνω του 90 % της αγορά ενός προϊόντος θεωρείται κανονικά δεσπόζουσα κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Ωστόσο, ένα μεγάλο μερίδιο αγοράς δεν αρκεί για να αποδειχθεί η δεσπόζουσα θέση. Στην προσβαλλόμενη απόφαση όμως, η Επιτροπή δεν εκτίμησε ορθώς ορισμένους παράγοντες οι οποίοι την εμπόδισαν να συμπεριφερθεί σε μεγάλο βαθμό κατά τρόπο ανεξάρτητο έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και, εν τέλει, των καταναλωτών, κατά την έννοια της αποφάσεως Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω. Έτσι, επί πολλά έτη, οι πελάτες της ήταν σε θέση να καθορίζουν την ποσότητα ανθρακικού νατρίου που θα αγόραζαν από αυτήν και από τους εισαγωγείς, καθώς και την ποσότητα των υποκατάστατων προϊόντων. Συγκεκριμένα, οι πελάτες της είχαν δημιουργήσει σχέσεις με προμηθευτές στην ανατολική Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες, προκειμένου να έχουν στη διάθεσή τους εναλλακτικές πηγές και να μεριμνούν ώστε να παραμένει ανταγωνιστική όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα, παρά το σημαντικό μερίδιό της στην αγορά. Συναφώς, οι πελάτες της, και μεταξύ άλλων οι κατασκευαστές γυαλιού, διέθεταν σημαντική αγοραστική ισχύ, πράγμα που είχε ως συνέπεια ότι δεν κατείχε δεσπόζουσα θέση. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή εφάρμοσε την αρχή της αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος στην απόφασή της 1999/641/ΕΚ, της 25ης Νοεμβρίου 1998, με την οποία μια συγκέντρωση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά και με την εφαρμογή της συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση IV/M.1225 — Enso/Stora) (ΕΕ L 254, σ. 9). Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αναγνώρισε ότι η

αντισταθμιστική ισχύς των αγοραστών συνιστούσε περιορισμό της ισχύος της στην αγορά. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τη διαθεσιμότητα υποκατάστατων προϊόντων και το γεγονός ότι στα προϊόντα αυτά οφείλεται η μείωση του όγκου των πωλήσεών της από το 1979.

248 Ομοίως, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι τουλάχιστον ένας παραγωγός γυαλιού στην ηπειρωτική δυτική Ευρώπη αντικατέστησε το ανθρακικό νάτριο με την καυστική σόδα. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι η Επιτροπή δεν εκτίμησε τη σημασία του ανακυκλωμένου θρυμματισμένου γυαλιού ως παράγοντα περιοριστικού της ισχύος της στην αγορά, ούτε αυτή των άλλων υποκαταστάτων, όπως ο δολομίτης, τα οποία η Επιτροπή ούτε καν μνημονεύει στην προσβαλλόμενη απόφαση.

249 Η προσφεύγουσα δέχεται ότι οι πελάτες της αντιλαμβάνονταν τις General Chemical και Brenntag ως δευτερεύοντες προμηθευτές. Ωστόσο, αμφισβητεί ότι η αντίληψη αυτή μπορεί να συνιστά παράγοντα ενδεικτικό της ισχύος της στην αγορά. Κατ' αυτήν, θα αρκούσε κάποιος μεγάλος πελάτης να μετατρέψει ένα δευτερεύοντα προμηθευτή σε κύριο προμηθευτή ή διάφοροι πελάτες να αυξήσουν τις αγορές τους από κάποιο δευτερεύοντα προμηθευτή για να εκλείψει όλο το περιθώριο κέρδους της.

250 Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα διατήρησε υψηλότερο επίπεδο τιμών από το υφιστάμενο εντός άλλων κρατών μελών είναι εσφαλμένος και δεν ενισχύεται από κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Το γεγονός ότι οι τιμές της έτειναν να είναι ελαφρώς υψηλότερες αντικατοπτρίζει ιδίως την επίδραση επί του κόστους της σημαντικής πτώσεως της ζητήσεως ανθρακικού νατρίου, η οποία δεν παρατηρήθηκε στον ίδιο βαθμό σε άλλες αγορές. Αντικατοπτρίζει επίσης την επίδραση παραγόντων όπως οι τιμές συναλλάγματος και το κόστος του καυσίμου.

251 Η προσφεύγουσα δέχεται ότι, για να διατηρήσει τη βιωσιμότητα των δύο μονάδων της παραγωγής ανθρακικού νατρίου, η στρατηγική της ήταν να διατηρήσει έναν επαρκή όγκο πωλήσεων, πράγμα που συνεπαγόταν την επιδίωξη αυξήσεως των πωλήσεων και την ανταπόκριση στις προσφορές των εναλλακτικών προμηθευτών.

Αντιθέτως, αμφισβητεί ότι επεδίωξε να μειώσει στο ελάχιστο την παρουσία ή την αποτελεσματικότητα της General Chemical ή της Brenntag ως ανταγωνιστών.

252 Τέλος, οι διάφοροι κανονισμοί και αποφάσεις αντιντάμπινγκ που εξέδωσε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου κατέληξαν στην ύπαρξη ντάμπινγκ και σημαντικής ζημίας, όπως και ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2253/84 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 1984, για την επιβολή προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ στην εισαγωγή ορισμένου είδους ανθρακικού νατρίου καταγωγής Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και περί αποδοχής της ανάληψης υποχρεώσεων σχετικά με άλλες εισαγωγές του ιδίου προϊόντος (ΕΕ L 206, σ. 15). Μια τέτοια κατάσταση είναι ασύμβατη με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως. Κατά την προσφεύγουσα, προβαίνοντας στην επιβολή μέτρων αντιντάμπινγκ, η Επιτροπή είχε μάλλον την άποψη ότι τα μέτρα αυτά δεν μπορούσαν να μειώσουν σημαντικά τον ανταγωνισμό ή να δημιουργήσουν μονοπώλιο και ότι εξυπηρετούσαν το κοινοτικό συμφέρον.

253 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

254 Κατά πάγια νομολογία, δεσπόζουσα θέση, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, κατέχει μια επιχείρηση που, λόγω της οικονομικής ισχύος της, μπορεί να κωλύει τη διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην οικεία αγορά και να υιοθετεί ανεξάρτητη συμπεριφορά έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και, τελικά, των καταναλωτών (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1978, 27/76, United Brands και United Brands Continentaal κατά Επιτροπής, Συλλογή

τόμος 1978, σ. 75, σκέψη 189, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04, Microsoft κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-3601, σκέψη 229). Μια τέτοια θέση, σε αντίθεση με μια κατάσταση μονοπωλίου ή οιονεί μονοπωλίου, δεν αποκλείει την ύπαρξη κάποιου ανταγωνισμού, αλλά επιτρέπει στην επιχείρηση που την κατέχει, αν όχι να προσδιορίσει, τουλάχιστον να έχει μια αισθητή επίδραση επί των όρων υπό τους οποίους θα αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός, και εν πάση περιπτώσει να συμπεριφέρεται, σε μεγάλο βαθμό, χωρίς να τον λαμβάνει υπόψη, εφόσον η εν λόγω συμπεριφορά δεν τον ζημιώνει (απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 39).

255 Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως προκύπτει εν γένει από τη συνδρομή πολλών παραγόντων, οι οποίοι, λαμβανόμενοι μεμονωμένα, δεν θα ήταν κατ' ανάγκη καθοριστικοί (απόφαση United Brands και United Brands Continental κατά Επιτροπής, σκέψη 254 ανωτέρω, σκέψη 66). Η εξέταση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως στη σχετική αγορά πρέπει να διενεργείται μέσω της εξετάσεως κατ' αρχάς της διαρθρώσεώς της και στη συνέχεια της καταστάσεως του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση United Brands και United Brands Continental κατά Επιτροπής, σκέψη 254 ανωτέρω, σκέψη 67).

256 Τα ιδιαιτέρως σημαντικά μερίδια αγοράς συνιστούν, αφ' εαυτών, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη περί υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως. Συγκεκριμένα, η κατοχή ιδιαίτερα σημαντικού μεριδίου αγοράς θέτει την επιχείρηση που κατέχει το μερίδιο αυτό επί ορισμένη περίοδο, με τον όγκο παραγωγής και προσφοράς που αντιπροσωπεύει —δεδομένου ότι οι κάτοχοι αισθητά μικροτέρων μεριδίων δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσουν γρήγορα τη ζήτηση που θα επιθυμούσε ενδεχομένως να εγκαταλείψει την κατέχουσα το σημαντικότερο μερίδιο επιχείρηση—, σε θέση ισχύος που την καθιστά αναπόφευκτο εταίρο και, ήδη για τον λόγο αυτόν, της εξασφαλίζει, τουλάχιστον επί σχετικά μεγάλες περιόδους, την ανεξαρτησία συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει τη δεσπόζουσα θέση (απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 41, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 2003, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 154). Έτσι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μερίδιο αγοράς 50 % αποτελεί αφεαυτού και πλην εξαιρετικών περιστάσεων, την απόδειξη της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 60).

257 Ομοίως, μερίδιο αγοράς 70 % έως 80 % συνιστά, αυτό καθεαυτό, σαφή ένδειξη περί υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-30/89, Hilti κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1439, σκέψη 92, και της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Τ-191/98, Τ-212/98 έως Τ-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 907).

258 Εν προκειμένω, η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 127 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «το παραδοσιακό μερίδιο [της προσφεύγουσας] υπερ[έβαινε] το 90 %», τούτο δε «για ολόκληρη την περίοδο αναφοράς». Στο δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι κατείχε αυτό το πολύ σημαντικό μερίδιο αγοράς.

259 Από την κατοχή τέτοιων μεριδίων αγοράς προκύπτει ότι, πλην εξαιρετικών περιστάσεων που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά.

260 Στην αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προβάλλει διάφορα στοιχεία που συμπληρώνουν την εξέτασή της των μεριδίων αγοράς της προσφεύγουσας και τα οποία συνηγορούν υπέρ της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως αυτής.

261 Εξ ορισμού, τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να συσχετισθούν με εξαιρετικές περιστάσεις βάσει των οποίων να μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση.

262 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα προβάλλει έξι επιχειρήματα τα οποία πρέπει να αναλυθούν προκειμένου να προσδιοριστεί αν, εν προκειμένω, υφίσταντο τέτοιες εξαιρετικές περιστάσεις κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου.

263 Πρώτον, η προσφεύγουσα προβάλλει σημαντική ανταγωνιστική πίεση προερχόμενη από άλλους παραγωγούς ανθρακικού νατρίου.

264 Συναφώς, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι η ύπαρξη ορισμένου βαθμού ανταγωνισμού δεν είναι ασύμβατη με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως στη σχετική αγορά.

265 Επιπλέον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα πραγματικό και αποδεικτικό στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω η «απουσία οποιουδήποτε ανταγωνισμού εκ μέρους τόσο της Solvay όσο και των άλλων δυτικοευρωπαϊκών βιομηχανιών» που διαπίστωσε η Επιτροπή. Όλως αντιθέτως, η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι δεν υπήρξε σημαντική πώληση ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο από αυτούς τους παραγωγούς της ηπειρωτικής Ευρώπης. Ομοίως, δέχεται «την έλλειψη πιθανότητας να εμφανισθεί κάποιος νέος παραγωγός συνθετικού ανθρακικού νατρίου στην αγορά και να δημιουργήσει εγκαταστάσεις παραγωγής στην Κοινότητα» (αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

266 Περαιτέρω, στην αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή τόνισε ότι οι πελάτες θεωρούσαν «ότι η General Chemical και η Brenntag είναι απλώς δευτερεύουσες πηγές εφοδιασμού», πράγμα που δέχεται η προσφεύγουσα. Η τελευταία αυτή φρονεί εντούτοις ότι αρκούσε ένας σημαντικός πελάτης να μετατρέψει ένα δευτερεύοντα προμηθευτή σε κύριο ή διάφοροι πελάτες να αυξήσουν τις αγορές τους από ένα δευτερεύοντα προμηθευτή ώστε να εξαφανιστεί όλο το περιθώριο κέρδους της. Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός φαίνεται καθαρά υποθετικός, καθόσον η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού της. Εν πάση περιπτώσει, ακόμα και αν υποτεθεί ότι ο ισχυρισμός αυτός είναι βάσιμος, το επιχείρημα της προσφεύγουσας είναι αλυσιτελές, διότι το γεγονός και μόνον ότι οι πελάτες χρησιμοποιούν μια τέτοια απειλή δεν μπορεί να συνιστά εξαιρετική περίσταση αποκλείουσα την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως στη σχετική αγορά.

267 Ομοίως, καίτοι η προσφεύγουσα αμφισβητεί «την επιτυχία της στρατηγικής της […] με στόχο την ελαχιστοποίηση της παρουσίας ή/και της αποτελεσματικότητας της General Chemical και της Brenntag ως ανταγωνιστών, καθώς και τη διατήρηση του κυριαρχικού μεριδίου της στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου», εντούτοις δεν προσκομίζει το παραμικρό συγκεκριμένο στοιχείο προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της.

268 Όσον αφορά τα έγγραφα που προέρχονται από πηγές της ηπειρωτικής Ευρώπης και αφορούν Αμερικανούς ανταγωνιστές, των οποίων η προσφεύγουσα έλαβε γνώση κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούν να αλλάξουν την εκτίμηση που διατύπωσε η Επιτροπή όσον αφορά την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα αναφέρθηκε στις αμερικανικές εισαγωγές κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και η Επιτροπή έλαβε υπόψη την επιχειρηματολογία αυτή πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

269 Επομένως, το αστήρικτο επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από την ύπαρξη της ανταγωνιστικής πιέσεως που ασκούσαν οι λοιποί παραγωγοί ανθρακικού νατρίου δεν μπορεί να συνιστά εξαιρετική περίσταση αποκλείουσα την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά.

270 Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικαλείται τη δυνατότητα υποκαταστάσεως του ανθρακικού νατρίου από την καυστική σόδα, το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί και τον δολομίτη, πράγμα που συνιστούσε κατ' αυτήν ανταγωνιστική πίεση στη σχέση της με τους πελάτες.

271 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις 129 έως 133 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προέβη σε λεπτομερή ανάλυση της υποκαταστάσεως από την καυστική σόδα και διαπίστωσε ότι, στην πράξη, η δυνατότητα αυτή ήταν πολύ περιορισμένη. Στο δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω την ανάλυση αυτή.

272 Όσον αφορά το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί, η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 134 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι ανάγκες σε ανθρακικό νάτριο ενός πελάτη για την παραγωγή κοίλου γυαλιού μπορούσαν να μειωθούν κατά 15 % ή λιγότερο αν χρησιμοποιούσε ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί. Το ποσοστό αυτό δεν αμφισβητήθηκε από την προσφεύγουσα. Η Επιτροπή δέχθηκε επίσης ότι ήταν δυνατόν η χρήση του ανακυκλωμένου θρυμματισμένου γυαλιού να μειώνει γενικά την εξάρτηση των πελατών από τους προμηθευτές ανθρακικού νατρίου γενικώς, χωρίς ωστόσο να μειώνει την ικανότητα ενός ισχυρού παραγωγού ανθρακικού νατρίου να αποκλείει μικρούς παραγωγούς από το προϊόν αυτό. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη δυνατότητα αυτή υποκατάστασης του ανθρακικού νατρίου από το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί. Το επιχείρημα της προσφεύγουσας είναι συνεπώς ανακριβές.

273 Όσον αφορά τον δολομίτη, η προσφεύγουσα απλώς αναφέρει την ύπαρξή του, δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα και δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να υπολογισθεί η χρησιμοποίησή του ως υποκατάστατου του ανθρακικού νατρίου.

274 Συγκεκριμένα, τα έγγραφα που παρέθεσε η προσφεύγουσα στις παρατηρήσεις που υπέβαλε κατόπιν της εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας καθιστούν δυνατή μόνον την απόδειξη του ότι η καυστική σόδα και το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί μπορούν εν μέρει να υποκαταστήσουν το ανθρακικό νάτριο και ότι αυτό μπορεί ενδεχομένως να υποκατασταθεί από τον δολομίτη. Ωστόσο, βάσει ουδενός στοιχείου στα έγγραφα αυτά μπορεί να τεθούν εν αμφιβόλω τα συμπεράσματα της Επιτροπής όσον αφορά το ότι η μερική δυνατότητα υποκαταστάσεως του ανθρακικού νατρίου από άλλα προϊόντα δεν αποκλείει τη δεσπόζουσα θέση της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά. Επιπλέον, όπως τόνισε και η Επιτροπή, η προσφεύγουσα δεν υποστηρίζει ότι ο δολομίτης χρησιμοποιείται από τους υαλουργούς, που είναι οι κύριοι αγοραστές του ανθρακικού νατρίου. Επομένως, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η χρησιμοποίηση του δολομίτη θα μπορούσε να επηρεάσει τη δεσπόζουσα θέση της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά.

275 Επομένως, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως συμπεραίνοντας ότι οι δυνατότητες υποκαταστάσεως δεν συνιστούσαν σημαντικό περιορισμό σε σχέση με της ισχύ της προσφεύγουσας στην αγορά.

276 Τρίτον, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη την ανταγωνιστική πίεση που ασκούν οι πελάτες.

277 Στο δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι οι τέσσερις μεγαλύτεροι πελάτες της αντιπροσώπευαν περίπου το 50 % των πωλήσεών της. Ωστόσο, δεν παρέχει καμιά διευκρίνιση όσον αφορά το αντίστοιχο μερίδιο εκάστου των τεσσάρων αυτών πελατών. Περαιτέρω, υποστηρίζει απλώς ότι οι πελάτες της, μεταξύ άλλων οι κατασκευαστές γυαλιού, διέθεταν «σημαντική αγοραστική ισχύ», χωρίς να στηρίζει τον ισχυρισμό αυτόν. Επομένως, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη το κριτήριο της αντισταθμιστικής ισχύος των πελατών, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι οι πελάτες της ήσαν σε θέση να αντισταθμίσουν την ισχύ της στην αγορά.

278 Τέταρτον, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι διατήρησε ένα επίπεδο τιμών υψηλότερο από εκείνο που υφίστατο εντός άλλων κρατών μελών. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ωστόσο ότι οι τιμές της «έτειναν να είναι ελαφρώς υψηλότερες από εκείνες [που υφίσταντο] εντός άλλων κρατών μελών». Βεβαίως, επικαλείται την πτώση της ζητήσεως ανθρακικού νατρίου, η οποία δεν σημειώθηκε στον ίδιο βαθμό σε άλλες αγορές, τις τιμές συναλλάγματος και το κόστος των καυσίμων. Ωστόσο, η προσφεύγουσα ουδόλως στηρίζει την επιχειρηματολογία της σε συγκεκριμένα στοιχεία βάσει των οποίων το Γενικό Δικαστήριο θα μπορούσε να εξακριβώσει το βάσιμο των ισχυρισμών της.

279 Πέμπτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, για να διατηρήσει τη βιωσιμότητα των δύο μονάδων της παραγωγής ανθρακικού νατρίου, η στρατηγική της συνίστατο στη διατήρηση ενός επαρκούς όγκου πωλήσεων, πράγμα που συνεπαγόταν ότι έπρεπε να επιδιώξει να αυξήσει τις πωλήσεις της και να ανταποκριθεί στις προσφορές των εναλλακτικών προμηθευτών. Ωστόσο, αρκεί να τονιστεί ότι ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την ύπαρξη της δεσπόζουσας θέσεως της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά.

280 Έκτον, η προσφεύγουσα αναφέρεται στα μέτρα αντιντάμπινγκ που έλαβε η Επιτροπή. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εξέτασε λεπτομερώς τα μέτρα αντιντάμπινγκ που ελήφθησαν κατά των Αμερικανών παραγωγών (αιτιολογικές σκέψεις 51 έως 54) και συνήγαγε το συμπέρασμα, όσον αφορά την ισχύ της προσφεύγουσας στην αγορά, ότι αυτή επωφελείτο από την προστασία έναντι των Αμερικανών και των Ανατολικοευρωπαίων παραγωγών που παρείχαν τα μέτρα αντιντάμπινγκ, καθώς και από τους τιμολογιακούς περιορισμούς που επέβαλλαν στην General Chemical οι δεσμεύσεις αντιντάμπινγκ (αιτιολογική σκέψη 128).

281 Απαντώντας στις διαπιστώσεις αυτές, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, καταρχάς, ότι η αποδειχθείσα ύπαρξη ντάμπινγκ μέχρι το 1984 είναι ασύμβατη με το συμπέρασμα ότι κατείχε δεσπόζουσα θέση την περίοδο εκείνη. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν εξηγεί γιατί από την ύπαρξη ντάμπινγκ εκ μέρους των Αμερικανών παραγωγών μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν κατείχε δεσπόζουσα θέση. Εν πάση περιπτώσει, από τον κανονισμό 2253/84, που εκδόθηκε εντός νομικού πλαισίου εντελώς διαφορετικού από αυτό του άρθρου 82 ΕΚ, δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα δεν κατείχε δεσπόζουσα θέση στο Ηνωμένο Βασίλειο.

282 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, στη συνέχεια, ότι η λήψη μέτρων αντιντάμπινγκ συνεπαγόταν, κατά την Επιτροπή, ότι τα μέτρα αυτά δεν θα επηρέαζαν την κατάσταση του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν στηρίζει τον ισχυρισμό αυτόν, που φαίνεται να είναι καθαρά υποθετικός καθόσον ο κανονισμός 2253/84 δεν κάνει καμία αναφορά στην κατάσταση του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας.

283 Συμπερασματικώς, με βάση τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων που θα δικαιολογούσαν την αμφισβήτηση της διαπιστώσεως ότι κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά.

284 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

*Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την απουσία καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως*

285 Ο πέμπτος λόγος περιλαμβάνει, κατ' ουσίαν, τρία σκέλη που αφορούν, πρώτον, τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες, δεύτερον, τις ρήτρες αποκλειστικού εφοδιασμού και τους περιορισμούς των προμηθειών από ανταγωνιστές, και τρίτον, τα άλλα οικονομικά κίνητρα.

Επί του πρώτου σκέλους, που αφορά τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες

— Επιχειρήματα των διαδίκων

286 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την εκτίμηση ότι οι πρακτικές της στον τομέα του καθορισμού των τιμών κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου συνιστούσαν κατάχρηση. Οι πρακτικές της αποτελούσαν, σε κάθε περίπτωση, κανονικές ανταγωνιστικές δράσεις βάσει οικονομικών και εμπορικών παραγόντων. Οι σχετικοί με τις τιμές διακανονισμοί που συνήψε η προσφεύγουσα ουδέποτε νόθευσαν τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά ούτε προκάλεσαν ζημία στους καταναλωτές.

287 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν είναι καταχρηστικό για ένα δεσπόζοντα προμηθευτή να διαπραγματεύεται μια μειωμένη τιμή αν ο πελάτης του είναι διατεθειμένος να παραγγείλει πρόσθετες ποσότητες. Ο σκοπός ή το αποτέλεσμα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες δεν συνίστατο στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά. Εισήχθησαν ως απάντηση σε αιτήματα πελατών που ζητούσαν χαμηλότερη τιμή για όλη την πρόσθετη παραγγελθείσα ποσότητα. Κατά την προσφεύγουσα, ο σκοπός των εκπτώσεων που διαπραγματευόταν ατομικά συνίστατο στη διατήρηση επαρκούς απασχόλησης των παραγωγικών ικανοτήτων της και ορισμένης αποδοτικότητας προκειμένου να αποφύγει το κλείσιμο και άλλων εργοστασίων. Οι εκπτώσεις αυτές παρακινούσαν τους πελάτες να αγοράσουν ποσότητες ανθρακικού νατρίου τις οποίες αυτοί θεωρούσαν ότι δεν μπορούσαν να αγοράσουν. Συναφώς, ήταν ιδιαιτέρως σημαντικό να καταστεί το ανθρακικό νάτριο ελκυστικό σε σχέση με τα υποκατάστατα προϊόντα, όπως είναι η καυστική σόδα, το ανακυκλωμένο θρυμματισμένο γυαλί και ο δολομίτης.

288 Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι καθαρές τιμές της ουδέποτε σημείωσαν απόκλιση σε σχέση με την οικονομική πραγματικότητα και ότι οι εκπτώσεις ήσαν απολύτως διαφανείς, υπό την έννοια ότι ο πελάτης ήταν ενήμερος σχετικά με την ποσότητα που παρείχε δικαίωμα σε έκπτωση και για τον ακριβή υπολογισμό της ποσότητας αυτής, εγγράφως, σε αντίθεση με την κατάσταση που εξετάσθηκε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3461). Ο πελάτης δεν υφίστατο πίεση για να αγοράσει μεγαλύτερες ποσότητες από αυτήν και δεν αποτρεπόταν να αγοράσει πρόσθετες ποσότητες από τρίτους, φοβούμενος να απολέσει μια έκπτωση επί της κύριας ποσότητας. Επιπλέον, οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες αφορούσαν μικρό μόνον ποσοστό των συνολικών πωλήσεών της ανθρακικού νατρίου, ήτοι 8 %.

289 Εξαιρουμένης μιας και μόνον περιπτώσεως, οι εκπτώσεις δεν συνδέονταν με το ότι ο αγοραστής θα αγόραζε το σύνολο ή συγκεκριμένο ποσοστό των αναγκών του από αυτήν. Τέτοιου είδους εκπτώσεις προσφέρονταν για πρόσθετη ποσότητα σε σχέση με την κύρια ποσότητα που κατ' εκτίμηση ο πελάτης προετίθετο να αγοράσει από αυτήν ή από έναν ή περισσότερους από τους δευτερεύοντες προμηθευτές, σε προκαθορισμένα ποσοστά. Οι πελάτες ήσαν ελεύθεροι να αγοράσουν ανά πάσα στιγμή τις ποσότητες που επιθυμούσαν από άλλους προμηθευτές. Η κατάσταση ήταν συνεπώς διαφορετική από εκείνη στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση 88/518/ΕΟΚ

της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1988, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [82 ΕΚ] (Υπόθεση IV/30.178 Napier Brown-British Sugar) (ΕΕ L 284, σ. 41).

290 Η προσφεύγουσα παρατηρεί επίσης ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες που χορηγούσε δεν αποσκοπούσαν στο να εισαγάγουν διάκριση μεταξύ των πελατών της και δεν επηρέαζαν την κατάσταση του ανταγωνισμού μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, λαμβανομένης υπόψη της ποικιλίας των πελατών της και των υποκατάστατων προϊόντων, της ήταν αναγκαίο να διαπραγματεύεται με κάθε πελάτη χωριστά. Εν πάση περιπτώσει, οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες που χορηγούσε δεν είχαν παρά ασήμαντα αποτελέσματα όσον αφορά τη διαφοροποίηση του κόστους των πελατών της.

291 Περαιτέρω, οι διακανονισμοί σχετικά με την έκπτωση δεν είχαν συναφθεί για αόριστο χρόνο, σε αντίθεση με αυτές που εξετάστηκαν στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω. Συγκεκριμένα, οι διακανονισμοί αυτοί αποφασίστηκαν στο πλαίσιο χωριστών ετήσιων διαπραγματεύσεων. Επιπλέον, κατά την προσφεύγουσα, το ύψος ή η ύπαρξη των εκπτώσεων δεν εξαρτιόταν από το ότι ο πελάτης είχε επιτύχει ορισμένο στόχο ή είχε αγοράσει πρόσθετη ποσότητα κατά το προηγούμενο έτος.

292 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι οι εκπτώσεις χορηγήθηκαν για πρόσθετες αγορές ανθρακικού νατρίου και όχι σε σχέση με την αγορά μιας σειράς προϊόντων από τον πελάτη. Επομένως, φρονεί ότι δεν ενήργησε καταχρηστικά προσφέροντας στους πελάτες της μια μειωμένη τιμή για πρόσθετες ποσότητες.

293 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

294 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως είναι αντικειμενική, αφορώσα τη συμπεριφορά επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση, η οποία δύναται να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, ακριβώς μετά την είσοδο της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός ανταγωνισμού έχει ήδη μειωθεί και η οποία σκοπό έχει να εμποδίσει, μέσω της προσφυγής σε μέσα διαφορετικά από εκείνα που διέπουν τον συνήθη ανταγωνισμό μεταξύ προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των οικονομικών παραγόντων, τη διατήρηση του ανταγωνισμού στον βαθμό που υπάρχει ακόμα στην αγορά ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αυτού (απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 91, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2005, T-210/01, General Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5575, σκέψη 549).

295 Καίτοι η διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως δεν συνεπάγεται καθεαυτή καμία μομφή έναντι της οικείας επιχειρήσεως, η επιχείρηση αυτή εντούτοις, ανεξάρτητα από τα αίτια δημιουργίας τέτοιας θέσεως, φέρει ιδιαίτερη ευθύνη να μη βλάπτει με τη συμπεριφορά της την ύπαρξη πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (απόφαση Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 288 ανωτέρω, σκέψη 57, και απόφαση Microsoft κατά Επιτροπής, σκέψη 254 ανωτέρω, σκέψη 229). Ομοίως, καίτοι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως δεν αφαιρεί από την επιχείρηση που βρίσκεται στη θέση αυτή το δικαίωμα να διαφυλάσσει τα εμπορικά της συμφέροντα, οσάκις αυτά απειλούνται, η επιχείρηση δε αυτή έχει την ευχέρεια, σε εύλογο μέτρο, να προβαίνει σε πράξεις που κρίνει πρόσφορες για την προστασία των συμφερόντων της, εντούτοις τέτοιες ενέργειες δεν μπορούν να γίνουν δεκτές, όταν αποσκοπούν στην ενίσχυση της δεσπόζουσας αυτής θέσεως και στην καταχρηστική εκμετάλλευσή της (απόφαση United Brands και United Brands Continental κατά Επιτροπής, σκέψη 254 ανωτέρω, σκέψη 189, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-203/01, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4071, σκέψη 55).

296 Όσον αφορά, ειδικότερα, την παροχή εκπτώσεων από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι έκπτωση υπέρ πιστών πελατών, η οποία χορηγείται ως αντάλλαγμα της δεσμεύσεως του πελάτη να εφοδιάζεται αποκλειστικώς ή οιονεί αποκλειστικώς από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση,

αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ. Συγκεκριμένα, παρόμοια έκπτωση τείνει να εμποδίσει, μέσω της χορηγήσεως οικονομικών πλεονεκτημάτων, τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψη 518).

297 Σύστημα εκπτώσεων το οποίο έχει ως αποτέλεσμα αποκλεισμό από την αγορά θα θεωρηθεί αντίθετο προς το άρθρο 82 ΕΚ, εάν τίθεται σε εφαρμογή από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο έκρινε ότι έκπτωση εξαρτώμενη από την επίτευξη στόχου ο οποίος συνίσταται στην πραγματοποίηση αγορών ορισμένου ύψους αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 57).

298 Συστήματα εκπτώσεων βάσει ποσότητας, συναρτώμενα αποκλειστικώς με τον όγκο των πραγματοποιούμενων αγορών σε επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, θεωρείται ότι δεν έχουν, εν γένει, ως αποτέλεσμα, απαγορευμένο από το άρθρο 82 ΕΚ, τον αποκλεισμό από την αγορά. Καίτοι η αύξηση της παρεχόμενης ποσότητας συνεπάγεται μείωση του κόστους για τον προμηθευτή, αυτός δικαιούται, πράγματι, να μετακυλίσει τη μείωση αυτή στον πελάτη του μέσω ευνοϊκότερης τιμολογήσεως. Επομένως, οι εκπτώσεις λόγω ποσότητας θεωρείται ότι αντανακλούν τα κέρδη σε απόδοση και τις οικονομίες κλίμακος που πραγματοποίησε η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 58).

299 Κατά συνέπεια, σύστημα εκπτώσεων των οποίων το ποσοστό αυξάνεται ανάλογα με το ύψος των αγορών δεν αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ, εκτός εάν προκύπτει από τα κριτήρια και τις λεπτομέρειες χορηγήσεως της εκπτώσεως ότι το σύστημα δεν στηρίζεται σε οικονομικώς δικαιολογημένη αντιπαροχή, αλλά τείνει, όπως η έκπτωση υπέρ πιστών πελατών και η έκπτωση επιτεύξεως στόχου, να εμποδίσει τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς (απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 90, και απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 59).

300 Για να προσδιοριστεί ο ενδεχόμενος καταχρηστικός χαρακτήρας ενός συστήματος εκπτώσεων βάσει ποσότητας, πρέπει, επομένως, να εκτιμηθεί το σύνολο των περιστάσεων, ιδίως δε τα κριτήρια και οι λεπτομέρειες χορηγήσεως των εκπτώσεων, καθώς και να εξεταστεί εάν οι εκπτώσεις αποβλέπουν, με τη χορήγηση πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή που να το δικαιολογεί, στο να αφαιρέσουν από τον αγοραστή, ή να του περιορίσουν, τη δυνατότητα επιλογής όσον αφορά τις πηγές εφοδιασμού του, να παρεμποδίσουν την είσοδο στην αγορά των ανταγωνιστών, να εφαρμόσουν σε εμπορικώς συναλλασσομένους άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές ή να ενισχύσουν τη δεσπόζουσα θέση νοθεύοντας τον ανταγωνισμό (απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 90, και απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 60).

301 Εν προκειμένω, στις αιτιολογικές σκέψεις 139 έως 141 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε τα εξής:

«(139) Είναι φανερό, τόσο από την ίδια τη φύση του συστήματος όσο και από τις εκφράσεις που χρησιμοποιεί η [προσφεύγουσα] στα εσωτερικά της έγγραφα, ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό του πραγματικού ανταγωνισμού μέσω:

— της παρότρυνσης των πελατών να αγοράζουν από την [προσφεύγουσα] τις οριακές ποσότητες, τις οποίες διαφορετικά θα μπορούσαν να αγοράσουν από κάποιο δευτερεύοντα προμηθευτή,

— της ελαχιστοποίησης ή και της εξουδετέρωσης του ανταγωνισμού της General Chemical, με τον περιορισμό της παρουσίας της στην αγορά, από την άποψη των τιμών, των ποσοτήτων και των πελατών, σε όρια που να εξασφαλίζουν τη συνέχιση του ουσιαστικού μονοπωλίου της [προσφεύγουσας],

— του εξοστρακισμού της Brenntag από την αγορά, ή τουλάχιστον της ελαχιστοποίησης του ανταγωνισμού της,

— της ελαχιστοποίησης του κινδύνου στροφής των πελατών σε εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού, θυγατρικές επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας ή άλλους κοινοτικούς παραγωγούς,

— της διατήρησης και της ενίσχυσης του ουσιαστικού μονοπωλίου που διαθέτει η [προσφεύγουσα] στη [σχετική] αγορά.

(140) Οι σημαντικές διακυμάνσεις, από πελάτη σε πελάτη, των κατωτάτων ποσοτήτων από τις οποίες αρχίζει να ισχύει το σύστημα των εκπτώσεων καταδεικνύουν ότι το σύστημα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες καθώς και τα τιμολογιακά πλεονεκτήματα που συνεπάγεται δεν εξαρτώνται από τις διαφορές κόστους που τυχόν αντιμετωπίζει η [προσφεύγουσα] σε σχέση με τις διατιθέμενες ποσότητες, αλλά από το αν ο εκάστοτε πελάτης αγοράζει και τις οριακές ποσότητές του από την [προσφεύγουσα].

(141) Για να θεωρηθεί ότι αυτού του είδους οι πρακτικές εμπίπτουν στο άρθρο 82 [ΕΚ], δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη νομικής υποχρέωσης ή κάποιου ρητού όρου που να απαιτεί από τον πελάτη να αγοράζει αποκλειστικά από τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Αρκεί μόνον το αντικείμενο ή το αποτέλεσμα των προσφερόμενων κινήτρων να είναι η πρόσδεση των πελατών στη δεσπόζουσα επιχείρηση.»

302 Επιπλέον, στις αιτιολογικές σκέψεις 61 έως 82 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρθηκε επίσης σε διάφορα έγγραφα, σχετικά με τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες, δυνάμει των οποίων η προσφεύγουσα αποσκοπούσε στον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά.

303 Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την ύπαρξη και το περιεχόμενο των εγγράφων που η Επιτροπή επικαλείται στην προσβαλλόμενη απόφαση. Πάντως, όπως προκύπτει από τα έγγραφα αυτά, οι εκπτώσεις που χορηγούσε η προσφεύγουσα δεν αντικατόπτριζαν την αύξηση της αποδοτικότητας και τις οικονομίες κλίμακας. Αντίθετα προς την εξαρτώμενη από την ποσότητα έκπτωση που συνδέεται αποκλειστικά με τον όγκο των αγορών, οι εκπτώσεις αυτές

αποσκοπούσαν στο να εμποδίσουν τον εφοδιασμό των πελατών από άλλους ανταγωνιστές παραγωγούς.

304 Περαιτέρω, κανένα από τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, που αποσκοπούν στο να αποδείξουν ότι οι εκπτώσεις της για τις οριακές ποσότητες δεν ήταν αντίθετες προς το άρθρο 82 ΕΚ, δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τα συμπεράσματα της Επιτροπής.

305 Πρώτον, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι οι εκπτώσεις της για τις οριακές ποσότητες εισήχθησαν κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος από τους πελάτες της. Ωστόσο, το επιχείρημα αυτό είναι αλυσιτελές. Συγκεκριμένα, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, για μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, η επιβολή στους αγοραστές —ακόμη και κατόπιν αιτήματός τους— υποχρεώσεως ή υποσχέσεως καλύψεως του συνόλου ή σημαντικού μέρους των αναγκών τους εφοδιασμού αποκλειστικώς από την εν λόγω επιχείρηση αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, είτε η υποχρέωση αυτή συμφωνήθηκε χωρίς αντάλλαγμα είτε με αντάλλαγμα τη χορήγηση εκπτώσεως (απόφαση Hoffmann-Laroche κατά Επιτροπής, σκέψη 214 ανωτέρω, σκέψη 89).

306 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο σκοπός της ήταν να διατηρήσει μια επαρκή απασχόληση των παραγωγικών της ικανοτήτων για να αποφύγει το κλείσιμο εργοστασίων. Συναφώς, αρκεί να διαπιστωθεί ότι η βούληση διατηρήσεως ή αυξήσεως των παραγωγικών της ικανοτήτων δεν συνιστά αντικειμενική δικαιολογία παρέχουσα σε επιχείρηση τη δυνατότητα να απαλλαγεί από την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ.

307 Τρίτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το σύστημά της ήταν διαφανές, σε αντίθεση με την κατάσταση που εξετάστηκε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 288 ανωτέρω. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή δεν προσάπτει στην προσφεύγουσα την αδιαφάνεια των εκπτώσεών της για τις οριακές ποσότητες. Εν πάση

περιπτώσει, κατά την νομολογία, το σύστημα εκπτώσεων οι οποίες δημιουργούν κύκλο πιστών πελατών αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ, είτε παρουσιάζει διαφάνεια είτε όχι (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 111).

308 Τέταρτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι εκπτώσεις της για τις οριακές ποσότητες αφορούσαν μόνον το 8 % των συνολικών πωλήσεών της ανθρακικού νατρίου. Πάντως, πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι το αποτέλεσμα για το οποίο κάνει λόγο η νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 295 ανωτέρω δεν αφορά κατ' ανάγκη τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της συμπεριφοράς που επικρίνεται ως καταχρηστική. Για να στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, αρκεί να αποδειχθεί ότι η καταχρηστική συμπεριφορά της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως τείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή, με άλλα λόγια, ότι η συμπεριφορά είναι ικανή, ή ενδέχεται, να έχει τέτοιο αποτέλεσμα (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 239). Πρέπει να προστεθεί ότι, εν πάση περιπτώσει, το 8 % των συνολικών πωλήσεων ανθρακικού νατρίου της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα ποσότητα των εν λόγω πωλήσεων.

309 Πέμπτον, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι οι εκπτώσεις της για τις οριακές ποσότητες δεν εισήγαν δυσμενείς διακρίσεις. Το επιχείρημα αυτό πρέπει επίσης να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, αφενός, η Επιτροπή δεν προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι οι εκπτώσεις της για τις οριακές ποσότητες εισήγαν δυσμενείς διακρίσεις και, αφετέρου, ακόμη και αν οι εν λόγω εκπτώσεις δεν εισήγαν δυσμενή μεταχείριση, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την ύπαρξη και το περιεχόμενο των εγγράφων που επικαλέστηκε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση και από τα οποία προκύπτει ότι οι εκπτώσεις αυτές δεν στηρίζονταν σε οικονομικώς δικαιολογημένη αντιπαροχή και αποσκοπούσαν στο να εμποδίσουν τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς. Οι εκπτώσεις αυτές όμως, δεδομένου ότι έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά, είναι αντίθετες προς το άρθρο 82 ΕΚ, αν τίθενται σε εφαρμογή από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση (βλ. σκέψη 297 ανωτέρω).

310 Έκτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι διακανονισμοί της στον τομέα των εκπτώσεων δεν είχαν συναφθεί για αόριστο χρόνο. Ωστόσο, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι

διακανονισμοί συνήφθησαν για μικρό χρονικό διάστημα, από το στοιχείο αυτό δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι οι διακανονισμοί αυτοί δεν είχαν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του ανταγωνισμού.

311 Συμπερασματικώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη συμπεραίνοντας ότι το σύστημα των εκπτώσεων που εφάρμοσε η προσφεύγουσα είχε ως σκοπό τον αποκλεισμό του ουσιαστικού ανταγωνισμού.

312 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του πέμπτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους, που αφορά τις ρήτρες αποκλειστικού εφοδιασμού και τους περιορισμούς των προμηθειών από ανταγωνιστές

— Επιχειρήματα των διαδίκων

313 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι οι διακανονισμοί της στον τομέα των τιμών είναι ισοδύναμοι προς ρήτρα περί αποκλειστικότητας. Υποστηρίζει ότι η Επιτροπή σχεδόν ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι ένας δεσπόζων προμηθευτής επιδιώκει να λάβει το σύνολο ή σημαντικό μέρος των παραγγελιών πελάτη ή να του προμηθεύσει προϊόντα που να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των αναγκών του συνιστά καταχρηστική συμπεριφορά. Ο ισχυρισμός αυτός όμως ισοδυναμεί με τη θέση ότι, λαμβανομένου υπόψη του μεριδίου της στην αγορά, δεν είχε το δικαίωμα να θέσει σε λειτουργία τον ανταγωνισμό στην αγορά για να λάβει παραγγελίες. Ουδεμία όμως τέτοια νομολογία υφίσταται και ο ισχυρισμός αυτός είναι ασύμβατος προς τη «φιλοσοφία των κανόνων του ανταγωνισμού».

314 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

315 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η εκ μέρους επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά δέσμευση των αγοραστών, έστω και κατόπιν αιτήσεώς τους, με την υποχρέωση ή υπόσχεση από μέρους τους κάλυψης του συνόλου ή σημαντικού τμήματος των αναγκών τους αποκλειστικά από την εν λόγω επιχείρηση αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, είτε η υποχρέωση αυτή συμφωνήθηκε χωρίς αντάλλαγμα είτε με αντάλλαγμα τη χορήγηση εκπτώσεως. Το ίδιο ισχύει και όταν η εν λόγω επιχείρηση, χωρίς να δεσμεύει τους αγοραστές επίσημα, εφαρμόζει, είτε βάσει των όρων συμφωνιών που συνήφθησαν με τους αγοραστές είτε μονομερώς, σύστημα εκπτώσεων σε πιστούς πελάτες, δηλαδή σύστημα εκπτώσεων ή επιστροφών υπό τον όρο της κάλυψης από τον πελάτη του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών του —άσχετα με το ύψος των αγορών του— από τη δεσπόζουσα επιχείρηση (απόφαση Hoffmann-Laroche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 89). Συγκεκριμένα, αυτού του είδους οι υποχρεώσεις αποκλειστικού εφοδιασμού, με το αντιστάθμισμα των εκπτώσεων ή χωρίς αυτό ή τη χορήγηση εκπτώσεων σε πιστούς πελάτες ως παρότρυνση του αγοραστή να εφοδιάζεται αποκλειστικά από την επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, δεν συμβιβάζονται με τον σκοπό ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, διότι δεν στηρίζονται σε μια οικονομική παροχή που να δικαιολογεί αυτή την επιβάρυνση ή αυτό το πλεονέκτημα, αλλά τείνουν στο να αφαιρέσουν από τον αγοραστή, ή να του περιορίσουν, τη δυνατότητα επιλογής όσον αφορά τις πηγές εφοδιασμού του και να φράξουν την είσοδο άλλων παραγωγών στην αγορά (απόφαση Hoffmann-Laroche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, σκέψη 90).

316 Εν προκειμένω, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή τόνισε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα, όσον αφορά τις ρήτρες αποκλειστικού εφοδιασμού:

«(144) Τα πιθανά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα των όρων που αφορούν τις ποσότητες στις συμφωνίες προμηθειών της [προσφεύγουσας] πρέπει να εκτιμηθούν βάσει της διακηρυγμένης πολιτικής της [προσφεύγουσας] απέναντι στην General Chemical και την Brenntag. Όπως δε προκύπτει από τα έγγραφα στοιχεία που εξετάσθηκαν στις εγκαταστάσεις της, η [προσφεύγουσα] δεν αποσκοπούσε στον ολοσχερή αποκλεισμό όλων των ανταγωνιστών της. Ήταν, άλλωστε, προς το συμφέρον της [προσφεύγουσας] να εξασφαλίσει τουλάχιστον τη διατήρηση της παρουσίας της General Chemical στη σχετική αγορά —με αυστηρό έλεγχο ως προς τις τιμές και τις ποσότητες— οπότε θα καλυπτόταν η ανάγκη των περισσοτέρων μεγάλων καταναλωτών να διαθέτουν και μια δευτερεύουσα πηγή εφοδιασμού, χωρίς, ωστόσο, να υπάρχει πραγματική απειλή ανταγωνισμού για τη σχεδόν μονοπωλιακή θέση της [προσφεύγουσας].

(145) Φροντίζοντας να εξασφαλίζει το σύνολο των παραγγελιών κάθε επιμέρους σημαντικού πελάτη, η [προσφεύγουσα] ήταν σε θέση να συγκροτήσει το σύστημα οριακών εκπτώσεών της κατά τρόπο που να αποκλείει ή να ελαχιστοποιεί την παρουσία ανταγωνιστών. Σε πολλές δε περιπτώσεις εξασφαλιζόταν η διαβεβαίωση του πελάτη ότι θα μείωνε ή θα περιόριζε σε κάποια συγκεκριμένη ποσότητα τις αγορές του από τους ανταγωνιστές. Στην περίπτωση της Beatson Clarke, εξάλλου, προβλεπόταν ρητά ότι ο πελάτης θα κάλυπτε το σύνολο των αναγκών του με αγορές από την [προσφεύγουσα].

(146) Τέτοιου είδους ρυθμίσεις περιορίζουν ουσιωδώς τη συμβατική ελευθερία του πελάτη, εμποδίζουν την εμφάνιση ανταγωνιστών και, εν τέλει, ισοδυναμούν με ρήτρα αποκλεισμού.

(147) Οι συμφωνίες με αυτούς τους σημαντικούς πελάτες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι αυτοί δεσμεύονταν απέναντι στην [προσφεύγουσα] για το μεγαλύτερο μέρος των παραγγελιών τους (και σε μία τουλάχιστον περίπτωση, για όλες τις παραγγελίες τους), ενώ ελαχιστοποιείτο ο ανταγωνισμός εκ μέρους των άλλων προμηθευτών.»

317 Στις αιτιολογικές σκέψεις 83 έως 114 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλέστηκε επίσης πλείονα έγγραφα αφορώντα τις εταιρίες Pilkington, Rockware, CWS, Redfearn και Beatson Clarke.

318 Πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα επιθυμούσε να περιορίσει τις προμήθειες των πελατών από ανταγωνιστές.

319 Συγκεκριμένα, όσον αφορά την Beatson Clarke, η Επιτροπή αναφέρει άμεσες αποδείξεις βάσει των οποίων μπορεί να αποδειχθεί ότι η εταιρία αυτή είχε συνάψει συμφωνία με την προσφεύγουσα για τον αποκλεισμού του ουσιαστικού ανταγωνισμού, δυνάμει της οποίας ήταν υποχρεωμένη να εφοδιάζεται κάθε έτος για το σύνολο των αναγκών της από αυτήν.

320 Στο δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την ύπαρξη της συμφωνίας αυτής. Δέχεται μάλιστα ότι, «όπως εκφράστηκε στις επιστολές της, μια τέτοια διάταξη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως έκπτωση για πιστούς πελάτες». Κατ' αυτήν, η συμφωνία με την Beatson Clarke αποσκοπούσε στη στήριξη των μη αποδοτικών εξαγωγών. Ωστόσο, ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι υφίστατο δέσμευση αποκλειστικού εφοδιασμού.

321 Ομοίως, όσον αφορά τη Redfearn, η Επιτροπή διαπίστωσε μεταξύ άλλων ότι η «συμφωνία για το 1987 προέβλεπε ότι η Redfearn θα αγόραζε από την [προσφεύγουσα] τουλάχιστον 45 000 τόνους, επί συνολικών προβλεπόμενων αγορών 47 500 τόνων (δηλαδή το 95 % των αναγκών της) και ότι [η προσφεύγουσα προέβλεψε] και ένα

πρόσθετο κίνητρο, με τη μορφή έκπτωσης 10 [λιρών στερλινών (GBP)], για την αγορά από την [προσφεύγουσα] τυχόν οριακών ποσοτήτων». Η προσφεύγουσα όμως δεν αμφισβητεί την ύπαρξη αυτής της δεσμεύσεως της να καλύπτει σημαντικό μέρος των αναγκών της εφοδιαζζόμενη αποκλειστικά από αυτή.

322 Επομένως, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί το σύνολο των εγγράφων επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι η προσφεύγουσα είχε συνάψει συμφωνίες προμήθειας αντίθετες προς το άρθρο 82 ΕΚ.

323 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του πέμπτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, που αφορά τα λοιπά οικονομικά κίνητρα

— Επιχειρήματα των διαδίκων

324 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα λοιπά οικονομικά κίνητρα προσφέρονταν εν γένει κατόπιν αιτήσεως του πελάτη, προκειμένου να του παρασχεθεί η δυνατότητα να αναπτυχθεί μέσω εξαγωγών που δεν θα ήσαν άλλως αποδοτικές ή να διατηρήσει το μερίδιο αγοράς που κατείχε ή ακόμη να αντιμετωπίσει εισαγόμενα αγαθά χαμηλού κόστους. Οι διακανονισμοί αυτοί δεν είχαν ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα τη δέσμευση των πελατών.

325 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

326 Στις σκέψεις 148 έως 150 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε τα κάτωθι:

«(148) Στις δοσοληψίες της με την Beatson Clarke, η [προσφεύγουσα] κατέστησε επίσης σαφές ότι και το "καθεστώς ενισχύσεων", συμπληρωματικό των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες, εξηρτάτο από τη δέσμευση για κάλυψη του 100 % των αναγκών της μέσω της [προσφεύγουσας], τούτο δε επιβεβαιώθηκε και εγγράφως. Αυτό το ειδικό "κίνητρο" είχε ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της θέσης της [προσφεύγουσας] απέναντι στον πελάτη καθώς και τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών.

(149) Όλα τα προαναφερθέντα στις αιτιολογικές σκέψεις 139 έως 147 μέτρα αποσκοπούν στην εξάλειψη ή στον περιορισμό των ευκαιριών των άλλων παραγωγών ή προμηθευτών ανθρακικού νατρίου να ανταγωνιστούν την [προσφεύγουσα]. Θα πρέπει δε να εξεταστούν στο πλαίσιο της σαφώς διατυπωμένης στρατηγικής της [προσφεύγουσας], να εξασφαλίσει μια σχεδόν (όχι όμως κατά 100 %) μονοπωλιακή θέση στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Σταθεροποιούσαν επομένως τη δεσπόζουσα θέση της [προσφεύγουσας], κατά τρόπο ασυμβίβαστο με την έννοια του ανταγωνισμού που ενυπάρχει στο άρθρο 82 [ΕΚ].

(150) Οι εκπτώσεις δεν αντανακλούσαν πιθανές διαφορές στο κόστος με βάση τις πωλούμενες ποσότητες, αλλά αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση του συνόλου ή του μεγαλύτερου δυνατού μέρους των παραγγελιών του εκάστοτε πελάτη.

Έτσι το σύστημα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες παρουσίαζε σημαντικές διακυμάνσεις, από πελάτη σε πελάτη, ως προς το όριο ενεργοποίησής του. Διαφορές παρουσίαζε και ως προς το ύψος της έκπτωσης ανά τόνο, το οποίο κυμαινόταν μεταξύ 6 GBP/τόνο και 30 GBP/τόνο ή και περισσότερο.»

327 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την ύπαρξη των οικονομικών κινήτρων που προσφέρονταν στους πελάτες της.

328 Όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 305 ανωτέρω, το γεγονός ότι τα οικονομικά κίνητρα είχαν προσφερθεί στους πελάτες κατόπιν αιτήσεώς τους, ότι τα μέτρα αυτά αποσκοπούσαν να τους παράσχουν συνδρομή για την εξαγωγή, να διατηρήσουν το μερίδιο αγοράς που κατείχαν ή ακόμη να αντιμετωπίσουν εισαγόμενα αγαθά χαμηλού κόστους και ότι τα μέτρα αυτά ήσαν διαφανή δεν ασκεί επιρροή στην εκτίμηση της νομιμότητάς τους από την άποψη του άρθρου 82 ΕΚ. Όσον αφορά το επιχείρημα ότι οι διακανονισμοί δεν είχαν ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα τη δέσμευση των πελατών, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό, καθόσον από τις προαναφερθείσες αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ άλλων, προκύπτει ότι η προσφεύγουσα είχε καταστήσει σαφές, για έναν πελάτη τουλάχιστον, ότι τα μέτρα παροχής συνδρομής, που προσετίθεντο στην έκπτωση για τις οριακές ποσότητες, εξηρτώντο από τη δέσμευσή του να εφοδιάζεται κατά 100 % από αυτήν. Όπως και οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες, οι εν λόγω διακανονισμοί έτειναν συνεπώς, για ορισμένους τουλάχιστον εξ αυτών, στην παρακώλυση του εφοδιασμού των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς.

329 Επομένως, το τρίτο σκέλος του πέμπτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, ο πέμπτος λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

*Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών*

Επιχειρήματα των διαδίκων

330 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι οι δυσχέρειες που αντιμετώπισε η Επιτροπή για να αποδείξει τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών προκύπτουν από τη σύντομη και αντιφατική ανάλυση του ζητήματος αυτού. Υποστηρίζει ότι η ανάλυση αυτή έχει ήδη επικριθεί από το Πρωτοδικείο στη σκέψη 63 της αποφάσεως ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν περιέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση ένα σημαντικό στοιχείο που περιλαμβανόταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ήτοι το γεγονός ότι η πολιτική καθορισμού των τιμών της προσφεύγουσας είχε συνέπειες για το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

331 Ομοίως, η Επιτροπή δεν εξήγησε το φαινόμενο «του σαφούς διαχωρισμού των εθνικών αγορών στην Κοινότητα», για το οποίο έγινε λόγος στην αιτιολογική σκέψη 152 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και δεν συσχέτισε τον εν λόγω διαχωρισμό με την προβαλλόμενη κατάχρηση. Συγκεκριμένα, αφού εκτίμησε, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως 91/300, ότι ο διαχωρισμός των αγορών οφειλόταν στις εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ της προσφεύγουσα και της Solvay, η Επιτροπή δεν επανέλαβε τον ισχυρισμό της περί «σαφούς διαχωρισμού» στην προσβαλλόμενη απόφαση. Επιπλέον, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η Επιτροπή δεν αντικρούει την εξήγηση του διαχωρισμού των αγορών την οποία αυτή διατύπωσε και η οποία στηρίζεται σε λεπτομερή και μη αντικρουσθείσα οικονομική ανάλυση. Κατ' αυτήν, η προβληθείσα εξήγηση επιβεβαιώνεται από τα ίδια τα συμπεράσματα της Επιτροπής στις διαδικασίες αντιντάμπινγκ.

332 Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα επιθυμούσε να παραμείνει η General Chemical στη σχετική αγορά είναι «παράλογος» και «δεν

ενισχύεται» από αποδεικτικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν παρουσίασε κάποια οικονομική ανάλυση προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού. Επιπλέον, ο εν λόγω ισχυρισμός αντικρούεται από τα ίδια τα συμπεράσματα της Επιτροπής στην απόφαση 91/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με διαδικασία δυνάμει του άρθρου [81, παράγραφος 1, ΕΚ] (Υπόθεση IV/33.016 — ANSAC) (ΕΕ 1991, L 152 σ. 54, στο εξής: απόφαση ANSAC). Η Επιτροπή ομοίως δεν επιχειρεί να ενισχύσει τον ισχυρισμό της ότι, ελλείψει της General Chemical, οι καταναλωτές θα μπορούσαν να παρακινηθούν να αναζητήσουν άλλες πηγές εφοδιασμού, ίσως φθηνότερες, στη δυτική ηπειρωτική Ευρώπη. Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΚ) 823/95 της Επιτροπής, της 10 Απριλίου 1995, για την επιβολή προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ανθρακικού νατρίου καταγωγής Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (ΕΕ 1995, L 83 σ. 8), δυνάμει του οποίου, κατά τη διάρκεια τουλάχιστον τριών και ήμισυ ετών μετά την παύση των προβαλλομένων καταχρηστικών πρακτικών, η διάρθρωση του εμπορίου μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ηπειρωτικής Ευρώπης παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη.

333 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

334 Κατά πάγια νομολογία, η ερμηνεία και η εφαρμογή της σχετικής με τις συνέπειες για το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών προϋποθέσεως, την οποία προβλέπουν τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, πρέπει να στηρίζονται στον σκοπό αυτής της προϋποθέσεως, ήτοι τον καθορισμό του τομέα του κοινοτικού δικαίου, σε θέματα ρυθμίσεως του ανταγωνισμού, σε σχέση με τον τομέα των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, εμπίπτει στον τομέα του κοινοτικού δικαίου κάθε σύμπραξη και κάθε πρακτική δυνάμενη να διακυβεύσει το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, υπονομεύοντας την υλοποίηση των στόχων περί πραγματοποιήσεως ενιαίας αγοράς μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως μέσω της στεγανοποιήσεως των εθνικών αγορών, ή της τροποποιήσεως της διαρθρώσεως του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (αποφάσεις του Δικαστηρίου

της 31ης Μαΐου 1979, 22/78, Hugin Kassaregister και Hugin Cash Registers κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 951, σκέψη 17, και της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-407/04 P, Dalmine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-829, σκέψη 89).

335 Για να μπορεί μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών ή πραγματικών στοιχείων, να πιθανολογείται επαρκώς ότι η οικεία απόφαση, συμφωνία ή πρακτική μπορεί να ασκήσει επιρροή, άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο δυνάμενο να εμποδίσει την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Επιπλέον, πρέπει η επιρροή αυτή να μην είναι ασήμαντη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1998, C-306/96, Javico, Συλλογή 1998, σ. I-1983, σκέψη 16· της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-215/96 και C-216/96, Bagnasco κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-135, σκέψη 47, και Dalmine κατά Επιτροπής, σκέψη 334 ανωτέρω, σκέψη 90). Συναφώς, όπως τονίστηκε στη σκέψη 308 ανωτέρω, το 8 % των συνολικών πωλήσεων ανθρακικού νατρίου της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα ποσότητα των εν λόγω πωλήσεων.

336 Εν προκειμένω, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή θεώρησε, επαρκώς κατά νόμο, ότι οι προσαπτώμενες στην προσφεύγουσα πρακτικές μπορούσαν να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

337 Συγκεκριμένα, αφενός, οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες έχουν ως συνέπεια τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών, καθόσον έκπτωση υπέρ πιστών πελατών, η οποία χορηγείται ως αντάλλαγμα της δεσμεύσεως του πελάτη να εφοδιάζεται αποκλειστικώς ή οιονεί αποκλειστικώς από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, τείνει να εμποδίσει, μέσω της χορηγήσεως οικονομικών πλεονεκτημάτων, τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς (απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 56· βλ., επίσης, κατά την έννοια αυτή, απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 296 ανωτέρω, σκέψη 518). Εμποδίζοντας όμως την είσοδο στην αγορά σε ανταγωνιστές, η συμπεριφορά της προσφεύγουσας μπορούσε να έχει επιπτώσεις στα εμπορικά ρεύματα και στον ανταγωνισμό εντός

της κοινής αγοράς (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 288 ανωτέρω, σκέψη 103).

338 Αφετέρου, η Επιτροπή αναφέρεται σε ένα έγγραφο στρατηγικής της προσφεύγουσας, της 28ης Ιουνίου 1985, κατά το οποίο αυτή αποσκοπούσε στην παρεμπόδιση, ή και στην κατάργηση, όλων των εισαγωγών κοκκώδους ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, με εξαίρεση τις εισαγωγές της General Chemical [πρώην Allied] (αιτιολογικές σκέψεις 66 έως 70 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σημείωμα αυτό της προσφεύγουσας, που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 70 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«Στρατηγικός στόχος παραμένει η διατήρηση των τιμών για παράδοση στον πελάτη σε ανταγωνιστικό από κάθε άποψη επίπεδο, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η διάθεση των βασικών ποσοτήτων της [προσφεύγουσας] και να προσφέρονται εκπτώσεις μέχρι και 15 GBP/τόνο για τις οριακές ποσότητες, με σκοπό την απόσπαση συμπληρωματικών ποσοτήτων από την Allied. Ο απώτερος στόχος της στρατηγικής αυτής έγκειται στον περιορισμό της Allied σε λιγότερο από 30 000 τόνους ετησίως. Ωστόσο, πρόθεσή μας δεν είναι ο εκτοπισμός της Allied από την αγορά, δεδομένου ότι τούτο θα ανάγκαζε τη βιομηχανία υάλου να αναζητήσει προμηθευτές είτε στη δυτική είτε στην ανατολική Ευρώπη.»

339 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί με τα δικόγραφά της ούτε την ύπαρξη ούτε το περιεχόμενο αυτού του σημειώματος στρατηγικής. Επομένως, η προσφεύγουσα δέχεται και η ίδια ότι οι πρακτικές αυτές δημιούργησαν, δυνητικά τουλάχιστον, εμπορικά ρεύματα διαφορετικά από εκείνα που θα προέκυπταν από μια αγορά ανοιχτή στον ανταγωνισμό. Επί του σημείου αυτού, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το κριτήριο περί του οποίου έγινε λόγος στη σκέψη 335 ανωτέρω και κατά το οποίο ο επηρεασμός των εμπορικών ρευμάτων μεταξύ των κρατών μελών δεν πρέπει να είναι ασήμαντος, πληρούται πράγματι εν προκειμένω.

340 Κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω το συμπέρασμα ότι οι προσαπτώμενες στην προσφεύγουσα πρακτικές μπορούσαν να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

341 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, στην απόφαση ICI II, σκέψη 16 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο επέκρινε την ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, από τη σκέψη 63 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το διφορούμενο που επισήμανε το Πρωτοδικείο αφορούσε αποκλειστικά το γεγονός ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα επηρεάζουν το διακρατικό εμπόριο, αντί να διαπιστώσει ότι τα μέτρα αυτά μπορούσαν να το επηρεάσουν. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο δεν έθεσε εν αμφιβόλω το γεγονός ότι, στην υπόθεση αυτή, τα μέτρα που έθεσε σε εφαρμογή η προσφεύγουσα μπορούσαν να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

342 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν επανέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση ένα σημαντικό στοιχείο που περιλαμβανόταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ήτοι το ότι η σχετική με τον καθορισμό των τιμών πολιτική της είχε αντίκτυπο στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι ο έλεγχος του Γενικού Δικαστηρίου δεν αφορά ένα τμήμα της ανακοινώσεως των αιτιάσεων το οποίο δεν επανελήφθη στην προσβαλλόμενη απόφαση. Το Γενικό Δικαστήριο πρέπει αποκλειστικά να εξετάσει αν η προσβαλλόμενη απόφαση, στο τμήμα της που αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου, τηρεί το άρθρο 82 ΕΚ, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία.

343 Τρίτον, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξήγησε το φαινόμενο του «σαφούς διαχωρισμού των εθνικών αγορών στην Κοινότητα» και τον σύνδεσμο μεταξύ του διαχωρισμού αυτού και της προβαλλομένης καταχρήσεως. Κατ' αυτήν, η απόφαση 91/300 στηριζόταν στη διαπίστωση εκ μέρους της Επιτροπής του διαχωρισμού των εθνικών αγορών που προέκυπτε από τις εναρμονισμένες πρακτικές που υφίσταντο μεταξύ της προσφεύγουσας και της Solvay και οι οποίες αποτέλεσαν το αντικείμενο της αποφάσεως 91/297, η οποία ακυρώθηκε στη συνέχεια από το Πρωτοδικείο. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το ζήτημα αν η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αναφέρει στην προσβαλλόμενη απόφαση τις αιτίες του διαχωρισμού των αγορών, πρέπει να τονιστεί ότι, αφενός, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι ο διαχωρισμός αυτός υφίστατο και, αφετέρου, ότι τα στοιχεία που περιέχονται στην προσβαλλόμενη απόφαση δικαιολογούν το να θεωρηθεί ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες που εφάρμοζε η προσφεύγουσα μπορούσαν, λόγω του ότι είχαν ως συνέπεια τον αποκλεισμό ανταγωνιστών, να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

344 Τέταρτον, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα επιθυμούσε να παραμείνει η General Chemical στη σχετική αγορά. Συναφώς, αναφέρεται στην απόφαση ANSAC, που εκδόθηκε την ίδια ημέρα με την απόφαση 91/300. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει ότι η απόφαση ANSAC αντέφασκε προς την απόφαση 91/300. Συγκεκριμένα, το απόσπασμα της αποφάσεως ANSAC που παρέθεσε η προσφεύγουσα στο δικόγραφο της προσφυγής αποτελεί τμήμα των συμπερασμάτων της ANSAC και δεν εμπίπτει στην εκτίμηση της Επιτροπής, καθόσον η τελευταία αυτή δεν δέχθηκε εν πάση περιπτώσει τα συμπεράσματα αυτά.

345 Πέμπτον, η προσφεύγουσα επικαλείται τον κανονισμό 823/95, του οποίου η αιτιολογική σκέψη 45 ορίζει τα εξής:

«Μεταξύ του 1990 και της περιόδου έρευνας, το εμπόριο ανθρακικού νατρίου κοινοτικής παραγωγής μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας αυξήθηκε με μέτριο μόνο ρυθμό. Η θέση των διαφόρων κοινοτικών παραγωγών στις εθνικές αγορές δεν άλλαξε σε σημαντικό βαθμό και, ειδικότερα, η διάρθρωση του εμπορίου μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ηπειρωτικής Ευρώπης έμεινε σχεδόν αμετάβλητη.»

346 Ωστόσο, το γεγονός ότι το εμπόριο μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ηπειρωτικής Ευρώπης δεν μεταβλήθηκε μετά την ημερομηνία που γίνεται δεκτή ως παύση των παραβάσεων δεν μπορεί να αρκεί για να θεωρηθεί ότι οι πρακτικές που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δεν μπορούσαν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

347 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο έκτος λόγος πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν τα αιτήματα περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

2. *Επί των αιτημάτων περί καταργήσεως ή περί μειώσεως του προστίμου*

348 Εκ προοιμίου, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι τα αιτήματα περί καταργήσεως ή περί μειώσεως του προστίμου δεν πρέπει να ερμηνευθούν ως παραδοχή της παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ και ότι διατυπώνονται επικουρικώς.

349 Η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, τέσσερις λόγους προς στήριξη των αιτημάτων της περί καταργήσεως ή περί μειώσεως του προστίμου. Οι λόγοι αυτοί αντλούνται, πρώτον, από την παρέλευση του χρόνου, δεύτερον, από την εσφαλμένη εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, τρίτον, από την εσφαλμένη εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως και, τέταρτον, από την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων.

*Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από την παρέλευση του χρόνου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

350 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, ακόμα και αν η Επιτροπή ήταν αρμόδια για να της επιβάλει πρόστιμο, το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε εν προκειμένω, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, να καταργήσει το πρόστιμο.

351 Η προσφεύγουσα επικαλείται καταρχάς το χρονικό διάστημα που διανύθηκε μεταξύ της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300 και εκείνης της προσβαλλομένης αποφάσεως.

352 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει στη συνέχεια ότι οι λόγοι στους οποίους στηρίχθηκε η Επιτροπή όσον αφορά το πρόστιμο δεν ήταν σωστά «διαρθρωμένοι» και ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις σχετικές αλλαγές των περιστάσεων που συνέβησαν μετά την έκδοση της αποφάσεως 91/300. Κατ' αυτήν, δεν είναι σαφές ότι το σώμα των Επιτρόπων είχε επίγνωση των αλλαγών αυτών κατά τη συνεδρίαση κατά τη διάρκεια της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

353 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

354 Από την εξέταση των επιχειρημάτων που διατύπωσε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου λόγου που προέβαλε προς στήριξη των αιτημάτων της περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως στο σύνολό της προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση τηρώντας τον κανονισμό 2988/74, καθώς και την αρχή του ευλόγου χρόνου. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι καθυστέρησε την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, από τη νομολογία προκύπτει ότι, κατά την επιμέτρηση των προστίμων για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όχι μόνον τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η παράβαση και να εξασφαλίζει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της ενέργειάς της, κυρίως για τα είδη παραβάσεων που είναι ιδιαιτέρως επιζήμια για την εκπλήρωση των σκοπών της Κοινότητας (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 106, και

απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Απριλίου 2006, Τ-279/02, Degussa κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-897, σκέψη 272).

355 Κατά συνέπεια, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα δεν πρέπει να ακυρωθεί λόγω του χρόνου που διανύθηκε μεταξύ της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300 και εκείνης της προσβαλλομένης αποφάσεως.

356 Επομένως, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

*Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από την εσφαλμένη εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

357 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300 ήταν προδήλως υπερβολικό. Επιπλέον, για κανένα σύστημα καθορισμού των τιμών παρόμοιο με το δικό της δεν έχει εκδοθεί κατά το παρελθόν «σχετική απόφαση» της Επιτροπής ή των κοινοτικών δικαστηρίων. Η Επιτροπή υπέπεσε συνεπώς σε θεμελιώδη πλάνη θεωρώντας, το 1990, ότι η προβαλλόμενη παράβαση ήταν «ιδιαιτέρως σοβαρή». Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι, για τον προσδιορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή θα έπρεπε επίσης το 1990 να λάβει υπόψη το πρόστιμο που επιβλήθηκε λόγω της προβαλλομένης παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ. Κατ' αυτήν, η Επιτροπή αντιμετώπισε τις παραβάσεις ωσάν να ήταν απολύτως διακριτές, ενώ υπήρξε σώρευση των αποτελεσμάτων επί του ανταγωνισμού και επί του εμπορίου εντός της Κοινότητας, πράγμα που οδήγησε σε διπλή εφαρμογή και σε υπερβολικά πρόστιμα.

358 Περαιτέρω, η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, δεν κάνει αναφορά στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων). Στην προσβαλλόμενη όμως απόφαση περιλαμβάνονται διατάξεις ασύμβατες προς τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μεταξύ άλλων όσον αφορά το ότι μόνον επαναλαμβανόμενες παραβάσεις του ίδιου είδους θα έπρεπε να θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις.

359 Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, στην προσβαλλόμενη απόφαση, το γεγονός ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου μετά την έκδοση της αποφάσεως 91/300, η προσφεύγουσα δεν αποτέλεσε αντικείμενο καμιάς καταδίκης βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ.

360 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δαπάνησε 171 729,93 GBP για να παράσχει εγγυήσεις όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300 και 120 200 GBP όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/297, δύο αποφάσεις που ακυρώθηκαν από το Πρωτοδικείο. Κατ' αυτήν, η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη τα ποσά αυτά όταν καθόρισε το ύψος του προστίμου εν προκειμένω. Επιπλέον, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι έχει επιβαρυνθεί με εσωτερικά κόστη κατόπιν των ενεργειών στις οποίες προέβη για να αποδείξει ότι η απόφαση 91/300 ήταν παράνομη και λόγω της περιττής και άνευ αντικειμένου αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, το πρόστιμο πρέπει να μειωθεί σύμφωνα με την απόφαση Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψη 115 ανωτέρω, λόγω του υπερβολικού χρόνου που παρήλθε μεταξύ της ενάρξεως της έρευνας τον Απρίλιο του 1989 και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

361 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι η αναφορά στην απόφαση 91/297 είναι «εκτός θέματος», στον βαθμό που η απόφαση αυτή ακυρώθηκε και η Επιτροπή δεν εξέδωσε νέα απόφαση συναφώς. Επιπλέον, ακόμα και αν το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300 ισοδυναμούσε με συγκεκριμένο ποσοστό του κύκλου εργασιών της προσφεύγουσας για το ανθρακικό νάτριο κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης οικονομικής χρήσεως, τούτο δεν ασκεί επιρροή, καθόσον το πρόστιμο επιβλήθηκε για να κολαστεί μια παράβαση που διαπράχθηκε επί σειρά ετών. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο κύκλος εργασιών στον οποίο αναφέρεται ο κανονισμός 17 είναι ο

παγκόσμιος κύκλος εργασιών για όλα τα προϊόντα και ότι δέκα εκατομμύρια ECU αντιπροσώπευαν εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών της προσφεύγουσας.

362 Περαιτέρω, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν ακολούθησε τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα δεν υποστηρίζει ότι έπρεπε να εφαρμόσει τις κατευθυντήριες αυτές γραμμές. Συναφώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, αν είχαν εφαρμοσθεί τα ενδεικτικά επίπεδα των προστίμων που διαλαμβάνονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, θα είχε προκύψει υψηλότερο πρόστιμο για μια παράβαση τόσο σοβαρή όσο αυτή που διέπραξε η προσφεύγουσα. Εν πάση περιπτώσει, δεν υφίσταται καμία ανακολουθία μεταξύ της προσβαλλομένης αποφάσεως και των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Συγκεκριμένα, είναι σαφές ότι ο κατάλογος που περιέχεται στο τμήμα 2 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων «δίδεται αποκλειστικά ως παράδειγμα».

363 Το γεγονός ότι ουδεμία παράβαση προσήφθη στην προσφεύγουσα από το 1990 δεν μπορεί να ασκεί επιρροή στον καθορισμό του ύψους του προστίμου, όσον αφορά μια παράβαση διαπραχθείσα πριν από την ημερομηνία αυτή. Ομοίως, τα έξοδα συστάσεως των εγγυήσεων που δόθηκαν κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300 δεν μπορούν να συνεκτιμηθούν για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου στην προσβαλλόμενη απόφαση.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

364 Πρώτον, η προσφεύγουσα επικρίνει την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300. Ωστόσο, δεδομένου

ότι η εν λόγω απόφαση ακυρώθηκε από το Πρωτοδικείο και η υπό κρίση υπόθεση αφορά αποκλειστικά ένα αίτημα περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επικουρικώς, ένα αίτημα περί ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν χρειάζεται να εξεταστούν τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας που αφορούν το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300 και τα οποία μνημονεύθηκαν μεταξύ άλλων στη σκέψη 357 ανωτέρω.

365 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, καίτοι η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό του ποσού των εκάστοτε προστίμων, χωρίς να οφείλει να εφαρμόζει συγκεκριμένη μαθηματική μέθοδο, εντούτοις το Πρωτοδικείο αποφαίνεται, δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού 17, κατά πλήρη δικαιοδοσία, υπό την έννοια του άρθρου 229 ΕΚ, επί των προσφυγών που ασκούνται κατά αποφάσεων με τις οποίες η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο και μπορεί, κατά συνέπεια, να καταργήσει, να μειώσει ή να αυξήσει το επιβληθέν πρόστιμο (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Απριλίου 2004, Τ-236/01, Τ-239/01, Τ-244/01 έως Τ-246/01, Τ-251/01 και Τ-252/01, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1181, σκέψη 165, και της 13ης Δεκεμβρίου 2006, Τ-217/03 και Τ-245/03, FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4987, σκέψη 358).

366 Όσον αφορά την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δεδομένου ότι η απόφαση 91/300 ακυρώθηκε λόγω διαδικαστικής πλημμέλειας, η Επιτροπή είχε δικαίωμα να εκδώσει νέα απόφαση, χωρίς να κινήσει νέα διοικητική διαδικασία.

367 Δεδομένου ότι το περιεχόμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι σχεδόν πανομοιότυπο με αυτό της αποφάσεως 91/300 και αμφότερες οι αποφάσεις στηρίζονται στην ίδια αιτιολογία, η προσβαλλόμενη απόφαση υπόκειται, στο πλαίσιο του καθορισμού του ύψους του προστίμου, στους κανόνες που ίσχυαν κατά τον χρόνο της εκδόσεως της αποφάσεως 91/300.

368 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή συνέχισε τη διαδικασία από το στάδιο στο οποίο διεπράχθη το διαδικαστικό σφάλμα και χωρίς να προβεί σε νέα εκτίμηση της υποθέσεως υπό το φως κανόνων οι οποίοι δεν υφίσταντο κατά τον χρόνο της πρώτης εκδόσεως. Η έκδοση όμως νέας αποφάσεως αποκλείει εξ ορισμού την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που είναι μεταγενέστερες της πρώτης εκδόσεως.

369 Κατά συνέπεια, οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δεν έχουν εφαρμογή εν προκειμένω.

370 Τρίτον, πρέπει να τονισθεί ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι παραβάσεις που προσάπτονται στην προσφεύγουσα ήταν «ιδιαίτερης [σοβαρότητας]» (αιτιολογική σκέψη 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

371 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, το ύψος των προστίμων πρέπει να κλιμακώνεται αναλόγως των περιστάσεων υπό τις οποίες διαπράχθηκε η παράβαση και της σοβαρότητάς της και ότι η εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, προς τον σκοπό του καθορισμού του ύψους του προστίμου, πρέπει να γίνεται λαμβανομένης ιδίως υπόψη της φύσεως των περιορισμών που η παράβαση συνεπάγεται για τον ανταγωνισμό (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 1994, Τ-39/92 και Τ-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-49, σκέψη 143 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

372 Έτσι, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα των παραβάσεων των κανόνων περί ανταγωνισμού που προσάπτονται σε επιχείρηση, προκειμένου να καθορίσει το ανάλογο ύψος του προστίμου, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη την ιδιαιτέρως μακρά διάρκεια ορισμένων παραβάσεων, τον αριθμό και την ποικιλία των παραβάσεων, οι οποίες αφορούσαν το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο των προϊόντων της οικείας επιχειρήσεως, ορισμένες δε απ' αυτές επηρέασαν όλα τα κράτη μέλη, την ιδιαίτερη σοβαρότητα παραβάσεων που εντάσσονται σε προμελετημένη και παρουσιάζουσα εσωτερική συνοχή στρατηγική, η οποία αποσκοπεί, με διάφορες πρακτικές εξοβελισμού έναντι των ανταγωνιστών και με πολιτική εξαρτήσεως των πελατών, να διατηρήσει τεχνητώς ή να ενισχύσει τη δεσπόζουσα θέση της επιχειρήσεως σε αγορές όπου ο ανταγωνισμός ήταν ήδη περιορισμένος, τα ιδιαιτέρως αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα των καταχρηστικών εκμεταλλεύσεων και το όφελος που άντλησε η επιχείρηση από τις παραβάσεις της (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση

του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 1994, Τ-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-755, σκέψεις 240 και 241).

373 Εν προκειμένω, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι πρακτικές που προσάπτονται στην προσφεύγουσα δικαιολογούσαν τον χαρακτηρισμό τους στον οποίο προέβη η Επιτροπή.

374 Συγκεκριμένα, χορηγώντας εκπτώσεις επί οριακής ποσότητας στους πελάτες της και συνάπτοντας συμφωνίες για να καταστήσει πιστούς τους πελάτες αυτούς, η προσφεύγουσα προσέβαλε κατάφωρα τον ανταγωνισμό. Όπως ορθώς αναφέρει η Επιτροπή:

«[Οι παραβάσεις που διέπραξε η προσφεύγουσα] εντάσσονται δε σε μια ηθελημένη πολιτική, η οποία αποσκοπούσε στη σταθεροποίηση του ελέγχου της [προσφεύγουσας] επί της [σχετικής] αγοράς, κατά τρόπο που είναι ουσιωδώς αντίθετος με τους βασικούς στόχους της Συνθήκης. Ακόμη, απέβλεπαν ειδικά στον περιορισμό ή και στη ζημία των δραστηριοτήτων συγκεκριμένων ανταγωνιστών. Η [προσφεύγουσα], στερώντας για μεγάλο διάστημα όλους τους ανταγωνιστές από την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν πωλήσεις, προκάλεσε σοβαρή διαταραχή στη δομή της [σχετικής] αγοράς, σε βάρος των καταναλωτών.»

375 Για πληροφοριακούς και μόνο λόγους, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μολονότι δεν ισχύουν εν προκειμένω, ορίζουν ότι οι εκπτώσεις προς πιστούς πελάτες που χορηγούνται από επιχείρηση η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση και επιζητεί τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών της από την αγορά αποτελούν παράβαση «σοβαρή», για την οποία το αρχικό ποσό για τον υπολογισμό του προστίμου ανέρχεται από 1 έως 20 εκατομμύρια ευρώ.

376 Τέταρτον, όσον αφορά την υποτροπή, πρέπει να τονιστεί ότι, σε απάντηση σε γραπτή ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι η αιτίαση που διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 159 της προσβαλλομένης αποφάσεως και σύμφωνα με την οποία επανειλημμένως κατά το παρελθόν είχαν επιβληθεί στην προσφεύγουσα σημαντικά πρόστιμα από την Επιτροπή για συμπράξεις στη χημική βιομηχανία (υπεροξείδιο, πολυπροπυλένιο, PVC), συνιστούσε επιβαρυντική περίσταση.

377 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, η ανάλυση της σοβαρότητας της διαπραχθείσας παραβάσεως πρέπει να λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενη υποτροπή (απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 128 ανωτέρω, σκέψη 91, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Οκτωβρίου 2005, Τ-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκέψη 348).

378 Η έννοια της υποτροπής, όπως ερμηνεύεται σε ορισμένες εθνικές έννομες τάξεις, προϋποθέτει τη διάπραξη νέων παραβάσεων από πρόσωπο στο οποίο έχουν ήδη επιβληθεί κυρώσεις για παρόμοιες παραβάσεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, Τ-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-347, σκέψη 617).

379 Οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, έστω και αν δεν έχουν εφαρμογή στην παρούσα διαφορά, έχουν το ίδιο νόημα όταν αναφέρονται σε «παρόμοια παράβαση».

380 Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι οι παραβάσεις αυτές για τις οποίες επιβλήθηκαν επανειλημμένως σημαντικά πρόστιμα στην προσφεύγουσα λόγω συμπράξεων στη χημική βιομηχανία συνδέονται με το άρθρο 81 ΕΚ. Συγκεκριμένα, όπως διευκρίνισε η Επιτροπή, πρόκειται για την απόφασή της 69/243/ΕΟΚ, της 24ης Ιουλίου 1969, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/26.267 — Χρωστικές ουσίες) (JO 1969, L 195, σ. 11), την απόφασή της 86/398/ΕΟΚ, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ L 230 σ. 1), καθώς και την απόφασή της 89/190/ΕΟΚ, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81 ΕΚ] (IV/31.865, PVC) (ΕΕ 1989,

L 74, σ. 1). Επιπλέον, οι πρακτικές που αποτέλεσαν αντικείμενο των αποφάσεων που μνημονεύθηκαν στην προηγούμενη σκέψη είναι πολύ διαφορετικές από τις επίμαχες εν προκειμένω.

381 Συνεπώς, η Επιτροπή κακώς έλαβε υπόψη μια επιβαρυντική περίσταση εις βάρος της προσφεύγουσας και, επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να μεταρρυθμιστεί με μείωση του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε κατά 5 %.

382 Πέμπτον, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ουδέποτε καταδικάστηκε για παράβαση των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ μετά την έκδοση της αποφάσεως 91/300 δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, καθόσον η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά αποκλειστικά πραγματικά περιστατικά προγενέστερα του 1990.

383 Έκτον, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη, αφενός, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση των εγγυήσεων όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/300 και το πρόστιμο που επιβλήθηκε με την απόφαση 91/297 όταν αυτή καθόρισε το ύψος του προστίμου εν προκειμένω και, αφετέρου, τις μη ανακτήσιμες εσωτερικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των ενεργειών για την απόδειξη του ότι η απόφαση 91/300 ήταν παράνομη και λόγω της περιττής και άνευ αντικειμένου αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Επιτροπή, πρέπει να απορριφθούν. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, αλλά επίσης και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η παράβαση και να εξασφαλίζει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της ενέργειάς της, κυρίως για τα είδη παραβάσεων που είναι ιδιαιτέρως επιζήμια για την εκπλήρωση των σκοπών της Κοινότητας (απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 354 ανωτέρω, σκέψη 106, και Degussa κατά Επιτροπής, σκέψη 354 ανωτέρω, σκέψη 272). Εν προκειμένω, όμως, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα υποβλήθηκε σε έξοδα, αφενός, για τη σύσταση των εγγυήσεων για την καταβολή των προστίμων που επιβλήθηκαν με αποφάσεις οι οποίες στη συνέχεια ακυρώθηκαν και, αφετέρου, για να αποδείξει ότι μία από τις αποφάσεις αυτές ήταν παράνομη, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τα έξοδα αυτά, καθόσον η προσφεύγουσα μπορούσε να ζητήσει την επιστροφή τους στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.

384 Έβδομον, κατά την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την αιτίαση που αντλείται από παραβίαση της αρχής του ευλόγου χρόνου από την Επιτροπή. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει επίκληση εν προκειμένω της νομολογίας που αντλείται από την απόφαση Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψη 115 ανωτέρω, στην οποία προϋποτίθεται η διαπίστωση παραβιάσεως της αρχής του ευλόγου χρόνου.

385 Εν κατακλείδι, δεδομένου ότι η Επιτροπή έλαβε κακώς υπόψη μια επιβαρυντική περίσταση κατά της προσφεύγουσας, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να μεταρρυθμισθεί με μείωση του ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε κατά 5 %, ήτοι κατά 500 000 ευρώ.

*Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την εσφαλμένη εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

386 Όσον αφορά το πέρας της παραβάσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι τα συμπεράσματα της Επιτροπής είναι αντιφατικά και δεν στηρίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία.

387 Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως αναφέρεται ότι η παράβαση συνεχίστηκε μέχρι «τα τέλη περίπου του 1990». Αντιθέτως,

στις αιτιολογικές σκέψεις 160 και 161 της προσβαλλομένης αποφάσεως διευκρινίζεται ότι η παράβαση συνεχίστηκε «τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1989» και ότι από την «1η Ιανουαρίου 1990» η προσφεύγουσα εγκατέλειψε τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες. Ομοίως, στο άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή αναφερόταν στα «τέλη τουλάχιστον του 1989» ως χρονικό σημείο παύσεως της παραβάσεως. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι η Επιτροπή δεν προσκομίζει καμία απόδειξη όσον αφορά την ύπαρξη πταισματικής συμπεριφοράς μετά το 1989.

388 Όσον αφορά την έναρξη της παραβάσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει καμία απόδειξη για το ότι η παράβαση άρχισε το 1983 ή που να προσδιορίζει την ταυτότητα των πελατών για τους οποίους προορίζονταν οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες. Έτσι, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή ανέφερε το 1984 ως ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως. Εν πάση περιπτώσει, κανένα από τα έγγραφα που επικαλέστηκε η Επιτροπή δεν έχει χρονολογία προγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου 1985.

389 Κατά την προσφεύγουσα, δεδομένου ότι προκύπτει ότι το ύψος του προστίμου καθορίστηκε βάσει οκτώ ετών, ήτοι των ετών 1983 έως 1990, ενώ η Επιτροπή προσκομίζει αποδείξεις μόνο για μια περίοδο πέντε ετών, ήτοι των ετών 1985 έως 1989, πρέπει να μειωθεί το ποσό αυτό κατά 35 % έως 40 %, υπό την επιφύλαξη των λοιπών εκτεθεισών εκτιμήσεων.

390 Όσον αφορά το πέρας της παραβάσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η ανακολουθία που επισήμανε η προσφεύγουσα περιορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην οποία αναφέρεται ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες που προσέφερε η προσφεύγουσα είχαν παύσει στα τέλη του 1990, ενώ από τις λοιπές διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι η παράβαση έπαυσε το 1989. Κατ' αυτήν, το σώμα των Επιτρόπων ενέκρινε το σύνολο της προσβαλλομένης αποφάσεως και δεν μπορούσε να υπάρξει σύγχυση.

391 Όσον αφορά την ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι δεν γνωρίζει επακριβώς την ημερομηνία κατά την οποία συνήφθησαν οι συμφωνίες σχετικά με τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες το 1983 ή το 1984, αλλά, κατ'

αυτήν, είναι αναμφισβήτητο ότι οι πρακτικές αυτές διήρκεσαν περισσότερο από πέντε έτη, ότι άρχισαν πριν από το 1985 και ότι εγκαταλείφθηκαν μόλις στα τέλη του 1989. Επομένως, το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα δεν είναι υπερβολικό για μια παράβαση τέτοιας διάρκειας.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

392 Εκ προοιμίου, πρέπει να τονιστεί ότι, μολονότι με τον λόγο αυτόν σκοπείται τυπικώς η κατάργηση ή η μείωση του προστίμου, πρέπει επίσης να νοηθεί ως αποτελών αίτημα περί μερικής ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον αναφέρει στο άρθρο της 1 ότι η προσφεύγουσα παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 82 ΕΚ το 1983.

393 Η προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρει τα εξής, όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως:

«(2) Από το 1983 μέχρι τα τέλη περίπου του 1990, η [προσφεύγουσα] προέβη σε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης την οποία κατείχε στην αγορά ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμόζοντας για τους σημαντικότερους πελάτες της ένα σύστημα εκπτώσεων και επιστροφών πιστής πελατείας αναφερόμενων στις οριακές ποσότητες (“εκπτώσεις top slice” ή “εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες”), συμβατικές ρυθμίσεις με σκοπό την εξασφάλιση αποκλειστικότητας προμηθειών για την [προσφεύγουσα] και άλλα τεχνάσματα, τα οποία είχαν ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα την πρόσδεση των πελατών αυτών στην [προσφεύγουσα] για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών τους, καθώς και τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών.

[…]

(160) Οι παραβάσεις άρχισαν το 1983 περίπου —λίγο μετά τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή και το κλείσιμο του σχετικού φακέλου— και συνεχίστηκαν τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1989.

(161) Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, από την 1η Ιανουαρίου 1990, η [προσφεύγουσα] εγκατέλειψε το σύστημα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες.»

394 Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει στη συνέχεια τα εξής:

«[…] [η προσφεύγουσα] παραβίασε το άρθρο [82 ΕΚ] […] από το 1983 περίπου μέχρι τα τέλη τουλάχιστον του 1989, με μια τακτική που αποσκοπούσε στον αποκλεισμό ή τον σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού.»

395 Κατά συνέπεια, όσον αφορά την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, υπάρχει αντίφαση μεταξύ των διατάξεων της προσβαλλομένης αποφάσεως, που αναφέρουν «τα τέλη περίπου του 1990», και των άλλων διατάξεων που αναφέρουν τα τέλη του 1989.

396 Συναφώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι, όπως αναφέρει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η παράβαση δεν έπαυσε πριν από τα «τέλη τουλάχιστον του 1989», πράγμα που αναφέρεται επίσης στην αιτιολογική σκέψη 160 σχετικά με τη διάρκεια της παραβάσεως, οπότε η αναφορά στα «τέλη περίπου του 1990», που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία αποτελεί απλώς τη σύνοψη της παραβάσεως που διέπραξε η προσφεύγουσα, φαίνεται να αποτελεί γραφικό σφάλμα.

397 Όσον αφορά την ημερομηνία ενάρξεως της παραβάσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει κανένα αποδεικτικό στοιχείο όσον αφορά τα έτη 1983 και 1984, ενώ η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα συνήψε τις συμφωνίες σχετικά με τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες πριν από το 1985, έστω και αν αναγνωρίζει ότι αγνοεί την ακριβή ημερομηνία κατά την οποία συνήφθησαν οι συμφωνίες αυτές το 1983 ή το 1984.

398 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η Επιτροπή αναφέρθηκε σε ορισμένα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο και τα οποία, κατ' αυτήν, αναφέρουν ότι οι πρακτικές που προσάπτονται στην προσφεύγουσα είχαν ξεκινήσει το 1983 και το 1984.

399 Συναφώς, αφενός, πρέπει να επισημανθεί ότι, στην απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η προσφεύγουσα αναφέρθηκε και η ίδια στο 1984 και ότι, στην αιτιολογική σκέψη 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αναφέρεται ότι, κατά την προσφεύγουσα, από το 1984 και μετά οι εκπτώσεις αυτές, κατά το μεγαλύτερο μέρος, αποτέλεσαν το αντικείμενο μεμονωμένων διαπραγματεύσεων.

400 Πρέπει να παρατηρηθεί, αφετέρου, ότι, βάσει των εγγράφων που επικαλέστηκε η Επιτροπή σε απάντηση στη γραπτή ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η παράβαση που προσάπτεται στην προσφεύγουσα είχε ήδη διαπραχθεί το 1983. Περαιτέρω, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι δεν γνωρίζει επακριβώς την ημερομηνία κατά την οποία συνήφθησαν οι συμφωνίες σχετικά με τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες (βλ. σκέψη 391 ανωτέρω).

401 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον αναφέρει ότι η προσφεύγουσα παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 82 ΕΚ το 1983.

402 Κατά συνέπεια, πρέπει να μειωθεί, για τον λόγο αυτόν, το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα κατά 15 %, ήτοι κατά 1 500 000 ευρώ.

*Επί του τετάρτου λόγου, που αντλείται από την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων*

403 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη εννέα ελαφρυντικές περιστάσεις κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από τη συνεργασία της προσφεύγουσας με την Επιτροπή

404 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι επέδειξε διάθεση συνεργασίας επικουρώντας πλήρως την Επιτροπή σε όλα τα στάδια της έρευνας και παρουσιαζόμενη στην ακρόαση με τους μάρτυρες που είχαν συμβάλει περισσότερο στην κατανόηση των πραγματικών περιστατικών. Παρατηρεί ότι, με την απόφασή του της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1021), το Πρωτοδικείο χορήγησε για τον λόγο αυτόν συμπληρωματική μείωση ενός εκατομμυρίου ECU στο ποσό του προστίμου.

405 Κατά το άρθρο 11 του κανονισμού 17, που επιγράφεται «Συλλογή πληροφοριών»:

«4. Τις πληροφορίες υποχρεούνται να παράσχουν οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων ή οι αντιπρόσωποί τους και στην περίπτωση νομικών προσώπων, εταιριών, ή ενώσεων χωρίς νομική προσωπικότητα, τα πρόσωπα τα οποία τις εκπροσωπούν σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό.

5. Αν μία επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων δεν παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες εντός της καθορισμένης από την Επιτροπή προθεσμίας ή τις παρέχει κατά τρόπο ελλιπή, η Επιτροπή τις ζητεί με απόφαση. Η απόφαση καθορίζει ακριβώς τις αιτούμενες πληροφορίες, ορίζει εύλογη προθεσμία εντός της οποίας οι πληροφορίες πρέπει να παρασχεθούν και αναφέρει τις κυρώσεις οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, και στο άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄ καθώς και το δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο κατά της αποφάσεως.»

406 Κατά πάγια νομολογία, συνεργασία κατά την έρευνα μη υπερβαίνουσα τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι επιχειρήσεις από το άρθρο 11, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού 17 δεν δικαιολογεί μείωση του προστίμου (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της

10ης Μαρτίου 1992, Τ-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-907, σκέψεις 341 και 342, και της 18ης Ιουλίου 2005, Τ-241/01, Scandinavian Airlines System κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-2917, σκέψη 218). Αντιθέτως, τέτοια μείωση δικαιολογείται οσάκις η επιχείρηση παρέσχε πληροφορίες βαίνουσες πέραν αυτών των οποίων την προσκόμιση μπορεί να απαιτήσει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 (απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, Τ-230/00, Daesang και Sewon Ευρώπη κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2733, σκέψη 137).

407 Στην απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 404 ανωτέρω (σκέψη 393), το Πρωτοδικείο επισήμανε τον πολύ λεπτομερή χαρακτήρα της απαντήσεως της προσφεύγουσας στην αίτηση παροχής πληροφοριών, η οποία αφορούσε όχι μόνον τις δικές της ενέργειες, αλλά και όλων των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, απαντήσεως χωρίς την οποία θα ήταν πολύ δυσκολότερο για την Επιτροπή να διαπιστώσει την παράβαση, που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως 91/300.

408 Ωστόσο, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα περιορίζεται στο να υποστηρίξει, χωρίς να προσκομίζει κανένα στοιχείο, ότι επικούρησε πλήρως την Επιτροπή σε όλα τα στάδια της έρευνάς της και ότι παρουσιάστηκε στην ακρόαση με τους μάρτυρες που είχαν συμβάλει περισσότερο στην κατανόηση των πραγματικών περιστατικών.

409 Εν πάση περιπτώσει, η συμπεριφορά της προσφεύγουσας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως συνεργασία κατά την έρευνα υπερβαίνουσα τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι επιχειρήσεις από το άρθρο 11, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού 17. Περαιτέρω, ομοίως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα παρέσχε πληροφορίες βαίνουσες πολύ πέραν αυτών των οποίων η προσκόμιση μπορεί να απαιτηθεί από την Επιτροπή δυνάμει του ιδίου άρθρου.

410 Δεδομένου ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θεωρηθεί ελαφρυντική περίσταση, το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από τον μη εσκεμμένο χαρακτήρα των διακανονισμών στον τομέα του καθορισμού των τιμών

411 Κατά την προσφεύγουσα, οι διακανονισμοί όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών στον τομέα του ανθρακικού νατρίου δεν αποτελούσαν εσκεμμένη πολιτική, εκ μέρους των εμπλεκομένων μερών, αποσκοπούσα στην παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα της 29ης Νοεμβρίου 1988, το οποίο είχε συντάξει ο εμπορικός υπεύθυνος του τμήματος «Ανθρακικό νάτριο» και είχε διαβιβασθεί στην Επιτροπή κατά τη διοικητική διαδικασία και κατά το οποίο, «με βάση τις συναντήσεις των παραγωγών ανθρακικού νατρίου με τη [γενική διεύθυνση του ανταγωνισμού] προ λίγων ετών, δεν [πίστευε] ότι [είχαν] κάποιο μείζον πρόβλημα όσον αφορά τη φύση των συμβάσεών [τους]». Στο εν λόγω σημείωμα, αναφέρεται επίσης ότι υπάρχει συχνά ένα πολύ λεπτό όριο μεταξύ, για παράδειγμα, της βελτιστοποιήσεως μιας θέσεως στην αγορά και της καταχρήσεως της δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά αυτή. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά της δεν χαρακτηρίστηκε καταχρηστική σε μια προηγούμενη απόφαση του Πρωτοδικείου. Επομένως, αν υπήρξε παράβαση, θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως «τεχνική παράβαση».

412 Κατά πάγια νομολογία προκύπτει ότι, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι μια παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης διαπράχθηκε εκ προθέσεως, δεν είναι απαραίτητο η επιχείρηση να είχε επίγνωση ότι παρέβαινε απαγόρευση την οποία θέτουν οι κανόνες αυτοί· αρκεί το ότι δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η επίμαχη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 1ης Απριλίου 1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-389, σκέψη 165, και της 27ης Ιουλίου 2005, T-49/02 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-3033, σκέψη 155).

413 Όπως όμως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 137 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το Δικαστήριο έχει ήδη εκδώσει πλείονες αποφάσεις που καταδικάζουν τις πρακτικές που αποσκοπούν στην παρακώλυση της επαφής ανταγωνιστών και πελατών μέσω της πρόσδεσης των τελευταίων σε κάποιον δεσπόζοντα προμηθευτή. Συναφώς, με την απόφαση Hoffmann-Laroche κατά Επιτροπής, σκέψη 216 ανωτέρω, κρίθηκε μεταξύ άλλων ότι, όταν μια επιχείρηση κατέχει δεσπόζουσα

θέση σε μια αγορά, το γεγονός της δεσμεύσεως των αγοραστών με υποχρέωση ή υπόσχεση εφοδιασμού για την κάλυψη του συνόλου ή σημαντικού μέρους των αναγκών τους αποκλειστικά από την εν λόγω επιχείρηση, ακόμα και αν αυτό συμβαίνει κατόπιν αιτήματος των ιδίων, συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, είτε η υποχρέωση αυτή συμφωνήθηκε χωρίς αντάλλαγμα είτε με αντάλλαγμα τη χορήγηση εκπτώσεως.

414 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 108 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η προσφεύγουσα απέστειλε «σημείωμα με τίτλο "Αποτελέσματα και στόχοι για το 1989": "Να εξεταστεί η νομιμότητα των οριακών ποσοτήτων και οι εναλλακτικές λύσεις"».

415 Κατά τα λοιπά, όπως τονίζει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 158 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«Η [προσφεύγουσα], κατά τις διεξοδικές διαπραγματεύσεις της με την Επιτροπή κατά το διάστημα 1980-1982, είχε αποκτήσει πλήρη γνώση των απαιτήσεων του άρθρου 82 [ΕΚ]. Η δε καθιέρωση των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες το 1983 ακολούθησε σχετικά σύντομα μετά την παροχή συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων από την [προσφεύγουσα] προς την Επιτροπή, ότι δεν επρόκειτο να προσφέρει ειδικά κίνητρα στους πελάτες, για να αναθέτουν όλες ή σχεδόν όλες τις παραγγελίες τους για ανθρακικό νάτριο στην ίδια.»

416 Επομένως, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί ότι οι πρακτικές που επικρίνονται στην προσβαλλόμενη απόφαση είχαν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά.

417 Το από 29 Νοεμβρίου 1988 εσωτερικό σημείωμα του εμπορικού υπευθύνου του τμήματος «Ανθρακικό νάτριο» της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω το

συμπέρασμα αυτό, καθόσον η νομολογία είχε ήδη κρίνει ως παράνομες πρακτικές παρόμοιες με αυτές που προσάπτονται στην προσφεύγουσα από την Επιτροπή.

418 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από την ύπαρξη προληπτικών μέτρων

419 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι έλαβε σοβαρά μέτρα μεριμνώντας για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού. Τα μέτρα αυτά περιελάμβαναν ένα πρόγραμμα σφαιρικής και διαρκούς επιμόρφωσης που εφάρμοζαν δικηγόροι απασχολούμενοι ή όχι στην επιχείρηση. Για τον σκοπό αυτόν χρησιμοποιήθηκαν μια επαγγελματικά πραγματοποιηθείσα βιντεοκασέτα, η οποία πωλήθηκε σε πάνω από 170 άλλες επιχειρήσεις, καθώς και ένα επεξηγηματικό φυλλάδιο. Κατά την προσφεύγουσα, τα μέτρα αυτά ήσαν αποτελεσματικά, όπως μαρτυρεί η απουσία οποιασδήποτε καταγγελίας όσον αφορά παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της περιόδου των δέκα ετών που μεσολάβησε μετά την έκδοση της αποφάσεως 91/300.

420 Συναφώς, ναι μεν είναι, βεβαίως, σημαντικό το ότι μια επιχείρηση έλαβε μέτρα για να εμποδίσει τη διάπραξη στο μέλλον και νέων παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού από μέλη του προσωπικού της, το γεγονός όμως αυτό ουδόλως επηρεάζει το υποστατό της διαπιστωθείσας παραβάσεως. Το γεγονός και μόνον ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η Επιτροπή έχει λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της σχετικής με τη λήψη αποφάσεων προηγούμενης πρακτικής της, την κατάρτιση προγράμματος ευθυγραμμίσεως ως ελαφρυντική περίσταση δεν συνεπάγεται και υποχρέωσή της να ενεργήσει κατά τον ίδιο τρόπο και σε κάθε άλλη περίπτωση (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου

της 15ης Μαρτίου 2006, T-15/02, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-497, σκέψη 266 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

421 Ως εκ τούτου, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη στο πλαίσιο της εξετάσεως της υπάρξεως ελαφρυντικών περιστάσεων τα προληπτικά μέτρα που ισχυρίζεται ότι έλαβε η προσφεύγουσα.

422 Επομένως, το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τετάρτου σκέλους, που αντλείται από την εγκατάλειψη των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες

423 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, πολύ πριν από την αποστολή της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, επαναδιαπραγματεύθηκε εκουσίως τους διακανονισμούς της στον τομέα του καθορισμού των τιμών όσον αφορά το ανθρακικό νάτριο, προκειμένου να αποφύγει τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες και να υιοθετήσει μια ενιαία διαπραγματευθείσα τιμή, χωρίς την παραμικρή επιστροφή ή έκπτωση. Η προσφεύγουσα επικαλείται την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4). Κατ' αυτήν, η ανακοίνωση αυτή προβλέπει ότι η εκούσια εγκατάλειψη των πρακτικών σε πρώιμο στάδιο αποτελεί παράγοντα που συνεπάγεται ουσιώδη μείωση του ύψους του προστίμου. Ομοίως, δυνάμει του σημείου 3 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, πρόκειται για παράγοντα που δικαιολογεί πολύ ουσιώδη μείωση του προστίμου.

424 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά το σημείο 3 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, αποτελεί ελαφρυντική περίσταση η «παύση των παραβάσεων ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής (π.χ. επιτόπιοι έλεγχοι)».

425 Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 366 έως 369 ανωτέρω, οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δεν ισχύουν εν προκειμένω.

426 Εν πάση περιπτώσει, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 3 των κατευθυντήριων γραμμών. Συγκεκριμένα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα δεν διέπραξε πλέον παράβαση μετά τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής, όπως απαιτούν οι κατευθυντήριες γραμμές ώστε η παύση της παραβάσεως να αποτελεί ελαφρυντική περίσταση. Συναφώς, από τη σκέψη 3 ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή πραγματοποίησε τους πρώτους ελέγχους τον Απρίλιο του 1989, ενώ η προσφεύγουσα εγκατέλειψε το σύστημα των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες από 1ης Ιανουαρίου 1990, όπως τούτο προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 161 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

427 Πρέπει να τονιστεί κατά τα λοιπά ότι το άρθρο 3 των κατευθυντήριων γραμμών δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποτελεί γενικώς και ανεπιφυλάκτως ελαφρυντική περίσταση το γεγονός και μόνον ότι ένας παραβάτης έπαυσε κάθε παράβαση ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 3 των κατευθυντήριων γραμμών θα μείωνε την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων που καθιστούν δυνατή τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθόσον θα μείωνε τόσο τη δυνάμενη να επιβληθεί κατόπιν παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ κύρωση όσο και το αποτρεπτικό αποτέλεσμα μιας τέτοιας κυρώσεως. Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μόνον οι ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, στις οποίες συγκεκριμενοποιείται η υποθετική περίπτωση της παύσεως της παραβάσεως ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής, θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη συνεκτίμηση της τελευταίας αυτής περιστάσεως ως ελαφρυντικής περιστάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-59/02, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3627, σκέψεις 335 και 338).

428 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση την οποία αυτή η τελευταία κατείχε στην αγορά ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμόζοντας για τους σημαντικότερους πελάτες της ένα σύστημα εκπτώσεων συνδεομένων με τους πιστούς πελάτες ή με τις οριακές ποσότητες, συμβατικούς όρους που αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση αποκλειστικότητας προμηθειών, καθώς και άλλα μέτρα, τα οποία είχαν ως αντικείμενο και ως αποτέλεσμα την πρόσδεση των πελατών αυτών στην προσφεύγουσα για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών τους, καθώς και τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί μεταξύ άλλων ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ούτε την ύπαρξη ούτε το περιεχόμενο των εγγράφων που επικαλέστηκε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, από τα οποία προκύπτει ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες δεν στηρίζονταν σε οικονομικώς δικαιολογημένη αντιπαροχή και ότι αποσκοπούσαν στο να εμποδίσουν τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς. Πρέπει επίσης να επισημανθεί, όπως διαπιστώθηκε και στις σκέψεις 370, 373 και 374 ανωτέρω, ότι οι παραβάσεις που προσάπτονται στην προσφεύγουσα είναι ιδιαιτέρως σοβαρές.

429 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι είχαν εφαρμοσθεί οι κατευθυντήριες γραμμές και ότι η προσφεύγουσα είχε παύσει να προσφέρει εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες στους πελάτες της αμέσως μετά τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής, η παύση αυτή δεν μπορεί εν προκειμένω να θεωρηθεί ελαφρυντική περίσταση.

430 Κατά συνέπεια, το τέταρτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου σκέλους, που αντλείται από το περιορισμένο εύρος των εκπτώσεων

431 Κατά την προσφεύγουσα, οι ποσότητες τις οποίες αφορούσαν οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες αντιπροσώπευαν μόνον το 8 % των συνολικών πωλήσεών της ανθρακικού νατρίου.

432 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα μιας παραβάσεως, πρέπει να λαμβάνει υπόψη μεγάλο αριθμό στοιχείων, ο χαρακτήρας και η σημασία των οποίων ποικίλλουν ανάλογα με τη μορφή της παραβάσεως και τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης παραβάσεως. Μεταξύ των στοιχείων αυτών μπορούν να περιλαμβάνονται ο όγκος και η αξία των εμπορευμάτων που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως, το μέγεθος και η οικονομική ισχύς της επιχειρήσεως και, συνεπώς, η επιρροή που μπορεί η τελευταία να ασκήσει επί της αγοράς (απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 383 ανωτέρω, σκέψη 120).

433 Στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή ανέφερε τα ακόλουθα όσον αφορά τη σοβαρότητα της επίμαχης παραβάσεως:

«(156) Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι παραβάσεις του άρθρου 82 είναι ιδιαίτερα σοβαρές. Εντάσσονται δε σε μια ηθελημένη πολιτική, η οποία αποσκοπούσε στη σταθεροποίηση του ελέγχου της [προσφεύγουσας] επί της [σχετικής] αγοράς, κατά τρόπο που είναι ουσιωδώς αντίθετος με τους βασικούς στόχους της Συνθήκης ΕΚ. Ακόμη, απέβλεπαν ειδικά στον περιορισμό ή και στη ζημία των δραστηριοτήτων συγκεκριμένων ανταγωνιστών.

(157) Στερώντας για μεγάλο διάστημα όλους τους ανταγωνιστές από την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν πωλήσεις, προκάλεσε σοβαρή διαταραχή στη δομή της σχετικής αγοράς, σε βάρος των καταναλωτών.»

434 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή έλαβε όντως υπόψη την επιρροή που η παράβαση μπορούσε να ασκήσει στην αγορά και η οποία, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν μπορούσε να περιοριστεί μόνο στις ποσότητες του ανθρακικού νατρίου τις οποίες αφορούσαν οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες.

435 Εν πάση περιπτώσει, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, τα στοιχεία που αφορούν το αντικείμενο μιας συμπεριφοράς μπορεί να είναι σημαντικότερα για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου από τα στοιχεία που αφορούν τις συνέπειες της εν λόγω συμπεριφοράς (απόφαση Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκέψη 378 ανωτέρω, σκέψη 636, και απόφαση Michelin κατά Επιτροπής, σκέψη 295 ανωτέρω, σκέψη 259).

436 Επομένως, το πέμπτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του έκτου σκέλους, που αντλείται από απουσία επικρίσεως άλλων στοιχείων των συμβάσεων πωλήσεως

437 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν διατυπώνει καμία επίκριση όσον αφορά τη διάρκεια των συμβάσεών της πωλήσεως ανθρακικού νατρίου, την ύπαρξη των ρητρών ανταγωνισμού, τις συμβάσεις που αφορούν το σύνολο των αναγκών των πελατών ή τις εκπτώσεις επί του κυρίου όγκου ή ακόμη και κάθε άλλη έκπτωση αφορώσα το υπόλοιπο 92 % της παραγωγής της.

438 Συναφώς, αρκεί να τονιστεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ασχολείται με τις πρακτικές αυτές.

439 Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διατυπώνει επικρίσεις επί άλλων στοιχείων των συμβάσεων πωλήσεως δεν μπορεί να συνιστά ελαφρυντική περίσταση όσον αφορά την παράβαση που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως.

440 Κατά συνέπεια, το έκτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του εβδόμου σκέλους, που αφορά το ότι δεν αποκομίστηκε κέρδος από την παράβαση

441 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν προσκομίζει καμία απόδειξη για το ότι επωφελήθηκε από οποιαδήποτε από τις πρακτικές που της προσάπτονται. Ισχυρίζεται ότι οι πωλήσεις της είχαν μειωθεί στις αρχές της δεκαετίας του 80 και ότι όφειλε να εξορθολογίσει την παραγωγική της ικανότητα κλείνοντας τη μονάδα της παραγωγής στο Wallerscote (του Ηνωμένου Βασιλείου). Η κατάσταση βελτιώθηκε στη συνέχεια, αλλά τα συνολικά της κέρδη παρέμειναν σε μέτρια επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 80.

442 Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα πραγματικό και αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού της περί απουσίας κέρδους.

443 Επιπλέον, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα δεν επωφελήθηκε από τις πρακτικές που της προσάπτονται, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι το ύψος του επιβαλλομένου προστίμου πρέπει να είναι ανάλογο προς τη διάρκεια της παραβάσεως και προς τα λοιπά στοιχεία που μπορούν να επηρεάσουν την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, μεταξύ των οποίων το κέρδος που αποκόμισε η οικεία επιχείρηση από τις πρακτικές της, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν αποκόμισε κανένα όφελος από την παράβαση δεν μπορεί να εμποδίσει την επιβολή προστίμου, διότι διαφορετικά το πρόστιμο θα έχανε τον αποτρεπτικό του χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, προκειμένου να καθορίσει το ύψος των προστίμων, να λάβει υπόψη τη μη αποκόμιση κέρδους από την εν λόγω παράβαση. Επιπλέον, η απουσία οικονομικού πλεονεκτήματος συνδεομένου με την παράβαση δεν μπορεί να θεωρείται ελαφρυντική περίσταση (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση

του Πρωτοδικείου της 29ης Νοεμβρίου 2005, Τ-64/02, Heubach κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-5137, σκέψεις 184 έως 186 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

444 Κατά συνέπεια, το έβδομο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του ογδόου σκέλους, που αντλείται από τον μη απόρρητο χαρακτήρα της παραβάσεως

445 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν υφίσταται το επιβαρυντικό χαρακτηριστικό του απορρήτου όσον αφορά τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες. Από τα μέτρα αντιντάμπινγκ που έλαβε η Επιτροπή προκύπτει ότι η αγορά του ανθρακικού νατρίου ήταν διαφανής και επηρεαζόταν από τις τιμές και ότι οι καταναλωτές ενεργούσαν επί κοινοτικής ή επί παγκοσμίου βάσεως για τις ετήσιες συμβάσεις.

446 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη τον απόρρητο χαρακτήρα ως επιβαρυντική περίσταση κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως (βλ. κατά την έννοια αυτή, σχετικά με μια σύμπραξη, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14 Μαΐου 1998, Τ-347/94, Mayr-Melnhof κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1751, σκέψη 213).

447 Από τούτο όμως δεν μπορεί να συναχθεί ότι η έλλειψη του απόρρητου χαρακτήρα αποτελεί ελαφρυντική περίσταση.

448 Υπό τις συνθήκες αυτές, το όγδοο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του ενάτου σκέλους, που αντλείται από τη φύση των ανταγωνιστών

449 Κατά την προσφεύγουσα, οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες επηρέασαν μόνον τους ανταγωνιστές της που είναι εγκατεστημένοι εκτός της Κοινότητας και οι οποίοι επιδόθηκαν και οι ίδιοι καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 80 σε άνισες πολιτικές καθορισμού των τιμών.

450 Συναφώς, αρκεί να τονιστεί ότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες επηρέασαν μόνον τους ανταγωνιστές που είναι εγκατεστημένοι εκτός της Κοινότητας, η προσφεύγουσα δεν εξηγεί γιατί το γεγονός ότι αυτοί είναι επιχειρήσεις εγκατεστημένες εκτός της Κοινότητας πρέπει να συνιστά εν προκειμένω ελαφρυντική περίσταση.

451 Επομένως, το ένατο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

452 Εν κατακλείδι, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που αναφέρει ότι οι παραβάσεις διαπράχθηκαν μεταξύ του 1983 περίπου και του τέλους του 1989 και όχι μεταξύ του 1984 και του τέλους του 1989 και πρέπει να μεταρρυθμιστεί καθόσον κακώς λαμβάνει υπόψη την επιβαρυντική περίσταση της υποτροπής εκ μέρους της προσφεύγουσας.

453 Κατά συνέπεια, το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα καθορίζεται στα 8 εκατομμύρια ευρώ.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

454 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

455 Εν προκειμένω, τα αιτήματα της προσφεύγουσας κρίθηκαν εν μέρει βάσιμα. Το Γενικό Δικαστήριο, κατά δίκαιη εκτίμηση των συγκεκριμένων περιστάσεων, αποφασίζει ότι η προσφεύγουσα θα φέρει τα τέσσερα πέμπτα των δικαστικών της εξόδων και τα τέσσερα πέμπτα των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, και ότι η τελευταία αυτή θα φέρει το ένα πέμπτο των δικαστικών της εξόδων και το ένα πέμπτο των δικαστικών εξόδων της προσφεύγουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

**1) Ακυρώνει το άρθρο 1 της αποφάσεως 2003/7/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την κίνηση διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 82 [ΕΚ] (υπόθεση COMP/33.133 — D: Soda-ash — ICI), κατά το μέτρο που αναφέρει ότι η Imperial Chemical Industries Ltd παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 82 ΕΚ το 1983.**

**2) Καθορίζει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην Imperial Chemical Industries με το άρθρο 2 της αποφάσεως 2003/7 στα 8 εκατομμύρια ευρώ.**

**3) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.**

**4) Η Imperial Chemical Industries φέρει τα τέσσερα πέμπτα των δικαστικών της εξόδων και τα τέσσερα πέμπτα των δικαστικών εξόδων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.**

**5) Η Επιτροπή φέρει το ένα πέμπτο των δικαστικών της εξόδων και το ένα πέμπτο των δικαστικών εξόδων της Imperial Chemical Industries.**

Meij Vadapalas Dittrich

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 2010.

(υπογραφές)

# Περιεχόμενα

Το ιστορικό της διαφοράς ..... II - 2647

Διαδικασία ..... II - 2657

Αιτήματα των διαδίκων ..... II - 2662

Σκεπτικό ..... II - 2663

1. Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 2663

Επί του πρώτου λόγου, ο οποίος αντλείται από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ..... II - 2664

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων περί παραγραφής ..... II - 2664

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2664

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2667

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από παραβίαση της αρχής του ευλόγου χρόνου ..... II - 2672

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2672

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2674

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση ουσιώδους τύπου ..... II - 2679

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από τον παράνομο χαρακτήρα των προπαρασκευαστικών σταδίων της αποφάσεως 91/300 ..... II - 2679

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2679

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2680

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από τον υπερβολικό χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ της διοικητικής διαδικασίας και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ..... II - 2682

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2682

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2682

Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από παράβαση της υποχρεώσεως πραγματοποιήσεως νέων διαδικαστικών ενεργειών ..... II - 2683

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2683

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2687

Επί του τετάρτου σκέλους, που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως ..... II - 2695

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2695

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2699

Επί του πέμπτου σκέλους, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ ... II - 2710

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2710

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2711

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση της σχετικής αγοράς ..... II - 2712

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2712

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2713

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από έλλειψη δεσπόζουσας θέσεως ..... II - 2715

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2715

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2717

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την απουσία καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως ..... II - 2725

Επί του πρώτου σκέλους, που αφορά τις εκπτώσεις για τις οριακές ποσότητες .. II - 2725

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2725

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2728

Επί του δευτέρου σκέλους, που αφορά τις ρήτρες αποκλειστικού εφοδιασμού και τους περιορισμούς των προμηθειών από ανταγωνιστές ..... II - 2734

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2734

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2735

Επί του τρίτου σκέλους, που αφορά τα λοιπά οικονομικά κίνητρα ..... II - 2738

— Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2738

— Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2739

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την απουσία επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών ..... II - 2741

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2741

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2742

2. Επί των αιτημάτων περί καταργήσεως ή περί μειώσεως του προστίμου ..... II - 2747

Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από την παρέλευση του χρόνου ..... II - 2747

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2747

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2748

Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από την εσφαλμένη εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως ..... II - 2749

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2749

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2751

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την εσφαλμένη εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως ..... II - 2757

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 2757

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ..... II - 2759

Επί του τετάρτου λόγου, που αντλείται από την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων II - 2761

Επί του πρώτου σκέλους, που αντλείται από τη συνεργασία της προσφεύγουσας με την Επιτροπή ..... II - 2762

Επί του δευτέρου σκέλους, που αντλείται από τον μη εσκεμμένο χαρακτήρα των διακανονισμών στον τομέα του καθορισμού των τιμών ..... II - 2764

Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από την ύπαρξη προληπτικών μέτρων ... II - 2766

Επί του τετάρτου σκέλους, που αντλείται από την εγκατάλειψη των εκπτώσεων για τις οριακές ποσότητες ..... II - 2767

Επί του πέμπτου σκέλους, που αντλείται από το περιορισμένο εύρος των εκπτώσεων ..... II - 2769

Επί του έκτου σκέλους, που αντλείται από απουσία επικρίσεως άλλων στοιχείων των συμβάσεων πωλήσεως ..... II - 2771

Επί του εβδόμου σκέλους, που αφορά το ότι δεν αποκομίστηκε κέρδος από την παράβαση ..... II - 2772

Επί του ογδόου σκέλους, που αντλείται από τον μη απόρρητο χαρακτήρα της παραβάσεως ..... II - 2773

Επί του ενάτου σκέλους, που αντλείται από τη φύση των ανταγωνιστών ..... II - 2774

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 2775